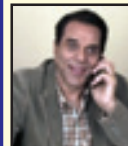

GS CPA, INC.
 ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭਾ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ
Gurpreet Singh, CPA, MBA
 Certified Public Accountant
 5820 W 56th Street, Suite # 1,
 Lafayette Rd. & 56th St. Crossing,
 Indianapolis, IN 46254
Ph:317-248-4802 e-mail: info@gscpainc.com
 Fax: 317-800-7947 Website: www.gscpainc.com

Truck Insurance Specialist

 • Preferred Carriers (A++)
 • Bobtail Insurance
 • Cargo and Primary Liability
TRI COUNTY INSURANCE
734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM
 \$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
 ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
 24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
 1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

USPS - PP 1 Sixteenth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 Punjab Times, Vol 16, Issue 20, May 16, 2015 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388
 www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਉਤੇ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਆਪਸੀ ਕਲੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਲਝ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਥੀ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕਾਈ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਦਲ ਆਹਮੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਜਿਥੇ ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਹੁਣ ਤਕਰੀਬਨ ਤੈਅ ਹੈ।

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਹਿਤ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਧਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਟੇਂਡ ਉਪਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅੱਠ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ-ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੇ ਯਾਮਨੀ ਗੋਮਰ ਨੇ ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਕਨਵੀਨਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਕੇ

ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਸੂਚਿਤ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ 9 ਮਈ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ

ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦਾ

ਮਹਿੰਗੀ ਪਵੇਗੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ
 ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸੂਬਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਪਰ 'ਆਪ' ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਸੀ ਕਲੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਲਝ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੱਠ ਮੈਂਬਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ 25 ਮੈਂਬਰ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਕੰਮ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਗਰੂਰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦਾ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਲਿਆ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਗੂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਉਨੇ ਲੋਕ ਚੋਹ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਚੁੱਕ ਸਕੀ।

ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 'ਆਪ' ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਲੇਸ਼ ਛਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ

ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ, ਆਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਅਜੀਤ ਝਾਮ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਛੁੱਟੀ ਪਿੱਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਬਾਗੀਆਂ' ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਤਹਿਤ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਫਿਰ ਭੂਚਾਲ, ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ
ਕਾਠਮੰਡੂ: ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰ ਰਹੇ ਨੇਪਾਲ ਉਤੇ ਕੁਦਰਤ ਮੁੜ ਕਹਿਰਵਾਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਰਿਕਟਰ ਪੈਮਾਨੇ ਉਤੇ 7.3 ਸ਼ਿੱਦਤ ਵਾਲੇ ਮੁੜ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਮੁੱਚੇ ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਝਟਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ 80 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 20 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਮਹਿਜ਼ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ 25 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਆਏ 7.9 ਸ਼ਿੱਦਤ ਵਾਲੇ ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੇ 8000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਦਰਮਿਆਨੇ ਝਟਕੇ ਆਉਣੇ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਝਟਕਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਰੇ ਹੋਏ ਤੇ ਘਰੀਂ ਪਰਤਣ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਰਹੇ ਨੇਪਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ। ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਰ ਦੋਲੱਖਾ ਤੇ ਸਿੰਧੂਪਾਲਚੌਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਪਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਏ ਝਟਕਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 160 ਤੋਂ ਟੱਪ ਗਈ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਕੌਮੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਫ਼ੌਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਅੱਠ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵੀ ਹਾਲੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਫ਼ੌਰੀ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਈ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਸਰਵੇਖਣ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ 12 ਮਈ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12.35 ਵਜੇ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ 83 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰਸਟ ਨੇੜੇ 18.5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

Dhade & Associates, PC Immigration Lawyers
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
 ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
 *ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
 *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
 *ਡੀਪੈਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
 *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Ph:248-254-3441
 Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro
 Herman Singh Dhade Immigration Lawyer
 7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

World Wide Travel Estb. 1975
 www.fly2world.com
ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ
DETROIT 734 838 9998 **TOLL FREE** 866 66 INDIA **CHICAGO** 312 224 8800
 DELTA KLM AIRFRANCE ETIHAD QATAR Gulf Air Emirates Continental Airlines Lufthansa American Airlines

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਪੀ ਐਚ ਓ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਮੇਲਾ ਤੇ ਤੀਆਂ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਐਚ ਓ) ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣਗੇ। ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਸੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੂੰ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਪੀ ਐਚ ਓ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਇਥੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ 'ਪੰਜਾਬੀ ਮੇਲਾ' ਅਤੇ

'ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੀਆਂ' ਆਉਂਦੀ 15 ਅਗਸਤ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬਸੀ ਵੁਡਜ਼, ਐਲਕ ਗਰੂਵ (ਹਾਈਵੇਅ 53 ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ, ਗਰਾਉਂਡ ਨੰਬਰ 18) ਵਿਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਲਾ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੋ ਕੇ ਦਿਨ ਛਿਪਦੇ ਤਕ ਚਲੇਗਾ। ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਬੱਡੀ, ਵਾਲੀਬਾਲ, ਸ਼ਾਰਟਪੁਟ, ਰੱਸਾ ਕਸੀ, ਦੌੜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਵਾਇਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਬੱਚੀਆਂ ਲਈ ਸੋਹਣੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਮੇਲੀਆਂ ਲਈ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਚਾਹ, ਪਕੌੜੀਆਂ ਅਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਐਚ ਓ ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਫੋਨ 847-833-5340 ਜਾਂ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਫੋਨ 847-975-3877 ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਪਤਵੰਤੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਿ ਬਾਨੀ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ ਪੁਸਤਕ 'ਦੀ ਸਿੱਖ ਵਾਰੀਅਰਜ਼ ਇਨ ਵਰਲਡ ਵਾਰਜ਼' (ਸੰਸਾਰ

ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਯੋਧੇ) ਆਉਂਦੀ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਮਿਡਵੈਸਟ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸ. ਔਲਖ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਯੋਧਿਆਂ ਵਲੋਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਿਰਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਯੋਧਿਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਕਰੀਬ ਇਕ ਲੱਖ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1965 ਅਤੇ 1971 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਜੰਗਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼

ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ

ਕਾਹਿਰਾ: ਮਿਸਰ ਦੇ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪਿੰਜਰੇਨੁਮਾ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਮੁਬਾਰਕ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਗਾਮਲ ਤੇ ਔਲਾ ਨੂੰ 17.9 ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਰੱਖੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗ਼ਬਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency

Home

Auto

Business

Life

Retirement Solutions

Home

Business

Life

Auto

Commercial

Retirement

Call Randeep Chawla!
855-R-CHAWLA (724-2952)

Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency
HOME | AUTO | BUSINESS | LIFE | RETIREMENT SOLUTIONS

Office Toll Free: 1-855-539-2333
Direct Office: 317-291-6300
Office Fax: 317-293-9691
E-Fax: 1-866-652-9039
Inquiries: Info@exceedinsurance.com
Visit: www.exceedinsurance.com

ਹਰਿ ਕੀਆ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆ ਗੁਰਿ ਮੀਤਿ ਸੁਣਾਈਆ॥
ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਗੁਰ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਈਆ ॥੧॥

ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹਫਤਿਆਂ ਲਈ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਵਾਂ ਨਾਨਕਸਰ ਠਾਠ ਵਿਖੇ 11 ਮਈ ਤੋਂ 24 ਮਈ ਤੱਕ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਗੇ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣੋ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲੇ ਕਰੋ ਜੀ:

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ

11 ਮਈ 2015 (ਸੋਮਵਾਰ) ਤੋਂ 17 ਮਈ 2015 (ਐਤਵਾਰ)

ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ 7:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਸਥਾਨ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ
33340 Dequinder Rd., Sterling Heights, MI 48310
Ph: 248-547-0927

18 ਮਈ 2015 (ਸੋਮਵਾਰ) ਤੋਂ 24 ਮਈ 2015 (ਐਤਵਾਰ)

ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ 7:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਸਥਾਨ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਵਾਂ ਨਾਨਕਸਰ ਠਾਠ
48055 Michigan Ave., Canton, MI 48188
Ph: 734-322-0211

‘ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ’ ਦੀ ਤੀਜੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ‘ਤੇ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੈ

ਚੰਗਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

30 ਮਈ 2015

ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ

The Madame Walker

617 Indiana Avenue, Indianapolis, IN 46202

Tickets:

VVIP

\$100

VIP

\$50

&

\$35

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਜਿਮੀ ਬਰਾੜ

ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਡੀਆ

Listen to Live: 832-225-5354

www.channpardesi.com

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓਂ 815-557-4991 ਤੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ 219-670-4579

ਹਰਜੀਤ ਸਾਹੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬੋਪਾਰਾਏ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਰੜ ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਘੋਤੜਾ ਰਾਣਾ ਸੇਖੋਂ ਅਮਰੀਕ ਟਿਵਾਣਾ ਸੁਰਜੀਤ ਮਾਵੀ ਹਰਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਮੁਲਤਾਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਬਾਠ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ

ਲਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਰਾਜਬੀਰ ਬੋਪਾਰਾਏ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਪੰਧੇਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਮਰਾ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਪਿੱਕਾ ਪਾਲੀਆ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਕਿੱਟੂ ਬਾਵਾ ਹੈਰੀ ਢੱਟ ਜੱਸੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਕਾਕਾ ਬਾਠ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ

ਲਖਬੀਰ ਚੀਮਾ ਰਣਜੀਤ ਕਾਹਲੋਂ ਸਤਵਿੰਦਰ ਸੱਤਾ ਰਾਣਾ ਵਿਰਕ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਰਿੰਪੀ ਖੱਟੜਾ ਪਰਮਿੰਦਰ ਖੱਟੜਾ ਦਲਬਾਰਾ ਮਾਂਗਟ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਬਸਰਾਨ ਹਰਦਿਆਲ ਦਿਓਲ ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੀਟੂ ਕਾਹਲੋਂ ਪਰਮਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਬਲਜੀਤ ਸਿੱਧੂ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਹਰਪਾਲ ਚੀਮਾ ਗਿਆਨਇੰਦਰ ਗਿੰਨੀ

ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੁੰਦਰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਲੀਲ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ ਕੁਲਦੀਪ ਗਿੱਲ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਰਾਣਾ ਸਿੱਧੂ 317-755-7501

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਬਣੀ ਅਜਗਰ

ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਪਰਮਿਟ ਨਿਗਲੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੋਗਾ ਵਿਚ 29 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਦੇ ਅਮਲੇ ਦੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ 13 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਜਿਥੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉੱਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਔਰਬਿਟ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ 2007 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ ਦੇ ਖੰਭ ਵੀ ਇਸੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਤਰੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਤੇ ਪਨਬੱਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1908 ਬੱਸਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਘਟ ਕੇ 1650 ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ 2007 ਵਿਚ 26 ਬੱਸਾਂ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਤਕਰੀਬਨ 400 ਬੱਸਾਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਔਰਬਿਟ ਤੇ ਡੱਬਵਾਲੀ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 34 ਰੂਟ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਪਟਿਆਲਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੂਟ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। 2007 ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਬਿਟ ਤੇ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ

ਬੱਸਾਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਉਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ 250 ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 5000 ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ 6700 ਮਿੰਨੀ ਬੱਸਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤਾ-ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜੀਆਂ ਸਿਆਸੀ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਕੋਲ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ 180 ਬੱਸਾਂ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਤੇ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 27 ਤੇ ਪੰਜ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਸਾਫਿਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਤੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਹੀ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਨਿਘਾਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ

ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ

ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ 13 ਸਾਲਾ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਕੇ.ਬਾਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਜਾਂਚ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ (ਵੀ.ਕੇ.ਬਾਲੀ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਤੇ ਸਕੱਤਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤਹਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੱਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੰਡਕਟਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਲਪਰ (ਹਾਕਰ) ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮੋਗਾ ਤੇ ਅਮਰ ਰਾਮ ਉਰਫ਼ ਦਾਣਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 21 ਮਈ ਤੱਕ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਨਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਬੱਸ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧ-ਫੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਰੇਟਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਏ.ਸੀ. ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਨਾ ਘਟਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ ਦਾ ਬੱਸ ਮਾਫ਼ੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਵਸੂਲ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਧੇ-ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਲਾਇਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਵੱਲ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੰਗਾਲੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੱਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ। ਨਿੱਜੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਾਫ਼ੀਏ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਫ਼ਰ ਬਾਰੇ ਜਸਟਿਸ ਵਰਮਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟਿੱਚ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੀਤਾ ਏਕਾ

ਮੋਗਾ: ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰ, ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਤੇ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਬਾਣਾ ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ ਦੇ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਘਿਰਾਓ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ., ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. (ਐਮ.ਐਲ.) ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਅੰਦਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਸਾੜੇ ਗਏ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ

ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤਲਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਛੇਤਛਾਤ ਤੇ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦਾ ਸਵੈ-ਨੋਟਿਸ ਲੈਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਤੇ ਔਰਬਿਟ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਤਫ਼ਸੀਲ ਨਾਲ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਮੁੱਚੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।

ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਵੀ.ਕੇ. ਬਾਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਿਆ

ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਂਡ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜੱਜ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਸੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਦਾ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਔਰਬਿਟ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੇ ਹੀ ਡੋਬਿਆ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦਾ ਬੇੜਾ

ਜਲੰਧਰ: ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਪਿੱਛੋਂ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਸੇਵਾ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ.) ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਬੇੜਾ ਔਰਬਿਟ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਡੁੱਬਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਆਮਦਨ ਤੇ ਖਰਚ ਵਿਚਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਫ਼ਰਕ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਲੱਭਣ ਕਾਰਨ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਮੁਨਾਫੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਢਾਈ 250 ਕਰੋੜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਫਤ ਸਫ਼ਰ ਬਦਲੇ 47.70 ਕਰੋੜ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਹਨ ਪਰ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਜੋ 2007 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਜੋਂ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪਾਸੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਪੂਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਔਰਬਿਟ ਉਪਰ ਉਠਦੀ ਗਈ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਲਾਰੀਆਂ ਥੱਲੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਜੁਰਮ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ, ਚੋਰੀ, ਕਤਲ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੋਰੀ ਤੇ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅੱਠ ਲੜਕੀਆਂ ਤੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 10 ਠੱਗੀਆਂ ਵੱਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੋਰੀਆਂ, ਸੰਨ੍ਹਾਂ, ਖੋਹਾਂ, ਲੁੱਟਾਂ ਤੇ ਡਕੈਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਔਸਤਨ 20 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼. ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੇਖਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 3400 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੋਰੀਆਂ ਦੇ ਔਸਤਨ ਨੌਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੰਘੇ

ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ (ਜਨਵਰੀ 2011 ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ 2014 ਤੱਕ) ਦੌਰਾਨ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਛੇਤਛਾਤ ਦੇ 4548 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਔਸਤਨ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 94 ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਛੇਤਛਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਛੇਤਛਾਤ ਦੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ। ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ 1051, 2011 ਵਿਚ 792 ਤੇ 2014 ਵਿਚ 705 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 10 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮ ਉਤੇ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਈ ਮੇਲ ਉਤੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਾਸਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਬਣੀ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ 'ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਵਿਰੋਧੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ' ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫਤਰਾਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੇ ਅਸਫਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂਟਾਂ ਉਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਕਾਂਡ ਸਬੰਧੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ

2007 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਧੂ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗੁੰਡਾ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਟੀ.ਵੀ ਆਦਿ ਹਟਾਏ ਜਾਣ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਇਕੱਠਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਉਣਾ ਮੁਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ

ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਵੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਕਮੇਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਖਰਚਖੋਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਸਰਫੇ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖਰਚਖੋਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਬੱਚਤ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਾਇਆ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਮਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਤੀ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਿੱਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਾਲਾਨਾ 70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਕਈ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਦਲੀਆਂ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਸਿੱਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-17, 18, 22, 35 ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ

ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਜਲ ਸਾਧਨ ਭਵਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਕੇ ਕਿਰਾਇਆ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਸਿੱਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ 17 ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਭਵਨ ਸਮੇਤ ਇਕ-ਦੋ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੈਕਟਰ-22 ਸੀ, ਸੈਕਟਰ-22 ਡੀ ਤੇ ਸੈਕਟਰ-17 ਸੀ ਸਥਿਤ ਰਣਜੀਤ ਸਾਗਰ ਡੈਮ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਚਾਰ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕਟਰ-17 ਸੀ ਸਥਿਤ ਇਕੋ ਇਮਾਰਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇਮਾਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪਲਾਨਿੰਗ ਐਂਡ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਾਟਰ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਕੋਲ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਬਣਾਏ ਜਲ ਸਾਧਨ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ਰਣਜੀਤ ਸਾਗਰ ਡੈਮ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਚਾਰ ਦਫ਼ਤਰ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਸੈਕਟਰ-22 ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਹਾਈਡ੍ਰੋਲੋਜਿਸਟ,

ਸਰਫੇਸ ਹਾਈਡ੍ਰੋਲੋਜੀ ਮੰਡਲ, ਸੈਕਟਰ-35 ਸੀ ਸਥਿਤ ਖੋਜ ਉਪ ਮੰਡਲ ਤੇ ਸੈਕਟਰ-17 ਸੀ ਸਥਿਤ ਜਲ ਸਾਧਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪੰਜ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਜਲ ਸਾਧਨ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕੇ.ਐਸ. ਪੰਨੂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 5,82,034 ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਚਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਫ਼ਤਰ ਇਕ ਛੱਤ ਹੇਠ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕੋਰਟ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ 45889 ਕਰੋੜ 31 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਈ ਪਰ ਖਰਚਾ 47221 ਕਰੋੜ 82 ਲੱਖ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 17766 ਕਰੋੜ 53 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਤੇ 6581 ਕਰੋੜ 40 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਉਤੇ ਖਰਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ, ਤੀਜਾ ਤੇ ਚੌਥਾ ਦਰਜਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਠੇਕੇ ਤੇ ਐਡਹਾਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3,16,629 ਤੇ ਨੀਮ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੋਰਡਾਂ, ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟਾਂ, ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਾਂ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਆਦਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 4,19,909 ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਣਦਾਰੀ 1,02,234.47 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਿਰਫ਼ 7820. 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੌਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ 'ਤੇ 31. 27 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਭਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਜ਼ੂਲਖਰਚੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇੜੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਬਚਤ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਪਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕ ਖੁਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ, ਵਣ ਵਿਭਾਗ, ਐਸ.ਐਸ.ਐਸ. ਬੋਰਡ ਆਦਿ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਮੁਹਾਲੀ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਤੌਬਾ

ਪਣਜੀ: ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜੇਗੀ। ਬੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਤਰਜੀਹ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਹ ਇਥੇ ਇਕ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹਲਾਤ ਬਾਰੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਪੁੱਜੇ ਸਨ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ ਪਰੇਡ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਆਉਂਦੀ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਪਰੇਡ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਟਰੀਟ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜੀ ਇਕ ਫਲੈਟ ਲੈ ਜਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਬਾਰੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਘੰਟੇ ਘੰਟੇ 50-60 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਇਸ ਪਰੇਡ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ

ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਸ. ਰਾਜੂ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਮਬਰਗ ਸਿਟੀ ਵਿਚ 25 ਮਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ ਸੇਂਟ ਪੀਟਰ ਚਰਚ (202 ਈਸਟ ਸ਼ਾਮਬਰਗ) ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਹੀ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 25 ਮਈ ਨੂੰ ਹੀ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਇਤਾਸਕਾ (ਬਰਾਇਨ ਮਾਇਰ ਅਤੇ ਕਟਾਲਪਾ ਸਟਰੀਟ) ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਸਬੰਧੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਕ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸ. ਰਾਜੂ 224-628-5522, ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ 847-736-6092 ਜਾਂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ 847-843-2518 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫੋਰਟਵੇਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ 16 ਮਈ ਨੂੰ

ਫੋਰਟਵੇਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ (ਬਿਊਰੋ): ਇਥੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਇਮਾਰਤ ਆਉਂਦੀ 16 ਮਈ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਸਜੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਗੇ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਾਬਾਦੀ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ ਅਤੇ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੁਹਾਰਾ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਜੋ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹੈ, ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 913-375-0320 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਮਿਤ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ 31 ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਰਚੈਤਾ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਆਉਂਦੀ 31 ਮਈ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਇਕ ਵਜੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ (700 ਨਾਰਥ ਕੋਰਟ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੀਆਂ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ 13 ਵਰ੍ਹੇ

ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਖਾਤਰ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ (847-736-6092), ਪ੍ਰੋ. ਜਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ (847-543-7565), ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ (630-995-0670) ਜਾਂ ਸਰਵਣ ਰਾਜੂ (224-628-5522) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਨਾਰਥ ਇੰਡੀਅਨ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਧੀਆ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 262-391-7666

19-20

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਜਲਦ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸ਼ੈਫ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁੱਕ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਸਹੂਲਤ

ਸਿਰਫ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸੱਜਣ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ

ਫੋਨ: 574-304-1074

Wanted Chef & Tandoria

Indian Restaurant Opening Soon!

We need only experience Chef & Tandoria with good salary & accommodation.

Call only experience holder only.

Ph: 574-304-1074

20

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jatt Sikh parents seek match for US Citizen daughter, 28, 5'10", bachelors in marketing & employed. Family well settled in Wisconsin, US since 25 years. Boy should Jatt Sikh atleast 6", well-settled in career, preferably from the US or Canada. Contact: 1-414-982-5188 or wisconsinkaur@gmail.com.

Match sought Gursikh boy for Kamboj Sikh girl 24, 5' 2" (BSC Nursing), Working as Asst Lecturer in India. Vegetarian preferred. Pl call at 248-982-2036, email: jhand_mohan@yahoo.com

17-20

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਰੋੜਾ (ਢੀਂਗੜਾ) 29, ਕੱਦ 6", ਐਟਲਾਂਟਾ, ਜਾਰਜੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਿਜਨਸ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ/ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 478-390-2234

17-20

Suitable green card holder/ US citizen girl sought for Jatt Sikh, 25 years old, clean shave, good looking and muscular. MBA one year left. Land owner from Kapurthala distt. All family settled and successful businessmen in US for last 30 years. Over 25 businesses owned in California. Boy will join existing family business on arrival. Contact: Sukhbeer Bhandal, Ph: 559-241-9553

17-20

Ramgariah family looking for a suitable match for their son 31 years old, Sr. financial analyst. Please contact: v.singh.hawks.united@gmail.com

20/26

ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਬਠਿੰਡਾ: ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਦੱਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਕਿਸਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ (32 ਕੁ ਸਾਲ) ਪੁੱਤਰ ਗਾਂਧਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਝੰਡੂਕੇ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ, ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਤੇ ਆਯੁਤੀਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਸਮੇਤ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਸੀ। ਫਸਲ ਚੰਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਾਰਨ ਤੋਂ ਬੇਵੱਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਫੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਦਵਾਈ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਲਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਸੰਗੋਵਾਲ ਦੇ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਪਏ ਘਾਟੇ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਦਵਾਈ ਖਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਹ 24 ਕਿੱਲੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਠੇਕੇ ਉਤੇ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਘੱਟ ਨਿਕਲਣ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਲਫਾਸ ਖਾ ਲਈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

To Advertise with Punjab Times

Call: 847-359-0746

Punjab Times

Established in 2000
16th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746

Fax:847-705-9388

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Corrpondents

Detroit, MI

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

ਹੁਣ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਹੋਵੇਗੀ ਤਲਾਸ਼ੀ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ
ਹਰ ਡੇਰੇ ਦੀ ਹੁਣ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਵੇਗੀ
ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਰਕਾਰ
ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਬਾਬਾ
ਰਾਮਪਾਲ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਚੋਂ ਹਥਿਆਰ ਮਿਲਣ
ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਈ
ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ
ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ
ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਹਰ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਮੰਗੀ ਸੀ।
ਹੁਣ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਦੀ
ਹਦਾਇਤ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ
ਕਪਤਾਨਾਂ ਨੇ ਹਰ ਥਾਣੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਥਾਣਾ ਅਫਸਰ
ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ
ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹਰ
ਡੇਰੇ ਦੀ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨ ਅਤੇ

ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵੀ ਲੈਣ। ਹਰ ਥਾਣਾ
ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਦੀ

ਹਦਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਡੇਰੇ
ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹੋ ਹਦਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ
ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕੋਈ
ਹਥਿਆਰ ਤਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ
ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵਗੈਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਡੇਰਿਆਂ 'ਚੋਂ
ਗੈਰ-ਸਮਾਜਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ
ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ
ਠੀਕ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦਾ
ਮੁੱਖ ਡੇਰਾ ਸਲਾਬਤਪੁਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਸੱਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਰ
ਡੇਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਰ ਕਸਬੇ
ਵਿਚ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀਆਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ
ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਡੇਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼
ਦਾ ਡੇਰਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਇਸੈਂਸੀ
ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਗੀਤਾ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹਲਫ਼

ਸਿਡਨੀ: ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ
ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਡੋਨੀਅਲ ਮੈਕਵੀ ਨੇ ਐਮ.ਪੀ.
ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂ ਪਿਛੋਕੜ
ਦੇ ਹਨ। ਸਟੇਟ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਗੀਤਾ 'ਤੇ ਹੱਥ
ਰੱਖ ਕੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ
ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ
ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਡੋਨੀਅਲ (32) ਦਾ ਜਨਮ ਸਿਡਨੀ
ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਅਰਧ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਬਲਾਕਟਾਉਨ
ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ 1973 ਵਿਚ
ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਆਣ ਵਸਿਆ ਸੀ।

ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਫਿਰ ਭੂਚਾਲ, ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਬਰਤਾ
7.4 ਮਾਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਇਕੋ ਇਕ
ਤ੍ਰਿਭੂਵਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ
ਕਾਰਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
ਤੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ
ਥਾਂਵਾਂ ਉੱਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ
ਅਗਲੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦੇ
ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਬਿਹਾਰ, ਪੱਛਮੀ
ਬੰਗਾਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੁਜਰਾਤ, ਮੱਧ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ
ਤੇਜ਼ ਝਟਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ
ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ
ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਬਿਨਾਂ ਮੰਗੇ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ
ਭਾਰਤ: ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਾ ਤਬਾਹੀ ਪਿੱਛੋਂ
ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ
ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ
ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ।
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ
ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 25 ਅਪਰੈਲ
ਨੂੰ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ 10 ਦਿਨ ਪਿੱਛੋਂ ਨੇਪਾਲ ਨੇ
ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੌਮੀ ਬਿਪਤਾ ਨਿਪਟਾਉ ਟੀਮ (ਐਨ.
ਡੀ.ਆਰ.ਐਫ.) ਸਮੇਤ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ
ਲੱਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਅਚਨਚੇਤ
ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਵਿਵਾਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ
ਆਬਾਦੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ
ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ
ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੇ
ਆਲੋਚਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ
ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ
ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਸੱਦਾ
ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਬਿਆਨ ਦੱਸ ਕੇ
ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਿਥੇ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਥੇ
ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ
ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ
ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ
ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਕਿ
ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਧੇਰੇ
ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ
ਕੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦਾ
ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਔਖਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਰ
ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ
ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਬੱਚੇ
ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੱਧ ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ
ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਿਵੇਂ ਵਧਾਉਣਗੇ?
ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ
ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਗੁਣਗੁਨ ਕਰਨ ਉਤੇ ਵੀ
ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ
ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਭਾਈ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ
ਕੌਮਾਂ ਤਹਿਜੀਬ ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਅੱਗੇ

ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਬਾਦੀ ਵਧਾਉਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ।
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਜਿਥੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ
ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ
ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ
ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਨਿਹੰਗ
ਜਥੇਬੰਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ 96
ਕਰੋੜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਬਾਬਾ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ
ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ
ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਦੇ
ਦਿੱਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਨ ਤੇ ਕੌਮ
ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ
ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਨਹੀਂ: ਜਥੇਦਾਰ
ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ
ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ
ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ
ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ
ਨਿੱਜੀ ਰਾਏ ਸੀ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ
ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਝ
ਵੀ ਇਹ ਬਿਆਨ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ
ਸੀ, ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਦੇ
ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਵਾਬ ਹੀ
ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ।

ਜੈਲਲਿਤਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ

ਬੰਗਲੌਰ: ਅੰਨਾਡੀਐਮਕੇ ਮੁਖੀ ਜੇ
ਜੈਲਲਿਤਾ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ 19 ਸਾਲ
ਪੁਰਾਣੇ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ
ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ
ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਵਜੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ
ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਜੈਲਲਿਤਾ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ
ਕਈ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਇਹ
ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਸੀ.ਆਰ.
ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ
ਮਾਈਕਲ ਡੀ ਕੁਨਹਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ
ਸੁਣਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੈਲਲਿਤਾ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ
ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ
ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਉਤੇ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਭੇ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਸੰਗਰੂਰ
ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ
ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਕੱਟੜ
ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਡਾ.
ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੁਸ਼ਣ, ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਤੇ
ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ
ਸੀ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ
ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ
ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ।

ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸੂਬਾ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ
ਛੋਟੇਪੁਰ ਉਤੇ ਗਾਂਧੀ ਡਿੱਗੀ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀ
ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ
ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 6 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ
ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੀ ਬੈਠਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਜੇ

ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬੁਰੀ
ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੈਠਕ
ਵਿਚ ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਉਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ
ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਔਦਰ ਗੁੱਟਬਾਜ਼ੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ
ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਉਧਰ, ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀਆਂ ਸਾਲ
ਵਿਚ ਚਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਤੇ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ
ਵਿਚ ਚਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ
ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ 7
ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰਾਂ ਦੀ ਸੱਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ
ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆਤਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਮੈਦਾਨ-ਜੰਗ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਇਆ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਨ ਕਿ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇਤਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਨਫ਼ਰੀ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਬੁਲਾਉਣੇ ਪਏ। ਲੋਕ-ਰੋਹ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਰਫਿਊ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਫੌਜ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ। ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ, ਪੈਪਰ ਸਪਰੇਅ ਤੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਵੀ

ਪਰਮਜੀਤ ਰੋਡੇ

ਫੋਨ: 510-501-4191

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਡੋਗ ਨਾ ਸਕੇ। ਲੋਕ ਇੰਨੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਸਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਇਸ ਲੋਕ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ।

ਮਸਲਾ ਫਰੈਡੀ ਗਰੇਅ ਨਾਂ ਦੇ 25 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਰੀ ਕਿ ਫਰੈਡੀ ਗਰੇਅ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਖੜ੍ਹੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਉਥੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਆ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਫਰੈਡੀ ਗਰੇਅ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਾਰ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੋਂ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਬੋਚ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਖਿੱਚ-ਧੁਹ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਧੌਣ ਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ 'ਤੇ ਸੱਟ ਵੱਜੀ। ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਮੇ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਗੋਡਾ ਉਸ ਦੀ ਧੌਣ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮੁਧੇ-ਮੂੰਹ ਪਏ ਦੇ ਹੱਥ ਨੂੜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਹਾੜ੍ਹੇ ਕੱਢੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਹੇਲਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਧੁਹ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੈਨ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਲਿਆ, ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਿ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜਾ ਚਾਕੂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਲ ਰੱਖਣਾ ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਫਰੈਡੀ ਗਰੇਅ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਵੈਨ ਚਾਰ ਵਾਰ ਰੋਕੀ ਗਈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਫਰੈਡੀ ਗਰੇਅ ਦੇ ਪੈਰਾਂ

ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦਾ ਲੋਕ ਉਭਾਰ

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਹੱਥੋਂ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਵਿਚ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਦਾ ਲਾਵਾ ਫਟ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਤ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਔਖੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇਤੂ ਮਾਰਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਕੇ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਪਰਮਜੀਤ ਰੋਡੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤ ਉਤੇ ਗੰਭੀਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ; ਦੂਜੀ ਤੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਫਰੈਡੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਗੜ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਬੇਹੋਸ਼ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ।

ਫਰੈਡੀ ਗਰੇਅ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ, ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਗਈ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ। ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਛੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਸਮੇਤ ਛੁੱਟੀ ਉਤੇ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੱਸ, ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਖਾਵੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਰੇ ਭੱਜ ਤੁਰੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਇੰਟਾ-ਵੇਟੋ ਵਰ੍ਹਾਏ, ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਤੇ ਭੱਜ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ। ਗੱਲ ਕੀ, ਆਪਣੇ ਰੋਹ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ ਹਰ ਜਾਇਜ਼ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਵਰਤਿਆ।

ਲੋਕ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਫਰੈਡੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਦੇ ਦੌੜ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਜੁਰਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਜਾਮਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ? ਦਰਦ ਨਾਲ

ਕਰਾਹ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾਲ ਹਾਲੇ-ਬੇਹਾਲ ਹੋਏ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਮਦਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ? ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੀ ਤੁਕ ਸੀ? ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕਤਲ ਕੇਸ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਥਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਟੇਕ ਤਾਕਤ ਤੇ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭੁਲੇਖੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੀ।

ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸੋਕ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਲੋਕ-ਘੋਲਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਓਕਲੈਂਡ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ, ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆਦਿ ਦੇ ਚੇਤਨ ਲੋਕ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਏ। ਗੱਲ ਵਧਦੀ ਦੇਖ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਝੁਕ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਛੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ 'ਤੇ ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਤਲ ਚਾਰਜ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਘੋਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਫਲੈਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸ ਸਾਰੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਜਨਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਖੌਤੀ ਲੋਕ ਹਿੰਸਾ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਭੱਜ-ਤੋੜ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਇੰਨਾ ਸਿਧ-ਪੱਧਰਾ ਨਹੀਂ

ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬੇੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹਕੀਕਤ ਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੱਲ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਲੁੱਟਿਆ ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲਾਏ। ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕਤਾ, ਸਨਅਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਸਿਫਟ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਡਿਟਰਾਇਟ, ਫਲਿੰਟ, ਕੈਮਡਨ, ਨਿਊ ਵਾਰਕ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਬਫਲੋ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਾਂਗ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਵੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ 'ਸੈਕਰੀਫਾਈਸ ਜ਼ੋਨਜ਼' ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਭਾਵ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰਮਾਇਆ ਇਥੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਹੋਰ ਵੱਧ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਗਰੀਬੀ ਵੱਲ ਧੱਕੇ ਗਏ। ਸਟੀਲ ਮਿੱਲਾਂ, ਇੰਜਣ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਆਟੋ ਸਨਅਤ ਤੇ ਸ਼ਿਪ-ਯਾਰਡਾਂ 'ਚ ਉੱਲੂ ਬੋਲਣ ਲੱਗੇ।

ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ 26ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1960 ਵਿਚ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 9 ਲੱਖ 40000 ਸੀ ਜੋ ਘਟ ਕੇ 6 ਲੱਖ 22000 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 23.8% ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ 39% ਲੋਕ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। ਫਰੈਡੀ

ਗਰੇਅ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਤਾਂ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ 52% ਹੈ। 16000 ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਨਕਾਰਾ ਹੋਈਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਭੂਤਾਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ।

ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਬਹੁਤ ਬਦਨਾਮ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਔਸਤਨ 20 ਕੇਸ ਲੈ-ਦੇ ਕੇ ਸੈਟਲ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਸਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ 5.7 ਮਿਲੀਅਨ ਤਾਂ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਲਈ ਦੇਣੇ ਪਏ ਅਤੇ 5.8 ਮਿਲੀਅਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੀਸਾਂ ਵਗੇਰਾ 'ਤੇ ਖਰਚ ਆਇਆ। ਸਿਟੀ ਉਤੇ ਪਏ 11.5 ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫਰੈਡੀ ਗਰੇਅ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹੱਥੋਂ ਮੌਤ ਵਿਰੁਧ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਧੌਕੇ-ਧੌੜਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਹ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਭਰੀ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਰੀਆਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਗਤਬਤ ਦਾ ਪੱਖ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸੰਜੀਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਜੀਦਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਲਹਿਰ 'ਚ ਇਸ ਤੱਤ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਵਰਗੀਆਂ ਜ਼ੁਲਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਉੱਠੀਆਂ ਅਚਾਨਕ ਤੇ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਵਾਪਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਮਹਿਜ਼ ਖ਼ਾਮ-ਖ਼ਿਆਲੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਵਾਜਬ ਇੱਛਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਧਿਰ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਮਦਦ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੋ ਅੱਜ ਹੈ, ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਧੱਧਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਵੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ੁਲਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਉੱਠੀ ਹਰ ਲਹਿਰ ਪਹਿਲੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਚੇਤਨ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਗਿਣਨਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ, ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 317-313-9651

20-21

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143

Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

J FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY

J FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਖੁਲ੍ਹਾ ਗਿਆ ਹੈ

Truck Driving School

Lic. # 0027

A-One Truck Driving School

2302 South West Street, Indianapolis, IN 46225

Gurinder Nagra, Ben Singh Bashal, Gurnam Dhaliwal

Ph: 317-653-6666

10-13

ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕੈਮਰੋਨ ਨੇ ਸਭ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਉਲਟਾਈ

ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸੰਭਾਲੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਮਾਨ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੋਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ, ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਤੇ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਗ਼ਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। 650 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਸਦ ਲਈ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 330 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਜਿਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਸਿਰਫ 232 ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੀ ਹੈ।

ਗ਼ੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 2010 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ 307 ਤੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 270 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲਿਬਰਲ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 57 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਲਿਬਰਲ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਸਿਰਫ ਅੱਠ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸਿਮਟ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੱਖਰੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਹਾਰ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਸਕੋਟਿਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੁਣ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀਆਂ 59 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 56 ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਹੁੰਝਾ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਉਸ ਨੇ 2010 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 41 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਦੇ

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ 10 ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ

ਬਰਤਾਨਵੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 10 ਆਗੂ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੋਨ ਦੀ ਕਰੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪਟੇਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਹੈ ਜੋ ਵਾਈਦਮ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮੁੜ ਚੁਣੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨਫੋਰਸਿਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਬਾਨੀ ਨਰਾਇਣਾ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਜਵਾਈ ਰਿਸ਼ੀ ਸੂਨਕ (ਰਿਚਮੰਡ ਯੋਰਕਸ), ਅਲੋਕ ਸ਼ਰਮਾ (ਰੀਡਿੰਗ ਵੈਸਟ), ਸੈਲੇਸ਼ ਵਾਰਾ (ਕੈਂਬਰਿਜ਼ਸ਼ਾਇਰ ਨੌਰਥ-ਵੈਸਟ), ਸੁਏਲਾ ਫਰਨਾਂਡਿਜ਼ (ਫਰਹਾਮ) ਚੁਣੇ ਗਏ। ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਥ ਵਾਜ਼ (ਲੈਸਟਰ ਈਸਟ), ਵਰੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ (ਈਲਿੰਗ ਸਾਊਥਾਲ), ਵਲੇਰੀ ਵਾਜ਼ (ਵੈਲਸਲ ਸਾਊਥ), ਸੀਮਾ ਮਲਹੋਤਰਾ (ਸਾਊਥ-ਵੈਸਟ ਲੰਡਨ) ਤੇ ਲਿਜ਼ਾ ਨੰਦੀ (ਵਿਗਾਨ) ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਬੀਬੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਤੇ ਵਰੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਜਲੰਧਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੌਲ ਉਪਲ ਮਾਮੂਲੀ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ।

ਪ੍ਰੀਤੀ ਪਟੇਲ

ਹੱਥ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ- ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਨੂੰ ਅੱਠ, ਸਿਨਫੇਨ ਨੂੰ ਚਾਰ, ਵਾਲੇਸ

ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 3-3, ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੋ ਤੇ ਯੂ.ਕੇ. ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਸ ਤੇ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 1-1 ਸੀਟ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੂਲ ਬਾਸ਼ਿਦਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਵਾਸੀ ਵੋਟਰ

ਵੱਖਰੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ

ਵੱਖਰੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਈ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਹਾਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਕੋਟਿਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਝਾ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਮੁੜ ਉਭਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਹਾਰ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾਕਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ 59 ਵਿਚੋਂ 56 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੁੜ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ

ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਕੋਟਿਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਹੁੰਝਾ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮਸਲਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਵੀਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਬਣੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ

ਲੰਡਨ: ਸਕੋਟਿਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ 20 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਮਹਾਰੀ ਬਲੈਕ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ 300 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਗਲਸ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ (47) ਨੂੰ ਪੈਸਲੇ ਤੋਂ ਰੇਨਫਰੂਸ਼ਾਇਰ ਦੱਖਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ

ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਖੀ ਹਨ। ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ 11 ਸਿਆਹਫਾਮ ਤੇ 16 ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੂਲ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਝ ਏਸ਼ਿਆਈ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਆਟੇ ਵਿਚ ਲੂਣ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵੋਟਰ ਭਾਵੇਂ ਆਮ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ 10 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉੱਤਰੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਹੰਭਲਾ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਪਿੰਡ ਹਸਨਪੁਰ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਵਿੱਢੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੰਥਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੋਜ਼ ਤਿਲ-ਤਿਲ ਕਰਕੇ ਮਰਨ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਓ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੋ ਤਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਗਾਮੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ

ਕੇ ਲੜਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 1982 ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹਨ, ਉਹ ਚਾਰ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਜਦ ਆਪ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਦੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ। ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਬਾਬਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦਵਾਲ ਨੇ ਪੰਥਕ ਦਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਥਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ 14 ਮਈ ਮਈ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇਵੇਗੀ, 15 ਮਈ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੇਗੀ।

ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਫਾਲਕੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ

ਮੁੰਬਈ: ਅਨੁਭਵੀ ਅਭਿਨੇਤਾ-ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ (77) ਨੂੰ ਦਾਦਾਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਮਈ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫਿਲਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਪੱਤਰ, ਸ਼ਾਲ, ਤਗਮਾ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਵੀਹਲਚੇਅਰ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸਿਨਮਾ ਜਗਤ ਦੇ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਲਈ ਇਹ ਤੀਸਰਾ ਦਾਦਾਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਤੇ ਭਰਾ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰ ਅਮਿਤਾਭ ਬਚਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬਚਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਬਣਾਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਹੀਰਾਂ

ਪਟਿਆਲਾ: ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦੁਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੋਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ 15 ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘੇਗੀ, ਜਿਥੇ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਕੇ ਨਾਭਾ, ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਬਰਨਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। 20 ਮਈ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਪਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 46 ਇੰਚ ਲੰਬੀ ਕਿਰਪਾਨ ਤੇ 22 ਇੰਚ ਲੰਮਾ ਕੋਰੜਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 10 ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਧਾਉਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕਿਰਪਾਨਾਂ, ਚੋਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਬਾਣੀ,

ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਦਰਸ਼ਨ

ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲਈ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 350 ਸਾਲਾ ਸਤਾਬਦੀ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸੰਗਤ ਲਈ ਵੀ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸਤਾਬਦੀ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕੇਸ, ਕੰਘਾ ਤੇ ਦਸਤਾਰ, 20 ਇੰਚ ਲੰਮਾ ਲੋਹੇ ਦਾ ਤੀਰ, ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਇੰਚ ਲੰਬੀ ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਲੱਕੜ ਦੇ ਦਸਤੇ ਵਾਲਾ 30 ਇੰਚ ਲੰਮਾ ਬਰਛਾ

ਤੇ ਪੰਜ ਤੀਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਬਾਣੀ ਵੀ ਪਾਵਨ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੌਕੇ

ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਤੇ ਵਸਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨਾ ਦੇ ਅਮੁੱਲੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਫਿਲਹਾਲ ਲਟਕਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਅਹਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਛੇ ਵਾਰ ਛੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਮੌਕੇ ਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਲੌਅ ਸਮੇਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ

ਜਲੌਅ ਛੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਅਟਲ ਰਾਏ ਵਿਖੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਲੌਅ ਵੀ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਅਹਿਮ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ ਜਾਣ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਨੰਵੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੀ ਲੜੀ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕੇ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ...

ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਬਹਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਦੀ ਰੂਸ ਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਕੱਚੀ ਅਕਲ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਰੂਸ, ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਰੰਗ ਕਈ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਵੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚੇ ਵੀ ਚੱਲੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਰਚਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੋਭਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਖੱਟੀ। ਚਰਚਾ ਹੁਣ ਵੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਸਵਾਲ ਇਸੇ ਹਫ਼ਤੇ ਇਹ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਬੜੀ ਕਾਹਲੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ?

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਗਵਾਂਢ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਥੋਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੀ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਨਰਮੀ ਦਾ ਮਿਹਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਹਾਕਮ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਰਗਾ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੱਕ ਵੀ ਇਹ ਦਾਅ ਵਰਤਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਪੈਂਤੜੇ ਵਰਤੇ ਸਨ।

ਇਹ ਮਸਲਾ ਗਲੀ-ਗਵਾਂਢ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਲੁਕਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੂਸ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪਿਛਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਾਂਢ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਨੇੜ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਨਾਲ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣੇ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਝੁਕਾਅ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਪੱਕੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੇ

ਵੱਡੇ ਧੜਵੈਲ ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਬਾਪੂ ਓਸੇ ਨੇ ਉਭਾਰ ਕੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਬਿਰਲੇ-ਟਾਟੇ ਵਰਗੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਧੀਰੂ ਭਾਈ ਅੰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ 'ਸਮਾਜਵਾਦ' ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਹ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਗਈ।

ਅਜੋਕੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਰੂਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਹੁਣ ਵੀ ਨਿਭ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੂਸ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਭੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ-ਭਗਤੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾਅ ਉਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਰੂਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਨਿਭਦੀ ਗਈ। ਕਾਰਨ ਫਿਰ ਰਾਜਸੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸੀ। ਡਾਲਰ ਕੋਲੋਂ ਕੁੱਟ ਖਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਪੁਲਾੜ ਪੁੱਟਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੂਸ, ਇੰਡੀਆ, ਚੀਨ ਮਿਲਾ ਕੇ 'ਰਿਕ' ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨਾਲ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ 'ਬਰਿਕ' ਬਣਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਸਾਊਥ ਅਫਰੀਕਾ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ 'ਬਰਿਕਸ' ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਓਸੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਬਣਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 'ਬਰਾਕ' ਕਹਿ ਕੇ ਯਾਰੀ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੀ ਹੁਣ 'ਬਰਿਕਸ' ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਏਸੇ ਲਈ ਗਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮੌਕੇ ਰੂਸ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੇ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਨਾਲ ਭਿੜਾਉਣ ਲਈ ਜਰਮਨੀ ਵੱਲ ਨਰਮੀ ਵਿਖਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਰੂਸ ਇਹੋ ਚਾਲ ਖੇਡਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਤਤਫ਼ ਉਠੇ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਿਟਲਰ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਰੂਸ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਦੀ ਸੈਂਥ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਜੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਰੂਸ ਹਾਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਜੰਗ ਦੇ ਬਕਾਏ ਹੋਏ ਹਿਟਲਰ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਲਵਾਂਗੇ। ਰੂਸ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਵਿਚ ਫਸਣੇ ਬਚ ਗਿਆ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਸ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੂੰ ਏਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਹ ਖੇਡ ਕਈ ਪਾਸੀਂ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ 'ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਬਣਦਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉਡੀਕ ਰਹੇ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਰਸਤਾ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਾਂਗ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅੱਗਲਵਾਂਡੀ ਘੇਰਨ ਦਾ ਦਾਅ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਗੇ ਹੀ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ 'ਗੋਅ ਭੁੰਨਾਵੇ ਜੋ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਹੋਈਆਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਇਹੋ ਜਾਹਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਆਗੂ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਉਸ ਦੀ ਨੀਤੀ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉਤੇ ਇੱਕ ਟਰੱਕ

ਉਤੇ ਵੱਡੀ ਹੱਥਕੜੀ ਛਾਪ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਖੁੱਸਣ ਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਮੱਥੇ ਘਸਾਉਣ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਲੋਬਰ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਏਨੇ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਆਦਿ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਾਡਰੇਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਵੀ ਵਰਤਣ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਉਹ ਗੁਰ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਕੈਮਰਨ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਲਈ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਲਈ ਹੁਣ ਉਥੇ ਸਰਗਰਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਹਾਲੇ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਟਕਰਾਅ ਯਾਦ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਚੋਣ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹਿਲੇਰੀ ਦੇ ਕੁੱਦਣ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕਈ ਕਿੱਸੇ ਛਿੜ ਗਏ ਹਨ। ਹਿਲੇਰੀ ਦਾ ਪਤੀ ਬਿੱਲ ਕਲਿੰਟਨ ਦੇ ਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਭਾਰਤੀਕਰਨ' ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੋਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ 'ਐਟ ਹੋਮ', ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਰਵਾਇਤ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਮਾਣਯੋਗ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਪਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਲਿੰਟਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਿਲੇਰੀ ਦੀ ਸੈਨੇਟ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਮੋਟੇ ਚੋਣ ਚੰਦੇ ਵਾਲੇ ਚੈਕ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਓਥੋਂ ਦੇ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਦਨਾਮੀ ਵਾਲੀ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਅਗਲੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਨੇੜ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਏਡਾ ਨੇੜ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਕੁਝ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਚੋਣ ਲੜਨ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਦੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਮੁੜ ਕੇ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਿਲੇਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਉਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਰੰਗ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣਗੇ, ਪਰ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੌਣਾ ਸਾਲ ਲੰਘਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਛਾਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਕਤ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਸਨ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਮਿਲਣੀ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਹੁਣ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਕੋਸ਼ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪੜਤਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਹੀਨਾ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਲੰਘਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਏਦਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਹ ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਿੱਟਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਂਝ ਪੈ ਗਈ ਹੈ? ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਚੋਭ ਕਾਫੀ ਤਿੱਖੀ ਲਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੱਸਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਸਿਰੇ ਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਸਵਾਲ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਖੜਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਪੜਤਾਲ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਗੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਉਥੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਰੀ ਸੀ, ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਛੱਡਦੀ ਹੈ?

ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੁਣ ਹਰ ਪੁੱਠਾ-ਸਿੱਧਾ ਦਾਅ ਵਰਤਣ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਚੋਲਾ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ। ਕੱਲ੍ਹ-ਕਲੋਤਰ ਨੂੰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਖਬਰ ਛਾਪ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਰੋਕਣੀ ਪਈ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਭੜਕ ਪਵੇਗੀ। ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਉਤੇ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਐਟਮੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਉਸ ਨੇ ਚੰਦਿਆਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਉਤੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਇਕੱਲੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਓਸੇ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਤੋਪਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਸੁਣੀਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸੌਦੇ ਦਾ ਤੀਹ ਤਾਂ ਵੱਧ ਸਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਏਦਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ, ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਆਧਾਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸੁਣੀਂਦੇ ਹਨ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

Jet Airways, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

EARLYBIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

INDIAN BAZAAR

ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

334 S. Emerson Ave.,
GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ
ਲਈ 10% ਛੋਟ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਭ
DESIGNER LEHANGAS,
SUITS, SAREES,
KIDS WEAR

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ,
ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

Gidha
Bhangra
Dressess
On Rent

Preet
BOUTIQUE

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ,
ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ,
ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387

E-mail: spkaurus@yahoo.co.in
Facebook preetboutique

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 16 ਮਈ 2015

ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ

ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਆਏ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੇਠਲੀ ਉਤੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਭਾਵੇਂ ਵੱਖਰੀ-ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਖਸਾਂ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਖਿਲਾਫ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਪਿਛਲੇ 13 ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਮਹਿਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਘੱਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਅਰੰਭ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਪੱਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੱਜ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਤੈਅ ਹੋਣਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਡੱਕਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਸ ਉਤੇ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਏ ਤੇ ਉਹ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿਉਂ ਤਾਰਨੀ ਪਵੇ। ਸਲਮਾਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਬੜੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 13 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਹੀ, ਆਖਰਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਮਿਲ ਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਵਧਣ ਵਰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਮਗਰੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਕਤਲ ਵੀ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਦੂਜਾ ਕੇਸ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਅੱਠਾ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੀ ਮੁਖੀ ਜੈਲਲਿਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਸ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਸ ਨੂੰ 4 ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਵੀ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ 19 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ 1991 ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਸੀ ਤਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 66 ਕਰੋੜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੇਮਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ 10 ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 4 ਮਿੰਟ ਲੱਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋ-ਟੁੱਕ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 37.59 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ 34.76 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੇਹਿਸਾਬ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿਰਫ਼ 2.82 ਕਰੋੜ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 8.12 ਫੀਸਦ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਬੇਹਿਸਾਬ ਜਾਇਦਾਦ 10 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੀਆਂ 1000 ਤੋਂ ਉਪਰ ਸਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ।

ਦੋਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਖਸਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕੇਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਕੈਦੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀ ਵੀ ਸ਼ਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਉਠੀਆਂ ਵਿਦਰੋਹੀ ਸੂਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਮਰਨ ਵਰਤ ਵੀ ਰੱਖੇ ਗਏ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਗੱਲ, ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਣੀ-ਵਿਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸਗੋਂ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਉਠਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ। ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਤੱਥ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਾ-ਧਾਪੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਮੁੱਦਾ ਇਕੱਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ

ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੇ ਕੱਢਿਆ ਨਾ, ਪਈਆਂ ਗੁਰਬਤਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮੀਆਂ ਨੂੰ। ਕਿੱਦਾਂ ਚੜ੍ਹੇਗੀ ਅਣਖ ਦੀ ਪਾਣ ਯਾਰੇ, ਹੇਠਾਂ ਢਾਰਿਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਥੰਮ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ। ਮਾਰੀ ਮੱਤ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦੀ ਐ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ, ਸੁਣ ਕੇ ਰੀਝਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਡੰਮੀਆਂ ਨੂੰ। ਸਾਹਵੇਂ ਦੇਖ ਕੇ ਧੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤ ਰੁਲਦੀ, ਸੀਣੇ ਬੁੱਲ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਅੰਮੀਆਂ ਨੂੰ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਵੈਣ ‘ਉਦਾਸੀ’ ਦੇ ਜਾਣਿਓ ਜੀ, ਹੇਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਨੂੰ। ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰੇ ‘ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਾ, ‘ਮਘਦੇ ਸੂਰਜ’ ਦਾ ਲਾਭ ਕੀ ਕੰਮੀਆਂ ਨੂੰ?

ਬੱਸ ਤੇ ਬੇਵਸੀ

ਡਾਢਿਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੁੱਲ

ਜਦ ਤਕ ਲੋਕਾਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਵੋਟ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕ ਵਿਚ ‘ਬਲੈਂਕ ਚੈੱਕ’ ਵਾਂਗ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹਾ ‘ਵਹੀ ਖਾਤਾ’ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇੰਝ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰਨਗੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਨਸਾਂ ਵਿਚ ਦੌੜਦਾ ਲਹੂ ਉਬਾਲਾ ਖਾਏਗਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਕੋਈ ਚੀਕ ਬੁਲਬੁਲੀ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀਂ ਹੀ ਘੁੱਟ ਲਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਚੀਕਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਬੇਵਸੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਕੰਧਾਂ ਹੀ ਸੁਣ ਸਕਣ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਚੀਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਅਣਸੁਣੀ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ- ਬਿਲਕੁਲ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਸੁੱਟੀ ਗਈ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੀ ਚੀਕ ਵਾਂਗ।

ਚਲਦੀ ਬੱਸ ‘ਚੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਹੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ ਸ਼ਾਇਦ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਖਬਰ ਨਾ ਹੀ ਬਣਦੀ ਜੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੜਕੀ ਹਾਦਸਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜਿਸ ‘ਚ ਹੁੰਦੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੁਲਕ ਭਰ ‘ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਦੂਜਾ ਹਾਦਸਾ ਜਾਨਲੇਵਾ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੇਤ ਬਜਰੀ ਦੀਆਂ ਅਸਮਾਨ ਛੁੰਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਂਗ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵੀ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਮੌਤ ਇਕ ਆਮ ਸੜਕੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸਿਆਸੀ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ, ਇਖਲਾਕੀ ਦੀਵਾਲੀਏਪਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਹਵਸ ਦੇ ਐਸੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਪੰਜਾਬ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਭਰ ਤੋਂ ਹੰਢਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਤਾਰ

ਨਵਚੇਤਨ, ਲੰਡਨ

ਫੋਨ: 1-44-778-232-9538

ਉਸ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ‘ਚ ਸੱਤਾ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰਕ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਪਾਰ ‘ਚੋਂ ਕਮਾਏ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਾਲ-ਚੱਕਰ ਸਿਰਜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਆਮ ਬੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਸਰੋਕਾਰ ਮਨਫੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ‘ਚ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਇਹ ਗਠਜੋੜ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰੂਪ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜੱਦ ‘ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਹਵਾ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕਿ ਰੇਤ-ਬਜਰੀ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਆਪਣੀ ਮਲਕੀਅਤ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁੱਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਲਿਆ, “ਮੈਂ ਚੈੱਕ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਾਂਗੀ।” ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਬਦਕਿਸਮਤੀ’ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਬੜੇ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ‘ਚ ਹੋਈ ਕੁੜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਖਬਰ ਬਣ ਕਿਵੇਂ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਹਨ, ਜੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਬੱਸ ਤਾਂ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਕੀਤੀ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਸੁਆਲ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਧੌਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਸਮਾਜ ‘ਚ ਚਲਦੇ ਮਾੜੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣਤਾ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਜੋਗ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਮਾਂਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਸ ਵਰਗ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਬੌਧਿਕ ਚੇਤੰਨਤਾ ਦੇ ‘ਅਣਗੋਲੇ ਹਾਸ਼ੀਏ’ ਉਤੇ ਹੈ, ਤੇ ਲਾਜ਼ਿਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ‘ਉਨੀ ਇੱਕੀ’ ਹੋ ਵੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਕਿਹੜਾ ਔਖਾ ਹੈ? ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਿੰਦਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸੋਚ ਕੋਈ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ- ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ‘ਚੌਵੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੇ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ’ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ‘ਨਜਿੱਠਿਆ’ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ‘ਚ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਸੀ ਘਟਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ‘ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੁੱਲ’ ਤਾਂ ਤੈਅ ਕਰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਬਲਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣ ਜ਼ਿਹਨੀਅਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪਿਛੇ ਦੂਜਾ ਅਹਿਮ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ, ਜੋ ਸੱਖਾ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਅੰਨੀ ਹਵਸ ‘ਚੋਂ ਉਪਜਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਹੀ ਵਪਾਰਕ ਸਫਲਤਾ ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਦੇ ਬੁੱਤੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸੱਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੀ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ‘ਚ ਇਸ ‘ਕੰਫਲਿਕਟ ਆਫ ਇੰਟਰਸਟ’ (ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਓ) ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਵੀ ਬੇਸ਼ਕ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਥੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਪਣਾ ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕਣ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਪਾਰਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ‘ਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬੜਾ ਹੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ‘ਚ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ‘ਚ ਐਸੇ ‘ਬੈਲੀਸ਼ਾਹ’ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸਤ ‘ਚ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਮਤਲਬ ਹੈ- ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ‘ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੱਖਾ ਜਿਹਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਜਿਸ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ‘ਚ ਪੈਰ ਰੱਖਿਆ, ਉਸ ‘ਚ ਬਸ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ‘ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਗਲਤ ਵਰਤਾਰਿਆਂ

ਨੂੰ ਨਕੇਲ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਅਛੱਪਲੇ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਲਈ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਤੈਅ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਮਾਪਦੰਡ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਸਦਾਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ‘ਚ ਦੋ ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪੁਲਸੀਆ ਬਾਪ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਬੇਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੋਈ ਔਖਾ ਘੰਟਾ ਚੱਲਿਆ। ਅੜਬੰਗ ਮਝੈਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ‘ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਜੁਰਅਤਮੰਦ ਲੋਕ ਬਚੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਧੌਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁਧ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ, ਪਰ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਜੁਰਅਤ ਨੂੰ ਤਸਲੀਮ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ‘ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ’ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪੱਗਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਦਾ ਕੀ ਮੁੱਲ। ਜੁਰਅਤਾਂ ਤਾਂ ਡੰਗ ਸੁੱਟੀਆਂ ਕੁਝ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ, ਕੁਝ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੇ ਤੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ-ਖੂੰਹਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਮੋਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਨੇ। ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਭ ਕਾਸੇ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਮੰਨ ਵੀ ਲਈਏ ਕਿ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸਾਬੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਾਕਿਆ ‘ਤੇ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਹੱਕ ਵੀ ਵਿਸਾਰ ਦੇਈਏ? ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਾਪ ਤੋਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਹੱਕ!

ਅਸਲ ‘ਚ ਜਦ ਤਕ ਲੋਕਾਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ‘ਚ ਵੋਟ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕ ਵਿਚ ‘ਬਲੈਂਕ ਚੈੱਕ’ ਵਾਂਗ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹਾ ‘ਵਹੀ ਖਾਤਾ’ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇੰਝ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰਨਗੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਨਸਾਂ ‘ਚ ਦੌੜਦਾ ਲਹੂ ਉਬਾਲਾ ਖਾਏਗਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਕੋਈ ਚੀਕ ਬੁਲਬੁਲੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀਂ ਹੀ ਘੁੱਟ ਲਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ‘ਚ ਜਾ ਕੇ ਚੀਕਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਬੇਵਸੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਕੰਧਾਂ ਹੀ ਸੁਣ ਸਕਣ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਚੀਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਸੁਣੀ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ- ਬਿਲਕੁਲ ਬੱਸ ‘ਚੋਂ ਸੁੱਟੀ ਗਈ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੀ ਚੀਕ ਵਾਂਗ।... ਤੇ ਸਾਡਾ ਆਕਾ... ਉਹ ਸਾਡੇ ਵੋਟ-ਨੁਮਾ ‘ਬਲੈਂਕ ਚੈੱਕ’ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਕਰਵਾਏਗਾ ਤੇ ਮੁੱਲ ਪਾਏਗਾ; ਕਦੀ ਸਾਡੀ ਵੋਟ ਦਾ, ਕਦੀ ਸਾਡੀ ਚੁੱਪ ਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ- ਮੰਡੀਆਂ ‘ਚ ਵਿਕਦੇ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੁੱਲ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਨਾਲ। ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਜੀਣ ਜੋਗੀ ਦਾ ਮਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਹੱਕੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਜਿਥੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੁਫ਼ਨਾ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਹੈ

ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ ਜਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਨੇਤਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਨੀ, ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਤੋਹਮਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਇਸ ਤਰੱਦਦ ਪਿੱਛੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਕੋਈ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਉਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸੰਗੀ-ਸਨੇਹੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ: ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਵਰਗ ਜਾਂ ਕੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਭਵਜਲ ਪਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪੁੰਨ ਤਾਂ ਵਿਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਲੇ ਜੇ ਰਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਕੀ ਹਰਜ ਹੈ। ਵੀਜ਼ਾ ਪੱਕਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਕੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਕਮਾਈ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: +91-97811-21873

ਜਾਇਓ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਲਲੂਕ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦਾ ਧੂਮ-ਧੜੱਕਾ ਹੈ। ਕੱਚੇ, ਵੱਟੇ, ਕਾਗਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਜ-ਧਜ ਕੇ ਨੱਚਦੇ-ਗਾਉਂਦੇ ਮੇਲ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਸਰਦੇ-ਪੁਜਦੇ ‘ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੋਭਦੇ ਹਨ’ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆਨ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ‘ਭਰੋਸੇਯੋਗ’ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ‘ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ’ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੱਕ, ਸਭ ਸਚੇਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਗੋਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ‘ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ’ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਚੇਤਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ‘ਨਵੇਂ ਵਿਆਹੇ ਜੋੜਿਆਂ’ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਨੇੜਤਾ ਮਾਣਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ‘ਜਾਤ-ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ’ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਧਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਾਤ ਦੀ ਪਕੜ ਢਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਕਈ ਗਰੀਬ-ਗੁਰਬਿਆਂ ਦੇ ਸਾਕ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ‘ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵੱਖਰੀ’ ਦੇ ਵੰਨ-ਸਵੰਨੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰਤੋੜ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ‘ਸਾਕ-ਤੋੜ’, ‘ਰਵਾਇਤ-ਤੋੜ’ ਅਤੇ ‘ਭਰੋਸਾ-ਤੋੜ’ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਛੇਕਿਆ ਜਾਣਾ ‘ਲਾਜ਼ਮੀ’ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਹਾਗਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸਾਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਹੇਤੇ ਲਾੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਪਰਤਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ‘ਪਰਾਏ ਘਰਾਂ’ ਅੰਦਰ ਪਲ-ਪਲ ਮਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇ ਇਨਕਾਰੀ ਕੁੜੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁਆਲ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੁੱਝ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਤਾਂ ਦਰੋਜ ਲਈ ਫੁਕੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਛੋੜਛਾੜ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਨਾ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਮਾਜ ਵਿਚ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣੇਗੀ। ਜੇ ‘ਉਦਮੀ’ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੱਕੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ-ਦੋ ਤਿਜ਼ਰਤੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾ-ਲਿਖਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਜੋਗੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਦ-ਖਲਾਸੀ ਧੀ ਦੀ ‘ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ’ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ

ਦੀਆਂ ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਨਮੱਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ‘ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਕੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਰਭਧਾਰਨ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।’ ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਮੰਤਰੀ ਡਿਆਨਾ ਫਿਨਲੇਅ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਲਾਲਤ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸੂਈ ਦੇ ਨੱਕੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਤਵੱਕੇ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿੱਥੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਮਰਨ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ‘ਬਾਪ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਰੋਲਣ’ ਅਤੇ ‘ਭਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋਣ’ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਮਿਲੇਗੀ ਹੀ।

ਜੇ ਕੁੜੀ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਆਲ ਹੋਰ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਜੰਮੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ‘ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਲਾਡਾ-ਪਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲੀਆਂ ਹੋਣ’ ਤਾਂ ਹਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਲਾਡਾ-ਪਿਆਰਾਂ’ ਅਤੇ ‘ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲਣ’ ਦੇ ਸਰਾਪ ਵਰਗੇ ਵਰਦਾਨ ਨੂੰ ਕੁੜੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਲਾਡ-ਪਿਆਰ’ ਨਾਲ ਪਾਲ ਕੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਣ-ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ‘ਜੱਗੋ-ਤੇਰਵਾਂ’ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ‘ਉਸ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਪੱਤ ਦਾਅ ਉਤੇ ਲਗਾ ਕੇ’ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਭਾਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਕੁੜੀ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਇਸ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਪੇ ‘ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ’ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ‘ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਸੀ’ ਪਰ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਨਾ ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਬਾਕੀ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ’ ਤਾਂ ਇਕੱਲੀ ਕੁੜੀ ਪਿੱਛੇ ਕਿਵੇਂ ਰਹੇਗੀ? ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਬੱਚੇ ਪਾਲਣ’ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ‘ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਾਨਣ’ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਜੇ ਕੁੜੀ ਇਕੱਲੀ ਰਹੇਗੀ ਤਾਂ ਮਾਪੇ ਨਾਲ ਟੰਗੇ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਮੁੰਡਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਕੱਲਾ ਵੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਛੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁੱਖਾ ਕਾਹਲਵਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਕੱਲੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਆਲ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੱਤ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ, ਦਲੀਲ ਨਾਲ, ਰੋਅਬ ਨਾਲ, ਹੁਕਮ ਨਾਲ, ਧਮਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ... ਜਿਸ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਹੱਥ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾ ਕੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਾਪਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਵਸੀ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਕੋਈ ਅੱਖਰੂਆਂ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਬੋਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ/ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਤਾਂ ਸਮਝਾਉਣਾ ਸੀ’ ਜਾਂ ‘ਸਾਡਾ ਕਿਹਤਾ ਜ਼ੋਰ ਚੱਲਦੈ’ ਜਾਂ ‘ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਆਂ।’ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਪੂ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹੋ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ‘ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ‘ਲਾਡਾ ਨਾ ਦਿਓ, ਹੁਣੇ ਸਮਝਾ ਲਓ ਜੇ ਸਮਝਦੀ ਆ।’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਉਪਰਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠਾ ਕੁਨਬਾ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਆਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਤੂੰ ਕਰਨਾ ਕੀ ਹੈ?” ਕੁੜੀ ਦਾ ਜੁਆਬ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਹੈ, “ਇਨਕਲਾਬ।” ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾੜ ਕੇ ਸੁੱਟੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ਲੱਗੇ ਪੋਸਟਰ ਪਾੜ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਬੱਲੇ ਮਧੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੂਨ ਅਤੇ ਪਸੀਨੇ ਵਿਚ ਲੱਥਪੱਥ ਕੁੜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬਾਹਰੋਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਵਿਚੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਕੱਢਣਾ।”

ਆਸਟਰੀਅਨ ਫਿਲਮ ‘ਟੂ ਹਾਵਜ਼’ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਉ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੰਗੀ ਕੈਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਤੀ ਛਾਉਣੀਆਂ ਵਿਚ ਖੰਦਕਾਂ ਪੁੱਟਣ ਅਤੇ ਮੋਰਚੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਸ਼ਕਤੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਨੀਲਾਂ ਅਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਥਾਂ ਲੱਭਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਮਰਾ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦਰਖਤ ਨਾਲ ਉਲਟਾ ਟੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਸੱਦਦ ਮਾਹਰ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚੋਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਕੱਢਣਾ।” ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਉ ਦਾ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਭਲਾ?

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਜੀਅ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਅਰਦਾਸ ਰਾਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਚਰਖੜੀਆਂ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਬੰਦ-ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਕੇ ਅਕੀਦਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਨਿਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ ਕੱਚੇ, ਕਾਗਜ਼ੀ, ਵੱਟੇ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਰਲੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅਕੀਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੁੜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਪੰਨੇ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਟੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆ ਵੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰਲੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਤਾਂ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਕੁੜੀ ਉਰਫ਼ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ? ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੇਠ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਜਿਉਣਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਨੇ ‘ਜ਼ਿੰਦਗੀ’ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ‘ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ’ ਦਾ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ ਉਪਰਾਲਾ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਹੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ ਉਪਰਾਲੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਧਾਰਾ 309 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਤਾਂ ਉਹੋ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਖਰੀ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਸਵਰਗ’ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਨਰਕ’ ਵਿਚ ਧੱਕਣ ਦਾ ਜੁਰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੀਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹ’ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ। ਸਮਾਜਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਆਸੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਉਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕੁੜੀ ਇਨਕਲਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਹਰ ਚੂਲ ਹਿੱਲਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇੱਕ-ਜੁੱਟ ਸਮਾਜਕ, ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਸਮਾਜਕ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 309 ਤਹਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 307 ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਹਰਦੀਪ ਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ‘ਭਰੋਸਾ ਬਹਾਲ’ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਘਰੋਂ ਭੱਜੀ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸੁਨੇਹਾ ਸਾਫ਼ ਸੀ ਕਿ ‘ਸਾਡੀ ਰਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ।’ ਇਹ ਸਮਾਜਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੈ ਜੋ

ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਤੇ ‘ਲਾਡ-ਪਿਆਰ’ ਅਤੇ ‘ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕੀਤੀ ਪਰਵਰਿਸ਼’ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਜਤਾਉਣਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ।

ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਸਿੱਖੇ। ਉਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਾਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਹਕੂਕ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਰਦਮੰਦੀ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹ ਉਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੋਗੇ ਵਿਚ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ

ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਕੁੜੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹੋਣੀ ‘ਰੋਬ ਦਾ ਭਾਣਾ’ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਰੂਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ‘ਘਰ ਵਾਲੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ’ ਤੋਂ ਮਕਤਲ ਵਿਚਲਾ ਫ਼ਾਸਲਾ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਦਰਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਇਸ ਫ਼ਾਸਲੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਫ਼ਾਸਲੇ ਦੇ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪਾੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਮਕਤਲ ਦਾ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਸਾਂਝ ਉਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਇਨਕਲਾਬ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਰਾਹ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਤਲ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਸ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਹੈਕੜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੇਪਰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਆਪਣੇ ‘ਫ਼ਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਤਿੱਖੇ ਦੰਦ’ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਤਾਂ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਸਿਆਸਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਰਨ ਲਈ ਤਹੂ’ ਅਤੇ ‘ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ’ ਬਾਪੂਆਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਬਾਪੂਆਂ’ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੱਕ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੋਟਲਾ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਬੰਦੀਖਾਨਿਆਂ, ਮਕਤਲ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਕਿੰਨੀ ਪੀੜੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਕੀ ਹਨ? ਇਹ ਸੁਆਲ ਸਿਰਫ਼ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਲਈ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਕੁੜੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਬੇਗ਼ੈਰਤ ‘ਬੇਦਖਲਾਸੀ’ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਡੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ

ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਬੇਗ਼ਾਨੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤਸੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਟੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੋ ਨਿਬੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਖਰੀ ਮੌਕੇ ਅਧ-ਪੜ੍ਹੀ ਛੱਡੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅਗਲਾ ਵਰਕਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਵਰਗ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ-ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰੀਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਰੁਝਾਨ ਅੱਗੇ ਹਿੱਕ ਢਾਹ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਜਾਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਬੇਦਖਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣਾ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਾਬਰੀ ਹੈ। ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਤੋਂ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਕੋਟਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੁੜੀਆਂ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜਿਉਣਾ ਹਰ ਜੀਅ ਦਾ ਜਾਮਦਰੂ ਹੱਕ ਹੈ। ਉਹ ਘਰ ਦੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਿੱਖ ਕੇ ਤੁਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਬੋਲੀ ਦਾ ਹਰ ਬੋਲ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੀਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੀਲ ਖ਼ਪਤਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਖਾਸੇ ਉਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਹਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ‘ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ’ ਵਾਲੀ ਅਰਦਾਸ ਸਨਮੁੱਖ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਬਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਿਉਣਯੋਗ ਖ਼ਿਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਵਰਗ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ‘ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ’ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਆਦਮਖੋਰ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਕੇ ਟੱਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਨਕਾਰ ਨਾਲ ਇਹ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਯਰਗਮਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਔਰਤ ਦੇ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਬੁਲੰਦ ਐਲਾਨ ਹੈ।

ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਦੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰਤ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਬੀਜੀ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਦਰਦਮੰਦੀ ਦੀ ਰੀਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਇਸ ਰੀਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਕੜੀ ਬਣੀ ਹੈ। ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਸੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਔਰਬਿਟ ਦੀ ਬੱਸ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫੜੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਗ਼ੈਰਤ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਰਜ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ‘ਨੰਨੀ ਛਾਂ’ ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਫਿਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ਼ ਅਤੇ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਰਗੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਣ ਦਾ ਕਰਾਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਨਾਬਰ ਖਾਸੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਬੀਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, “ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ ਜੁ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੋਤ॥ ਪੂਰਜਾ ਪੂਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ॥” ਜੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਨੂੰ ਕਬੀਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੀਤ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹਨ। ਪ੍ਰੇਮ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਇਦ ਇਨਕਲਾਬ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਆ ਵੀਰਾ ਰਾਇਆ! ਆ ਭੈਣੇ ਹੀਰੇ! ਸਾਨੂੰ ਛੋੜ ਨਾ ਜਾਓ, ਤੁਸਾਂ ਬਿਨ ਅਸੀਂ ਸੱਖਣੇ।”

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ

ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਰੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਆਪ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਥਾਂ ਵਿਚ ਅਕਬਰ-ਬੀਰਬਲ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੱਟੀ-ਭੱਠੀ ਉਤੇ ਜਦ ਕਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਹੋਣ ਲਗਦੀਆਂ ਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ਉਤੇ ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਮੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸਿਰਫ ਸ਼੍ਰੋਤ ਬਣ ਕੇ ਦਿਲਚਸਪ ਤੇ ਕੰਨ-ਰਸ ਭਰਪੂਰ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਦੇ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਪਰ ਸਿਵਾਏ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿੱਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੁੜ ਸੁਣਦਿਆਂ ਨਵੀਆਂ ਹੀ ਲਗਦੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੇ ਮੌਤ ਦਾ ਉਪੇਰਾ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੁੜ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਜਿਉਣਾ ਮੌਤ ਹੀ ਮੰਨਣ ਲੱਗੇ।

ਜਮਾਂਦਰ ਛਤਾ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਭਾਵੇਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਡਾਕੇ ਮਾਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਗਰੀਬ ਪ੍ਰਤੀ ਰਹਿਮਦਿਲੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਾਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਸਾਹਪੁਰ ਪੱਟੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੁਟੇਰੇ ਡੋਗਰ ਭਰਾ, ਦਰਿਆਉਂ ਪਾਰ ਪਿੰਡ ਹੋਡੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਸੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਝੋਟੀਆਂ ਚੋਰੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆਏ। ਪੈਤਾਂ ਪਛਾਨਣ ਵਾਲੇ ਖੋਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਝੋਟੀਆਂ ਦਰਿਆ ਟੱਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵੱਲੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਹਪੁਰੀਏ ਡੋਗਰ ਭਰਾ ਇਲਾਕੇ ਭਰ ਵਿਚ ਮਾਰ-ਖੋਰੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੋਡੇ ਵਾਲੇ ਡੋਗਰਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਡਰਦੇ ਗਏ ਨਾ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਫਰਿਆਦ ਲੈ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆ ਪਹੁੰਚੇ।

ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਪਾਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਝੋਟੀਆਂ ਵੇਚ ਕੇ ਧੀ ਵਿਆਹੁਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਡੋਗਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਮਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਡੇ ਵਾਲੇ ਦੁਖਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਹਪੁਰੀਏ ਡੋਗਰ ਮੈਨੂੰ ਵੀ 'ਸਿਖਤਾ' ਸੱਦਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਧੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਰਚਾਵੋ, ਮੈਂ ਜਾਣਾਂ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਜਾਣੇ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਝੋਟੀਆਂ ਦਸਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਖੁਰਲੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, ਭਰਾਵੇ! ਧੰਦਾ ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਲਾ ਈ ਕਰਦਾਂ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆਏ ਹੋ। ਹੰਕਾਰੇ ਹੋਏ ਡੋਗਰਾਂ ਨੇ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਰਹੀ, ਉਸ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰ ਕੇ ਤੋਰਿਆ। ਖੁੰਧਕ ਖਾ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਰਾਤ ਹੀ ਡੋਗਰਾਂ ਦੇ ਵਾਤੇ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਬਗਲ ਦੀ ਕੰਧ ਟੱਪੀ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਅੱਗੇ ਮੀਟ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਇਆ, ਇਹ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਬੱਸ, ਉਸ ਨੇ ਡੋਗਰਾਂ ਦੀ ਹੈਂਕੜ ਭੰਨਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬਲਦ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆਂਦੀ।

ਸੁਵਖਤੋਂ ਜਦ ਡੋਗਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਦਿਆਂ ਦੇਰ ਨਾ ਲੱਗੀ ਕਿ ਇਹ ਚੋਰਾਂ 'ਤੇ ਮੋਰ 'ਸਿਖਤ' ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੀ ਪਏ ਹਨ। ਡੋਗਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲਦਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਵੱਧ ਸਤਾ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿਆਂ, ਸਾਥੋਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਲੈ ਲੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਬਲਦ ਮੌਤ ਦੇ।” ਡੋਗਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅੱਗਿਓਂ ਵਾਰੀ ਦਾ ਵੱਟਾ ਲਾਹੁੰਦਿਆਂ ਮਖੌਲ ਵਜੋਂ ਕਹਿੰਦਾ, “ਓ ਮੀਆਂ ਜੀ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੋ! ਐਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਿਹਦੀ ਜੁਰਅਤ ਪੈ ਗਈ ਤੁਹਾਡੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵਾਅ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਦੀ? ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਾਹਰਲਾ ਈ ਬੰਦਾ 'ਹੱਥ ਫੇਰ' ਗਿਆ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ।”

ਅਝਿਕੇ ਆਏ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜਦ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ 'ਪਾਣੀਉਂ ਪਤਲਾ' ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋਏ ਡੋਗਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੱਥ ਜੋੜਨ 'ਤੇ ਆ ਗਏ, ਤਦ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੁੱਛਾਂ ਵਿਚ ਖਚਰੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, “ਐਓਂ ਕਰਦੇ ਆਂ ਫਿਰ! ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਝੋਟੀਆਂ ਹੋਡੇ ਪਹੁੰਚਾ

ਦਿਉ, ਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਬਲਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਜਾਇਉ।”

ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੱਸਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹੋਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ, ਤੇ ਉਹ ਉਥੇ ਬਣਦਾ-ਸਰਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੱਢ-ਟੁਕ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦਾ ਤਲਖ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ-ਨੰਗਲ ਰੋਡ 'ਤੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਮੁੰਢ 'ਲੁੱਟਣ ਨਾਕਾ' ਲਾ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਉਠਾਂ 'ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਲੱਦ ਕੇ ਵਪਾਰੀ ਲੰਘਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੂੰਹ-ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਰੇ ਜਾਂਦੇ ਇਕ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਪੋਲੀ ਜਿਹੀ ਲਾਨੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸੁੱਟ ਲਿਆ। ਡਿਗਦੇ ਸਾਰ ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਕੁੱਲਾ ਲਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਲੁਕਾਇਆ ਟੁੰਮ-ਛੱਲਾ ਵੀ ਖਿਲਰ ਗਿਆ। ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਵਪਾਰੀ ਨੇ 'ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ' ਸਰਦਾਰ ਡਾਕੂ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, “ਓਏ ਸਰਦਾਰੋ...ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਆਂ! ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ, ਨਾ ਮਾਰਿਓ!”

ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਤਾਂ 'ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ' ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਲਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਾਣ ਕੇ ਲੁੱਟਣਗੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ 'ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਐਡ ਕੰਪਨੀ' ਨੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਏ ਕੁੱਲੇ ਦੀ 'ਗਵਾਹੀ' ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ। ਬਘਿਆੜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਣੀ ਪੀ ਰਹੇ ਲੋਲੇ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਂਗ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ 'ਓਏ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਝੂਠ ਮਾਰਦਾ ਐਂ?' ਕਹਿ ਕੇ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਟੁੰਮ-ਛੱਲਾ ਆਪਣੇ ਖੀਸੇ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ।

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਇਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪਿੰਡ ਸੰਤੋਖਗੜ੍ਹ ਮੈਂ ਬਰਾਤੇ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ, ਰਤਾ ਠਹਿਰ ਕੇ ਦੱਸਦਾ। ਇਹ ਅਟੱਲ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕੂ-ਚੋਰੀਆਂ ਦੇ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਪਏ ਲੋਕ ਯਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। 'ਏਕ ਫੂਲ ਦੇ ਮਾਲੀ' ਦੀ ਬਜਾਏ

ਬਹੁਤੇ ਬਾਈਂ ਤੀਨ-ਤੀਨ ਜਾਂ ਚਾਰ-ਚਾਰ 'ਮਾਲੀ' ਵੀ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਲੀਆਂ ਦੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਤਿੱਕਤੀ-ਚੌਂਕਤੀ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਰਾਤ ਉਹਦੇ ਦੋਸਤ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਮਾਰ 'ਤੇ ਤੁੜੀ ਦੇ ਕੁੱਪ ਕੋਲ ਛਹਿ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਕਿਸੇ ਜਣੇ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਬਰਫਾ ਖੇਡ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਪ ਦੇ ਲਾਗ-ਪਾਸ ਦੇ ਘਰਾਂ, ਕੋਠਿਆਂ ਤੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪਏ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਲੇਰ ਸੁਣੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੂਕ ਮਾਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ, “ਓਹ ਕਰਮ ਸਿਆਂ...।”

ਅਣਿਆਈ ਮੌਤੋਂ ਮਾਰ ਗਏ 'ਕੱਲੇ-ਕਾਰੇ' ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਹੀ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਮੇਰੇ ਬਾਬੇ ਦਾ ਭਰਾ ਜੋ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾਤੇ ਜਾਨ ਗੁਆ ਕੇ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਾਡੇ ਗਲ ਪਾ ਗਿਆ। ਚੁੰ' ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ-ਚੌਂਤੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੇ ਆਪ ਚਾਚੇ ਦਾ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਵੇਂ ਲੜਿਆ, ਕਿਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਵਾਸਤੇ ਗੱਡੇ 'ਤੇ ਲੱਦ ਕੇ ਫਿਲੌਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਏ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ 'ਕੱਲੇ-ਕੱਲੇ' ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਿਰਦਈ ਕੁੱਟ-ਕੁਟਾਪਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਰਾਹੋਂ ਤੋਂ ਰੇਲ ਦਾ ਡੱਬਾ ਫੜ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਥੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਿਆ, ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਈਆ ਜੀ ਜਦ ਕਦੇ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਹੱਡ-ਬੀਤੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਅਡੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਭਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਗਿੱਲੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਕੀਲ ਸਨ ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕ-ਬੀਨੀ ਸਦਕਾ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ।

ਆਖਰ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹਸੰਕਰੋਂ ਨੰਗਲ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਕਿਆ ਪਿੰਡ

ਲਿਖਤਮਾ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਸੰਤੋਖਗੜ੍ਹ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡੀ ਗੱਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿਆਂ। ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਬਰਾਤੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਵੇਲੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਉਪਰੰਤ ਜਦ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਬੇ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਾੜੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮੱਲਾ, ਤੂੰ ਦੁਪਾਲਪੁਰੋਂ ਈ ਐਂ?”

ਮੇਰੀ 'ਹਾ' ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝੱਟ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੀ ਬਾਬਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਮਕ ਉਠੀਆਂ। ਮੇਰੀ ਨੀਲੀ ਪੱਗ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਗਾਤਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੌਤਾ ਤਾਂ 'ਪੁੱਠੇ ਰਾਹ' ਹੀ ਪਿਆ ਹੋਇਐ। ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਚਿਤਵਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ, “ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਹੁ ਕਿਹਨੇ ਬਣ ਜਾਣੈ ਜੀ!”

“ਭਾਈਆ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਡਾਕੂ-ਲੁਟੇਰਾ ਤਾਂ ਬਣਨੋਂ ਰਿਹਾ।” ਮੈਂ ਮਖੌਲ ਕੀਤਾ।

“ਕਾਕਾ, ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਵਡਾਰੂ ਸੀ, ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿ ਲੈ, ਪਰ ਭਾਈ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਹੁ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣ ਥੇ।” ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਮਾਨੋ ਸਾਡੇ ਵਡਾਰੂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਮੋਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਰਸਿਮਰਤ ਦੀ ਝੰਡੀ

ਬਠਿੰਡਾ: ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਝੰਡੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ 26 ਮੈਂਬਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਹਿਣੇ ਬੀਬਾ ਬਾਦਲ ਕੋਲ ਹਨ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚੋਂ ਦੂਸਰਾ ਨੰਬਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਕੋਲ ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੰਜ ਮਹਿਲਾ ਵਜ਼ਾਰਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਲ 7.41 ਕਰੋੜ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ।

ਇਕੱਲੀ ਮਹਿਲਾ ਵਜ਼ਾਰ ਬੀਬਾ ਬਾਦਲ ਕੋਲ 5.40 ਕਰੋੜ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਮਹਿਲਾ ਵਜ਼ਾਰਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ 2.01 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ। ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਜਦੋਂ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 1.94 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਨ। ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰਾ

ਨੰਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 1.47 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ। ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ 37.66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਨਵ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਇਰਾਨੀ ਕੋਲ 19.85 ਲੱਖ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਸੰਪਤੀ 9.30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਕੋਲ ਸਿਰਫ 8.36 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੀ ਗਹਿਣੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਸੰਪਤੀ 12.19 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਨਜਮਾ ਹੈਪਤੁੱਲਾ ਕੋਲ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿ ਕੁੱਲ ਸੰਪਤੀ 26.69 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚੋਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ 62.26 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 29.37 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਨ।

ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਬਿਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ 24.30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 9.72 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਪਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਸਿਰਫ 1.20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਹਿਣੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਕੁੱਲ 1.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਾਲੇ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਕੋਲ ਹੈ, ਜੋ 113 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਸੰਪਤੀ 108 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਕੋਲ 1.56 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 4.80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ।

ਹਰਸਿਮਰਤ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਬਤ ਬੀਤੀ 29 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਆਪਣਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਐਨ.ਐੱਸ.ਯੂ.ਆਈ. ਦੇ ਕੌਮੀ ਸਕੱਤਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਬੀਤੇ ਸਾਲ

ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੁਲਾਰੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਵੈਚ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀਬੀ ਬਾਦਲ ਉਤੇ 2014 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤੈਅ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਵੱਧ 1.05 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਚੋਣ ਖਰਚ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

UMA TRAVELS

2535 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659

For Lowest Fares & Reliable Service

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :

Radio Sets (CA, WA, NV)

Dial in

832-551-5029 or 605-475-6868

Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com

Ph: 408-272-5200

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ)

13ਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ

24 ਮਈ 2015 (ਐਤਵਾਰ)

ਬੱਸੀ ਫੁੱਟਬਾਲ, ਐਲਕ ਗਰੇਵ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ

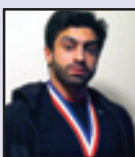
ਮੇਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੋਣਗੇ

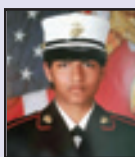
ਅਮਨ ਰੋਜ਼ੀ-ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਬਰਾੜ, ਦੀਪ ਢਿੱਲੋਂ-ਜੈਸਮੀਨ ਜੱਸੀ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਉਚੇਰਾ ਸਨਮਾਨ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੋਸਾਂਝ, ਸ਼ਿਖਾ ਕਾਹਲੋਂ, ਹਰਵਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਖੈੜਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੋਸਾਂਝ

ਸ਼ਿਖਾ ਕਾਹਲੋਂ

ਫਰੀ ਐਂਟਰੀ, ਫਰੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਕਬੱਡੀ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਦਾਦਾ ਜੀ ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਬੱਬੂ ਧਾਮੀ (ਪਿੰਡ ਧਾਮੀਆਂ ਕਲਾਂ) ਵਲੋਂ

ਵਾਲੀਬਾਲ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਜੱਸੀ ਸਿੰਘ (ਰੀਮੈਕਸ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਬਰੋਕਰ) ਵਲੋਂ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵਲੋਂ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ

ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਸਵ. ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਬੱਬੂ ਧਾਮੀ

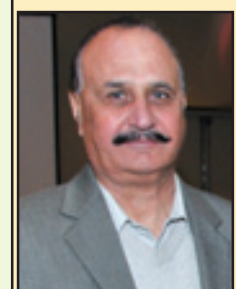

ਜੱਸੀ ਸਿੰਘ

ਹਰਜੀਤ ਗਿੱਲ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਪਲਾਟੀਨਮ ਸਪਾਂਸਰ

ਸ੍ਰੀ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਇਓਵਾ

ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾ

ਸੰਨੀ ਪ੍ਰਤ ਮਿਸ਼ੀਗਨ

ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਭਟਨੂਰਾ

ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਚੇਅਰਮੈਨ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ

ਪਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਚੇਅਰਮੈਨ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ

ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ

ਵਾਲੰਟੀਅਰ: ਅਮੀਕ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪੁਨੀਤ ਧਨੋਆ, ਹਰਲੀਨ ਧਨੋਆ, ਹਰਬੀਰ ਧਨੋਆ, ਕਮਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀ, ਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ

ਸਪਾਂਸਰ

ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ

ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੈੜਾ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਧਾਲੀਵਾਲ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਕਰ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਦਵਾਣ, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ, ਦਿਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਸੁਭਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਦਾ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਸੰਨੀ ਸੇਖੋਂ।

ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ

ਪਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ (ਚੇਅਰਮੈਨ), ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀ, ਮਿੱਕੀ ਕਾਹਲੋਂ, ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਨਿਰਭੇ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ, ਜੱਸੀ ਸਹੋਤਾ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਛਿੰਦਾ ਮੱਲ੍ਹੀ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਰਾਮ ਲਾਲ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੰਜਰਾ, ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ।

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਐਸ ਆਰ ਐਸ, ਪੀ ਐਚ ਓ, ਪੀ ਏ ਓ, ਪੀ ਸੀ ਐਸ, ਏ ਏ ਐਸ ਏ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਦੋਆਬਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਪੀ ਸੀ ਓ ਮਿਲਵਾਕੀ, ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ।

ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ: ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਮੀਡੀਆ ਸਪਾਂਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼, ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ, ਰੇਡੀਓ ਦੇਸੀ ਜੰਕਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼। **ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ:** ਟੋਨੀ ਸੰਘੇੜਾ
ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਸੱਟ-ਫੇਟ ਲੱਗਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਪ੍ਰਧਾਨ) 630-330-8286, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੈੜਾ (ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ) 224-588-1317, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਧਾਲੀਵਾਲ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ) 773-837-4891, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ 630-957-8243, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ 312-404-3590

ਗਰੀਨਵੁਡ ਵਿਚ ਸਜਿਆ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਗਰੀਨਵੁਡ, ਇੰਡੀਆਨਾ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਉਦਮ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਚੌਥਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਫਲੋਟ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 11 ਵਜੇ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਰਾਸਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਬੈਂਡ ਪਕੜਿਆ, ਚਾਹ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਭਾਂਡ-ਸੁਭਾਤੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਥੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਛਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ।

ਢਾਡੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਡਿਆਣਾ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ

ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਗਰੀਨਵੁਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਾਮੀ ਕਰੀਬ 4 ਵਜੇ ਵਾਪਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਇਸ

ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ।

ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਕੱਤਰ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਤਨ, ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਨਿਸ਼ਠਾਪੂਰਨ ਉਪਰਾਲੇ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਰੋਲ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਟਰੈਫਿਕ ਗਾਈਡ ਬਣ ਕੇ ਸਭ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੋਅਰ, ਪੁਲਿਸ ਚੀਫ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ

ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਕਮੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਰ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਰਬੋਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲਾ ਸੰਕਲਪ ਲੋਕਲ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨ ਹਿਤ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਮਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 15 ਮਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਮਨਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।

ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਕਾਸ਼ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

‘ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ’ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ 18 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ

ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਇਸ ਸਾਲ ਆਉਂਦੀ 18 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪਲੈਨੇ

ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ

ਸਿਵਿਕਸ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਏਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਿੱਧੇ, ਭੰਗੜੇ, ਮੋਨੋਐਕਟਿੰਗ, ਸਕਿੱਟ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਕਲਾਕਾਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ। ਡੀ ਜੇ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਥੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲੇ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਉਤੇ ਤਸੱਲੀ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਡੈਲਸ

ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਡੀਕੇਗੀ ਭਾਜਪਾ

ਅਯੁੱਧਿਆ: ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੇਗੀ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG
MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill
10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich
2:30 pm to 4 pm (IST)

ਕੋਟਾ ਕਟੌਤੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬਗ਼ਾਵਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਇਕ ਦਰਜਨ ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਐਮ.ਡੀ. ਤੇ ਐਮ.ਐਸ. ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲਾ ਅਮਲ 30 ਮਈ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਦੁਖਦਾਈ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਉੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਸਾਂਝਾ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸੈਕੰਡਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਟੈਸਟ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ

ਐਲਾਨ ਵੀ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਬਰੋਟਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੀਪਕ ਗਰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝੇ ਟੈਸਟ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕੋਟੇ ਵਿਚ 23ਵਾਂ ਤੇ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਕੋਟੇ ਵਿਚ 975ਵਾਂ ਰੈਂਕ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਹਸਪਤਾਲ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਗੌਰਵ ਸਿੰਗਲਾ ਵੀ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਐਮ.ਡੀ. ਤੇ ਐਮ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸੀਟਾਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਐਮ.ਡੀ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਡੇਢ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਦੋ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਗਿਆਨ ਸਾਗਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਬਠੂੜਾ, ਦਇਆ ਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਐਮ.ਡੀ. ਤੇ ਐਮ.ਐਸ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

Madan Khatri

Want to Buy/Sell Homes, THs, Condos, Apartments, Motels!

Call Madan Khatri

847-530-1550

www.PropertyZoo.com

Top Producer at the office in 2011-2013-2014

*****A Broker who can work with you

from Beginning to End, Call Now!!!*****

BHHS American Heritage

25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

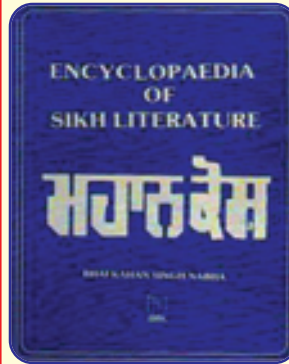
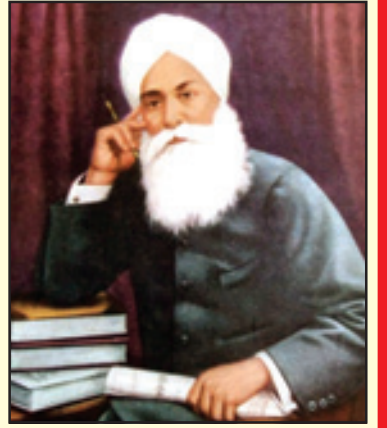
ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਮਿਤ

ਸ਼ੁਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ

31 ਮਈ 2015

ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ

700 N North Ct, Palatine, IL. 60067

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਆਉਂਦੀ 31 ਮਈ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਇਕ ਵਜੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੀਆਂ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ 13 ਵਰ੍ਹੇ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਖਾਤਰ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਈ-ਮੇਲ: Basatit@aol.com 'ਤੇ

24 ਮਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਫੋਨ 847-736-6092

ਪ੍ਰੋ. ਜਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਫੋਨ 847-543-7565

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਫੋਨ 630-995-0670

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਫੋਨ 224-628-5522

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ, ਪਾਵਲ (ਓਹਾਇਓ)

ਜਪੁਓ ਜਿਨ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਗੁਰੂ ਫਿਰਿ ਸੰਕਟ ਗਰਡ ਨ ਆਯਉ॥

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ, ਸਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ

22 ਮਈ 2015, ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ, ਪਾਵਲ (ਓਹਾਇਓ) ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ 22 ਮਈ 2015, ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 8:30 ਵਜੇ ਤਕ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੰਦਨ (ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ, ਦਿੱਲੀ) ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾ-ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾਉਣਗੇ। ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕਰੋ ਜੀ।

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੰਦਨ

Gurdwara Sahib Shri Guru Nanak Darbar, Powell, OH (USA)

7540 Sawmill Parkway, Suite F, Powell, OH 43065

www.GurdwaraPowell.org

Phone: 614-430-8866

E-mail: GuruNanakDarabar1@gmail.com

ਪਿੰਡ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ: ਖੂਬ ਪਿਆ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਛਰਾਟਾ

ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ): ਪਰਦੇਸੀ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੂਤੀ-ਤੰਦ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਾਂਭਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਬੋਲੀ ਜਾਂ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਮੇਲਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਿੰਨੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਦਰੋਂ ਝੰਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਇੰਤਕਾਲ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਲਾ ਪੂਰੇ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਵੇਖਿਆ, ਆਪ ਅੱਠ ਸਾਲ ਸੋਕੀ ਮੇਲਾ ਲਾਇਆ, ਬੜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵੇਖੇ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਵੀ, ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਡਿਟਰਾਇਟ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਦੇ ਬੁਲਾਏ ਉਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਤੇ ਹਿੰਮਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ 'ਪਿੰਡ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ' ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

ਦੂਰ ਘੁੱਟ ਲਾਉਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਆ... ਹੈ ਹਾ ਨੂੰ ਬਹੁ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਤੀ, ਤੂੰ ਵੀ ਦੇ ਲੈਂਦੀ ਗੇਤਾ... ਵੇਖ ਅੱਜ ਰੱਬ ਲੈਣ ਆਇਆ, ਕਿਵੇਂ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਘਰੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਈਆਂ, ਪਰਸੋਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸਿਆਣ ਨੂੰ ਹੋਣੀਆਂ... ਬਈ ਦਵਿੰਦਰ, ਗੀਤ ਕੰਠ ਤੋਂ ਉਹ

ਭੰਗਤੇ ਤੇ ਗਿੱਧੇ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਕੱਲੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ ਬੋਲੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਐ... ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਆਈ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜ ਹੀ ਸਨ, ਪਰ ਧਮਕ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਕੰਬਣ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਲੋਕਲ ਗਾਇਕਾਂ ਕੇ ਵੀ ਸਿੱਧ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਨਿੰਮੇ

ਸੁਰਾਂ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਦੀ ਝਲਕ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਡਾਲੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਮਾਹੌਲ ਅਜਿਹਾ ਬਣਿਆ ਕਿ ਇਕ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਏ ਲੰਮੇ ਸੁਰਾਬੀ ਦੀ ਚੁੱਪ ਵਰਗੀ ਰੋਲੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਉਚੀ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਕਿ ਚੰਗਾ

ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਾਵੇ ਕਰ ਕੇ ਆਏ ਸਨ; ਉਂਜ, ਇਸ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਿਲਾਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਈ-ਫਾਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। 'ਯਾਰੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੀਏ ਨੀ ਤੇਰੀ', 'ਬਾਵਿਆ ਬੋਲ', 'ਜਿੰਨੇ ਦੀ ਤੇਰੀ ਜੀਨ', 'ਜਗਤੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੂੰ ਭਗਤੇ ਨੂੰ ਕਰ ਲੈ', 'ਭੰਨੂ ਕੇ ਟਰੱਕ ਬਹਿ ਗਿਆ', 'ਫਾਟਕ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਦਾ'... ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚਿੱਠਾ। ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਟਕੋਰਾਂ। ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੰਨਾ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸੰਗਮ- ਵਡਾਲੀ, ਕੰਠ ਤੇ ਬਾਵਾ। ਉਦਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਲਏ ਹੋਏ ਹਨ।

'ਪਿੰਡ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ' ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਇਕੋ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਪਹਿਲੂ। ਉਂਜ ਚਰਨਜੀਤ ਸੇਖੋਂ, ਸੁੱਖੀ ਨਰਵਾਲ, ਗੋਲਡੀ ਢਿੱਲੋਂ, ਅਮਨ ਮੁੰਡੀ, ਲਾਲੀ ਮਾਂਗਟ, ਗੁਰਨੇਕ ਧਨੋਆ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸੱਲੂ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿਆਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਵਧਾਈ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੋਕ ਆਏ, ਪਰ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸਿਖਰ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰਵਿੰਦਰ ਧਿਆਤ ਜਸ ਪੰਜਾਬੀ ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਕੈਮਰੇ ਕਰੇਨਾਂ ਉਤੇ ਵੀ, ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ। ਬੱਚੇ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ। ਸਟਾਲ ਵੀ ਸਨ, ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਨ, ਬੁੱਢੇ ਵੀ ਸਨ, ਬੀਬੀਆਂ ਵੀ ਤੇ ਯੁਵਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੀ। ਬਹੁਤਾ

ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਜੱਟ ਦਮਾਮੇ ਮਾਰਦੇ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਇਥੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਲੁੱਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਲੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਵੜ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਕਿਹੜਾ ਪੱਕੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕੱਚੇ ਸਿਆਸੀ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਇਸੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਖਿੱਚਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ, ਉਹਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ... ਕੈਟਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਦੇ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵੱਲ ਕਾਰ ਪਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸਨ: ਪੰਦਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਟਿਕਟ ਸੀ ਤੇ ਲੱਦ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਲਿਆਂਦਾ। ਹੁਣ ਦਵਿੰਦਰ ਕਹੀ ਜਾਂਦਾ, ਟਿਕਟਾਂ ਹੈ ਨੂੰ। ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਸੁਦਾਈ ਆਂ ਜਿਹੜੇ ਢਾਈ ਸੌ ਮੀਲ ਤੋਂ ਜੀਅ-ਜੰਤ ਖਿੱਚੀ ਲਿਆਂਦਾ... ਇਹ ਤਾਂ ਬਈ ਕੁਛ ਨੂੰ ਗੱਲ... ਹਾਅ ਦੇਖ ਬੰਦਾ ਚੰਗਾ ਭਲਾ, ਹਵਾਤ ਸਵੇਰੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ... ਬੇਬੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਤੁਰੀ ਚੱਲ, ਗੋਡੇ ਚਲਦੇ ਨੂੰ, ਮੂੰਹ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੈ... ਵੇ ਤੀਰਥਾ! ਫਿਟੇ ਮੂੰਹ ਤੇਰੇ, ਮਾਂ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਬੋਲੀ ਜਾਨੈ... ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਹੈ ਨੂੰ ਸੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਾਵੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਕਰ ਕੇ ਆ ਗਈ, ਪਈ ਬੜੇ ਤਵੇ ਲਾਉਂਦਾ ਬਾਦਲਾਂ 'ਤੇ... ਸਾਲੀ ਐਥੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ, ਉਧਰ ਲਾਈ ਤਾਂ ਐਡੀ

ਲੁਆ ਦੇ 'ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ 'ਚ'... ਡੱਡੀ ਘੱਟ... ਟਿਕਟਾਂ ਤੇਰਾਂ ਸੌ ਵੇਚ 'ਲੀਆਂ, ਕਪੈਸਟੀ ਸੱਤ ਸੌ ਦੀ ਆ... ਫਾਇਰ ਆਲਾ ਆਕਤਿਆ ਫਿਰਦਾ, ਇਕ ਨੂੰ ਉਪਰ ਹੋਣ ਦੇਣਾ... ਹਾਲੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸੌ ਬਾਹਰ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ... ਮੈਂ ਤਾਂ

ਨੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਰਾਜਵੀਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਤੇ ਲਖਵੀਰ ਜੌਹਲ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਵਾਰਿਸ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀਪਕ ਵਾਲੀ ਨੇ

ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲੇ ਬਹੁਤ ਹਨ। 'ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਰਾਬਣਾਂ ਵੇ ਹੀਰ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਦੀ' ਅਤੇ ਇਸ਼ਕੇ ਦੀ ਗਲੀ ਤੋਂ ਚਰਖਾ ਚੁੱਕਣ ਵਿਚ ਡਾਹੁਣ ਤੱਕ ਵਾਰਿਸ ਵਡਾਲੀ ਬੰਧੂ ਤਾਂ ਬਹਿ ਕੇ ਸਿਖਰ ਸਿਰਜਦੇ ਸਨ ਪਰ ਪੁੱਤਰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਕਮਾਲ

ਕਹਿੰਨਾ, ਬਾਵੇ ਤੋਂ ਇਕ ਗੀਤ ਹੀ ਸੁਣ ਲਈਏ, ਭਾਵੇਂ ਹੋ ਜੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬੰਦ... ਦਵਿੰਦਰ ਆਏ ਟੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਖੈਰ! 'ਪਿੰਡ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ' ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ ਕਿ ਮੇਲਾ ਵਿਸਾਖੀ ਵਰਗਾ ਹੀ ਲੱਗਾ। ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਸਿਤਾਰੇ, ਸੋਕੀਨ ਗੱਭਰੂ ਤੇ ਮਹਿਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਸੋਹਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਦੇ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਬਾ ਕਿਰਨਦੀਪ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਫਿਰ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤ੍ਰਿਜਣ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਧੁਨਾਂ ਦੇ ਚਰਖੇ ਚੱਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਵੇਖੋ... ਕਿਰਨਦੀਪ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਗਾਇਆ, 'ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜੁਲੀਅਟ ਤਤਕਰੀ, ਮੇਰਾ ਰੋਮੀਓ ਨੱਕੋ ਮੋਤ ਰਿਹਾ', 'ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਨਿੱਤ ਆਖਣਾ'। ਖੈਰ! ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਸਿਖਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਲੋਕ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਸ਼ੋਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਉਂ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਬਹਿ ਕੇ ਸੁਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਲਖਵਿੰਦਰ ਵਡਾਲੀ ਨੇ ਬਾਪੂ ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 'ਮਾਹੀਆ ਵੇ ਤੇਰੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ, ਚੱਕ ਚਰਖਾ ਵੀਹੀ ਦੇ ਵਿਚ ਡਾਹਵਾਂ' ਨਾਲ ਉਹ ਸਿਖਰ ਸਿਰਜ ਗਿਆ, ਬਲਕਿ ਕਈ ਥਾਂ ਉਹਦੀਆਂ

ਕਰ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਹਰ ਬੋਲ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਬੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਕੰਠ ਕਲੇਰ ਦਾ ਤਾਂ ਖੈਰ ਮੁਕਾਮ ਹੀ ਆਪਣਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਹਦੇ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। 'ਜੇ ਤੂੰ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਮੋਤੀ, ਜੇ ਨਾ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ', 'ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ 'ਚ', 'ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸੱਜਣਾ, ਵੇ ਕਿਸੇ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗੇ', 'ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਾਲ ਇਥੇ ਮਤਲਬ ਹੈ', 'ਰੱਬ ਜਦੋਂ ਮਾਰਦਾ ਤਾਂ ਮੱਤ ਮਾਰਦਾ', ਤੇ 'ਕੈਸਾ ਇਹ ਪਰਦੇਸ' ਨਾਲ ਸਭ ਦੇ ਦਿਲ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਕੰਠ ਨਚਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਰਣਜੀਤ ਬਾਵਾ... ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਬਾਵਾ ਹੀ ਹੈ। ਅਲੂਆਂ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ, ਮੱਸ-ਫੁੱਟ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲਹੜੇ ਦਾ ਕਰੇਜ਼। ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ, ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਬੀਬੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਤੇ ਕਮਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵੀ ਵੱਡੀ

ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਸੱਤ-ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਬਹਿ ਕੇ ਵੀ ਲੋਕ ਨਾ ਉਠੇ, ਮੇਲਾ ਮੁੱਕਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੁਕਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਕ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਵੱਸ ਗਈ... ਮੇਲਾ ਮੁੱਕਿਆ, ਗੇਟ ਖੁੱਲ੍ਹੇ, ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਅੱਧਾ ਕੁ ਸੁਰਾਬੀ ਸੀ। ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, 'ਬਾਵਾ?' ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਤਾਂ ਚਲੇ ਗਿਆ'। ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ, 'ਕੰਠ?' ਉਤਰ ਮਿਲਿਆ, 'ਉਹ ਵੀ ਗਿਆ।' 'ਵਡਾਲੀ?' 'ਉਹ ਵੀ।' 'ਬੀਬੀ...?' 'ਉਹ ਵੀ ਗਈ।' ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਆਂਹਦਾ- 'ਦਵਿੰਦਰ, ਆਹ ਮਾਤੀ ਕੀਤੀ ਤੈਂ, ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਚਲੇ ਵਤ ਨੂੰ ਹੋਇਆ, ਸਾਲੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਰਹਿ ਗਈ।'।

ਇਹ ਵਿਸਾਖੀ, ਮੇਲੇ ਵਾਂਗ ਵਿਸਾਖੀ ਹੀ ਲੱਗੀ, ਤੇ ਚਿਰਾਂ ਪਿਛੋ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਬਹਿ ਕੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

- ✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
- ✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
- ✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

\$25

2,800 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

800.914.1013 • 408.659.9400

ਪਿੰਡ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ: ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ
ਫੋਨ: 734-261-0936

SYAN STUDIO
WWW.SYANSTUDIO.COM

SYAN STUDIO

ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ: ਨਾਇਕ ਕਿ ਖਲਨਾਇਕ?

ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਈ

ਮੁੰਬਈ: ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਕੇਸ ਦੀ ਖ਼ੁਬ ਚਰਚਾ ਰਹੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਵਰੇਜ ਦੇਣ ਕਰ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਬੜੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਪਏ ਕੁਝ ਤੱਥ ਅਤੇ ਪੱਖ ਉਭਰ ਕੇ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਸ ਪੂਰੇ 13 ਸਾਲ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨੇ 2002 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਫੁੱਟਪਾਥ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਵਜੋਂ ਉਥੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। 13 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਸਮੁੱਚੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ. ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਦਿਆਂ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਹਰ ਹੱਥਕੰਡਾ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ

ਅੱਠ ਮਈ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਅੰਦਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅਦਾਕਾਰ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ।

ਲਾਇਸੈਂਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਝ, ਜੱਜ ਤੋਂ ਇਕ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਬੰਧਤ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜੱਜ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਸਿਰਫ਼ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਫ਼ੇ ਹੀ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈ ਲਈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਲਮਾਨ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਸ਼ ਸਾਲਵੇ ਸਲਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪੈਸੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼

ਮੁੰਬਈ: ਇਸ ਕੇਸ ਨੇ ਇਹ ਚਰਚਾ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਜੱਜ ਵੀ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਹੁਣ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂਰ-ਉਲੂ ਮਹਿਬੂਬ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਫਿਰੋਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ (ਜੋ ਹੁਣ 25 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਥਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਪਈ, ਜਿੱਥੇ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਬੇਗਮ ਜਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣੇ ਅਤੇ ਪੋਚੇ ਲਾਉਣੇ ਪਏ। ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਹੋਈ

ਬੇਗਮ ਜਹਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਮਦਦ ਲਈ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਵੀ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਦ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲੂ ਕੱਢ ਕੇ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਗਮ ਜਹਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ- “ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਲਮਾਨ ਬੜੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ।” ਸਲਮਾਨ ਉਤੇ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬੇਗਮ ਜਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਫੱਟਣ ਹੋਏ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਔਖ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ 13 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ।

ਅਸਲੀ ਗਵਾਹ ਰਵਿੰਦਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਮੁੰਬਈ: ਘਟਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਥੋਂ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨੂਰ-ਉਲੂ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਕਰੇਨ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁੱਕ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਕਾਰਨ ਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਉਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਕਾਰ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਐਨ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਰ ਉਹ ਖੁਦ ਚਲਾ ਰਿਹਾ

ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਲਮਾਨ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਰਵਿੰਦਰ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਕਾਰ ਹੌਲੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਧੁੱਤ ਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਰਵਿੰਦਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰੱਖੀਆਂ, ਉਹ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਸੱਚੀਆਂ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਰਵਿੰਦਰ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਹਟ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਮੁੰਬਈ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਛੱਡ ਗਈ। ਆਖਰ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਭੀਖ ਮੰਗ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਆਖਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਰੁਲਦਾ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ।

ਨੇਪਾਲ ਦਾ ਖੂਨੀ ਮੇਲਾ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਹਿਰ

ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਲੱਖਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਬਲੀ

ਕਾਠਮੰਡੂ: ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਮੀਲ ਦੂਰ ਬਰਿਆਰਪੁਰ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਰਾ) ਦੇ ਗੱਦੀ ਮਾਈ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਹਰ 5 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਰਿਆਰਪੁਰ ਭਾਰਤ-ਨੇਪਾਲ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਐਨ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੱਦੀ ਮਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੇਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਮਧੇਸ਼ੀ ਲੋਕ ਹਿੰਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਲੋਕ ਵੀ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਲੇ ਵਿਚ 2 ਲੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 5 ਲੱਖ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 2009 ਵਾਲੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਬਲੀ ਲਈ ਘੱਟ ਪਸ਼ੂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਰੇਡੀਓ ਉਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸ਼ੂ ਲੈ ਕੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਆਵੇ।

ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਖਾਤਰ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਉੱਝ ਐਤਕੀ ਭਿਆਂਕਰ ਭੂਚਾਲ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭੂਚਾਲ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਬਲੀ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭੂਚਾਲ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਬਲੀ ਦੇ ਪਾਪ ਕਰ ਕੇ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲੀ ਦੀ ਇਕ ਮਾਰਮਿਕ ਝਲਕ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਬਲੀ ਲਈ ਇਕ ਕਟੜੂ ਉਤੇ ਦਾਤਰ ਉਲਾਰ ਰਿਹਾ ਇਕ ਬੰਦਾ।

... ਹੁਣ ਕਈ ਸਾਲ ਉਠ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਨੇਪਾਲ!

ਕਾਠਮੰਡੂ: ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਮਾਰ ਕਾਰਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੰਬੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਜੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਉਠ ਖਲੋਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ 25 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਦੇ 70 ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਝਟਕੇ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 25 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਵਿਚ 7.9 ਸ਼ਿੱਦਤ ਵਾਲਾ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਫਿਲਹਾਲ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਲਗਾਤਾਰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਬਹੁਤ

ਭੂਚਾਲ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਝਲਕ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭੂਚਾਲਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਜੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਾਠਮੰਡੂ ਨੇੜੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 7.3 ਸ਼ਿੱਦਤ ਵਾਲਾ ਭੂਚਾਲ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਾਨਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵੀ ਲੜਖਤਾ ਗਈ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਕਮਾਈ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਭੂਚਾਲ ਕਾਰਨ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਔਖੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਲਈ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ।

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans
(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com
*Refinance up to 125% value of the house.

Loans Available In Most States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & *Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

Personalized Service-Committed To Quality

Purchase and Refinance Your Home Loans.

Pre approval in one day, no cost, no obligation.

Conventional, ARM, Jumbo, FHA, VA, USDA & HARP Loan Programs

ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਘਰ ਉਪਰ ਲੋਨ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

AMRIK P. SINGH
Mortgage Loan Originator
NMLS # 232904

7788 N. Milwaukee Ave.
Niles, IL 60714
Ph: 847-966-6700
Fax: 847-966-6723

Illinois Residential
Mortgage Licensee.

Cell 312-608-0006

Email: asingh@candrmortgage.com

Website: www.candrmortgage.com

ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਮਕਾਨ ਲਿਹਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਕਲੋਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਨੱਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਇਥੇ ਸੱਤ-ਸੱਤ ਮਕਾਨ ਅਲਾਟ ਕਰਵਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਲੋੜਵੰਦ ਇਕ ਮਕਾਨ ਲਈ ਵੀ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਭਾਈ ਕੇਰਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ 150 ਮਕਾਨ ਹਨ ਪਰ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਖੇਮਾ ਖੇੜਾ ਵਿਚ 160 ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 147 ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ 50 ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਮਕਾਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਖਾਲੀ ਪਏ ਹਨ। ਇਕ-ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਕਾਨ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਪੰਚ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੱਤ ਜੀਅ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਜੀਅ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਮਕਾਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਆਸੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਵਿਕਾਸ) ਰਾਮਵੀਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਕਲੋਨੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਲਾਕ ਲੰਬੀ ਦੇ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਾ ਕੇ ਕਲੋਨੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੁਝ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਵਰਕੋਮ ਵੱਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 48 ਸੈਨੀ ਨੂੰ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੇ 18 ਛਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ 18630 ਰੁਪਏ ਬਿੱਲ ਆਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਲਸ਼ਮਣ ਸਿੰਘ ਸੇਵੇਵਾਲਾ ਨੇ ਕਲੋਨੀਆਂ ਦੀ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਤੇ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਉਤੇ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਠੰਢਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

‘ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ’ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਬਜ਼ਿੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ‘ਜਨਤਕ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ’ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੇਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕਾਂ ਉਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਜੇਕਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ‘ਜਨਤਕ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ’ 2014 ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਬਿੱਲ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਤੇ ਖੋਬੇ ਪੱਖੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

American Sikh Community

a partner in memorial day celebrations

WWW.AmericanSikhCommunity.Com

Request to all religious, cultural and sport organizations to join in the following events to show support for “Sikh Identity” on main stream.

American Sikh Community participating in Memorial Day parade in Chicago for the 4th time. Sikhs contribution in World Wars will be displayed on a float.

Location: State St & Lake Street Chicago, IL.

Date: Saturday, May 23, 2015 Time 10:30AM

The American Sikh Community has formed a partnership with the village of Schaumburg for the 4th time in remembering the Sikh Soldiers of World Wars. A documentary of Sikhs fighting during the World Wars will be shown at the following location.

**Location: Saint Peter Church
202 E. Schaumburg Rd, Schaumburg, IL. 60193**

Date: Monday, May 25, 2015 Time 10:00AM

After the Memorial Day observance, you are cordially invited for refreshments. Volunteers are most welcome.

Itasca, IL Special Events

Memorial Day Parade:

Monday May 25, 2015 Time 9AM

Parade starts at intersection on Bryn Meyer & Catalpa St.

For more info, contact: Kuldip Singh Makker

Ph: 847-843-2518, Email: kuldip.makker@gmail.com

“In the last two world wars, 83,005 turban-wearing Sikh soldiers died and 109,045 were wounded for the freedom of Britain and the world during shell fire, with no other protection but the turban, the symbol of their faith.”

*-General Sir Frank Messervy. From the foreword of Colonel F.T. Birdwood OBE
The Sikh Regiment in the Second World War*

Dress Code

**Gent's: Navy Blue
Pant, White Shirt, Navy
Blue Dastaar
(All Similar)
Ladies: White Suite**

**For further
information
contact:**

Sarwan Singh 224-628-5522

Jasvir Kaur 224-545-0542

Thakar S. Basati 847-736-6092

Amardeep (AD) Singh 630-400-8850

Dr. Pardeep S. Gill 847-989-5723

Irwinpreet Singh 847-942-5150

Kulwant S. Hundal 630-932-0268

Jasbir K. Saluja 847-676-4576

Bhai Mohinder Singh 847-293-3122

Amardev Singh 708-612-7963

Amarjit S. Jolly 630-926-9678

Rajinderbir S. Mago 630-440-7730

ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਗੈਬਰੀਅਲ ਗਾਰਸੀਆ

ਦਸਤਖਤਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ

ਕਲਾ
ਪਰਿਕਰਮਾ

ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਗੋਤਾ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਗੈਬਰੀਅਲ ਗਾਰਸੀਆ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲ 'ਵੰਨ ਹੰਡਰਡ ਯੀਅਰਜ਼ ਆਫ ਸੋਲੀਟਿਊਡ' ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਅਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਆਖਰਕਾਰ ਲੱਭ ਲਈ ਗਈ। ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲੀ ਇਹ ਕਾਪੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਬੁੱਕ-ਰੈਕ ਵਿਚੋਂ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਲਵਾਰੋ ਕੈਸਤੀਲੋ ਲਈ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਅਨਮੋਲ ਹੈ। ਅਲਵਾਰੋ ਦੁਰਲੱਭ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਰੂਗੁਏ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੋਨਟੇਵੀਦੀਓ ਤੋਂ 2006 ਵਿਚ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ 1967 ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਉਤੇ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਤੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾ ਲਏ ਸਨ। ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 17 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਏ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੈਸਤੀਲੋ ਨੇ ਯਾਦ ਵਜੋਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਉਤੇ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਲਵਾਰੋ ਕੈਸਤੀਲੋ ਲਈ, ਸਦਾ-ਸਦਾ ਲਈ ਯਾਦ। ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ, ਗੈਬੋ।

ਕੈਸਤੀਲੋ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹਦੇ ਲਈ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਨਮੋਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦਾ

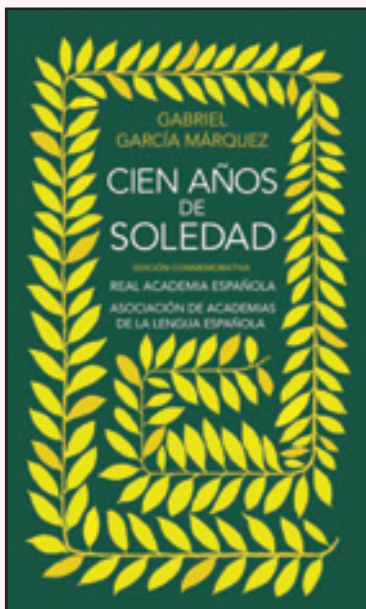
ਜਨਮ 6 ਮਾਰਚ 1927 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 1982 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਵੰਨ ਹੰਡਰਡ ਯੀਅਰਜ਼ ਆਫ ਸੋਲੀਟਿਊਡ' ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ ਈਵਲ ਆਰ, ਐਂਟਮ ਆਫ ਦਿ ਪੈਟਰੀਆਰਕ, ਲਵ ਇਨ ਦਿ ਟਾਈਮ ਆਫ ਕੋਲਰਾ, ਜਨਰਲ ਇਨ ਹਿਜ ਲੈਵੀਰਿਥ, ਆਫ ਲਵ ਐਂਡ ਅਦਰ ਡੈਮਨਜ਼, ਲੀਫ ਸਟੋਰਮ, ਨੌ ਵਨ ਰਾਈਟਜ਼ ਟੂ ਦਿ ਕਰਨਲ, ਮੈਮਰੀਜ਼ ਆਫ ਮਾਈ ਮੈਲੇਨਕਲੀ ਫ੍ਰੇਂਡਜ਼ ਆਦਿ ਨਾਵਲ ਲਿਖੇ। ਉਹਨੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਨਸਰ

ਕਿਊਬਾ ਦੇ ਲੀਡਰ ਫੀਦਲ ਕਾਸਤਰੋ ਨਾਲ ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਕੁਝ ਪਲ।

(ਵਾਰਤਕ) ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਦਰਜਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਜੀਵਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਭਿਆ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯਾਦਾਂ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹਨ। ਇਹ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਤਮਾ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀਆਂ ਨੇ।

ਖੋਰੇ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਕੈਸਤੀਲੋ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਵਜੋਂ ਸਾਂਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ 2 ਮਈ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਦਾਸ ਦਿਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲੱਭਣ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਸਤੀਲੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ 1967 ਵਿਚ ਛਪੀ 'ਵੰਨ ਹੰਡਰਡ ਯੀਅਰਜ਼ ਆਫ ਸੋਲੀਟਿਊਡ' ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਕਾਪੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਕੈਸਤੀਲੋ ਹੁੱਥ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਹੁਣ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇਕੱਲੇ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੈ।"

ਨਾਵਲ 'ਵੰਨ ਹੰਡਰਡ ਯੀਅਰਜ਼ ਆਫ ਸੋਲੀਟਿਊਡ' ਦਾ ਸਪੇਨੀ ਟਾਈਟਲ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੀ ਮਹਿਫਿਲ

ਗੈਬਰੀਅਲ ਗਾਰਸੀਆ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲ 'ਕਰੋਨੀਕਲ ਆਫ ਏ ਡੈੱਥ ਫੋਰਟੇਲਡ' ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਾਟਕ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਾਟਕ ਮੰਜਰੀ ਕੌਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮਨਾ ਸੇਨਗੁਪਤਾ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਉਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਾਟਕ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਖੇਡਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਗੁੱਥੀ ਸੁਲਝਾਉਂਦਿਆਂ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਨੇ ਸਮਾਜਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕੁਆਰਪਨ ਭੰਗ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠਣਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 23 ਮਈ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-169

ਨਕਲੀ ਗੱਡੇ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ, ਅਸਲੀ ਪਾ ਕੇ ਲੀੜੇ।
ਇਹ ਵੀ ਮੁੱਕ ਜੂ, ਜਿੰਦਾਂ ਮੁੱਕ ਗਏ ਚਰਖੀ ਰੰਗਲੇ ਪੀੜੇ।
ਕੈਮਰੇ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਦਾਂ, ਦੇਖੋ ਸਭਿਆਚਾਰ ਕਹਾਣੀ।
ਸ਼ਮਲੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਧੰਨੇ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੁਰ ਪਈ ਢਾਣੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-167

ਪਾ ਪੰਜਾਲੀ ਜੋਤੀ ਦੇ ਗਲ,
ਗਾਧੀ ਖਿੱਚਣ ਲਾਇਆ।
ਬੂਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਫਸੇ ਬੂਤੀਏ
ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਲੱਠ ਘੁਮਾਇਆ।
ਟਿੱਕ ਟਿੱਕ ਚੱਲੀ ਕੁੱਤੇ ਵਾਲੀ
ਗੋਤਾ ਬੈਠ ਨੂੰ ਆਇਆ।
ਭਰੀਆਂ ਉਪਰ, ਖਾਲੀ ਥੱਲੇ
ਟਿੱਡਾਂ ਚੱਕਰ ਚਲਾਇਆ।
ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਖਾਲੀ ਹੋ ਕੇ
ਪਾਰੀ ਨੂੰ ਛਲਕਾਇਆ।
ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਜੱਟ ਝੁਮਿਆ
ਇੱਕ ਹੱਥ ਕੰਨ ਦੇ ਉਤੇ ਆਇਆ।
ਮਿਰਜੇ ਵਾਲੀ ਹੋਕ ਲਗਾ ਕੇ
ਘਾਟਾ ਵਾਧਾ ਸਭ ਭੁਲਾਇਆ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

ਚਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਅੱਗੇ ਬਾਹਾਂ ਖਿਲਾਰੀ
ਆਡ ਨੇ ਤ੍ਰਿਹਾਏ ਖੇਤ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।
ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਿੱਕ ਸੀ ਸੋਨਾ ਉਗਲਦੀ
ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਨੇ ਜੀਵਨ ਵਰਤਾਇਆ।
ਕਾਸ਼! ਇਹ ਖੂਹ ਵੀ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨੇ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਇਆ।
ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਕੱਢ
ਛੋਟਾ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਵੀ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਲੱਗ ਗਏ ਟਿਊਬਵੈਲ ਹੁਣ
ਬਟਨ ਦੱਬੇ, ਪਾਣੀ ਘੱਗ ਮਾਰਦਾ।
ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ,
ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਗਾਧੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਗਾਵੇ ਢੋਲੇ।
ਟਿੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਡਿੱਗ ਪਾਤਸ਼ੇ 'ਚ
ਸੰਗੀਤ ਆਵਾਜ਼ ਹੋ ਆਉਂਦੀ,
ਜਿਵੇਂ ਝਰਨੇ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਡਿੱਗਦਾ।
ਸਰਦ ਚੁੱਤ ਤੱਕਦੇ ਸਵੇਰ ਲੋਕੋ
ਦੇਖੋ ਹਲਟ ਚਲਦਾ,
ਪਾਣੀ ਨਿੱਘਾ ਭਾਫਾਂ ਛੱਡਦਾ।
ਗਾਧੀਆਂ-ਮੋਣਾਂ ਸਭ ਅਲੋਪ ਹੋਈਆਂ
ਝੰਡੀ ਰਹੇਗੀ ਬਣਨੇ ਬਡਾਲੀਏ ਦੀ,
ਜੋਤੀ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰੀ
ਆ ਜੋਤ ਹਲਟ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੀ ਕਰਦਾ।
-ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੇਸਾਂਝ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-166

ਗਾਧੀ ਉਤੇ ਬੈਠ ਹਲਟ ਦੀ
ਝੂਟੇ ਸਦਾ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਸੀ।
ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਲਾ ਆਰ ਨਠਾਉਂਦੇ
ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਸਹਿੰਦੇ ਸੀ।
ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜੁੜ ਖਿੱਚਣ ਦਾ
ਜੁਗਾੜ ਕਿਸੇ ਲੁਹਾਰ ਬਣਾਇਆ।
ਗਾਧੀ, ਚੱਕਲੀ, ਬੂੜੇ, ਤੱਕਲੇ ਨੇ
ਰਲ ਲੱਠ ਤੇ ਵੈੜ ਘੁਮਾਇਆ।
ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਟੱਕ ਟੱਕ, ਟਿੱਡਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾ-ਸ਼ਾ
ਢੋਅ ਪਾਣੀ ਚੱਠੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ।

ਵੱਡੀ ਬੋਬੇ ਨੇ ਸਾਗ ਬਣਾਇਆ
ਗੰਦਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਬਾਬੂ ਪਾ ਕੇ।
ਹਾਂਡੀ ਦੇ ਵਿਚ ਘੋਟਿਆ ਇੰਜ
ਹਰੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਅੱਲੂਣ ਪਾ ਕੇ।
ਅੱਧੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਬੂ ਫੈਲੀ
ਜਦੋਂ ਅਦਰਕ-ਲਸੂਣ ਦਾ ਤੁੜਕਾ ਲਾਵੇ
ਲੋਹ ਥੱਲੇ ਫਿਰ ਬਾਲ ਪਾਥੀਆਂ
ਮੱਕੀ ਦੇ ਉਹ ਮੰਨ ਪਕਾਵੇ।
ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਛਕ ਕੇ ਰੋਟੀ
ਮੁਰਗ-ਮੁਸੱਲਮ ਸਭ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ?

ਅਸੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਉਮਰ ਗੁਜ਼ਾਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਮਰ ਹੰਢਾਅ ਕੇ ਵੀ ਅਸੀਸ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਵੋ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਖਿਲਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਇਆ।

ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਗੱਲ- ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਵਧਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਵੇ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਨੀਅਤ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਰਗਰ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੀਤ ਕਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਛਾਨਣੀ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਾਉਣ ਲਈ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਟਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਸਗੋਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਜੇ ਧੀਆਂ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ; ਬੱਸਾਂ, ਮੋਤਾਂ ਤੇ ਚੌਕਾਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਭੂਤਰੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੱਜ-ਆਚਾਰ ਤੇ ਇਖਲਾਕ ਫੂਕ ਲਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਅਸਭਿਅਕ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੀਤ ਹੀ ਸਾਡੇ ਰੁੱਸ ਗਏ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੇਖੋ, ਸੁਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਹ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਉਠੀ ਹੈ:

ਜੇ ਤੂੰ ਬੰਜਰ-ਵੀਰਾਨ ਹੋਏ
ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਵੇਂ
ਸਾਡੇ ਰੁੱਸ ਗਏ ਮਰਸੀਏ ਦੀ
ਚੁੰਮਣੀ ਬਣਾਵੇਂ
ਹੋਵੇ ਅੱਡੀ-ਟੱਪਾ ਕਿਤੇ
ਮਰਦੰਗ ਵਰਗਾ
ਇਕ ਗੀਤ ਲਿਖਾਂ ਤੇਰੀ ਵੰਗ ਵਰਗਾ
ਤੇਰੇ ਹਾਸੇ ਜਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਤੇਰੀ ਸੰਗ
ਵਰਗਾ...

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਹੁਤ ਆਈਆਂ, ਪਰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਾ ਬਣਾਈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਹਿਕਮੇ ਬੇਰੁਖੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਹੇ, ਤੇ ਜਿਸ ਕੌਮ ਤੇ ਸੂਬੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਜਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਇਖਲਾਕ ਉਜੜਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈਣਾ ਵੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਦੀ ਤੋਝੇ-ਤੋਝੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਆਪ-ਹੁਦਰੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਵੱਜਦੇ ਗੀਤ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਰਦ ਦੀ ਆਤ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਵਧਾਰ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵਾਪਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ ਤੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲੀ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰੋਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਦਿੰਦਾ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਾ ਲਿਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਜ਼ਖਮਾਂ 'ਤੇ ਨਹੁੰਦਰਾਂ ਨਾ ਮਾਰੋ।

ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿੱਜ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਚਲਦੀਆਂ ਬਾਲ ਸਭਾਵਾਂ

ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਡੀ.ਜੇ. ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਕੂਲੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਨ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਉਹ ਕਿਉਂ ਰਹੇਗਾ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ? ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਜੇ ਘਰ-ਘਰ ਗਾਉਣ-ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਗੀਤਕਾਰ ਤਾਂ ਇੰਦਾ ਕਿ ਕਈ ਭਰਾ ਇਕੋ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ, ਗਵੱਈਆਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੌਕੋ-ਨੌਕ ਭਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਲਈ ਕੈਮਰੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਭੱਜੇ ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਦਗੜ-ਦਗੜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬੇਲਗਾਮ ਹੈ, ਤੇ ਅੱਥਰੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸਾਬਤ-ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਪਰਤਿਆ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੁਣ ਜਾਗੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਈਦ ਵਾਲਾ ਤੰਬਾ ਹੀ ਲੂਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੀਤੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਮਾਜ-ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ 'ਹੈਲਪ' ਨੇ ਬੜੇ ਪਿੱਟ-ਸਿਆਪੇ ਪਿੱਛੇ ਰੈਪ ਗਾਇਕ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਉਹ ਲੱਚਰਤਾ ਦੇ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਧੋਣ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਕੇ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਈ, ਤਾਂ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅੰਤਿਮ ਫ਼ੇਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਕ ਵਿਚ ਜੁਆਬ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਬੇਲਗਾਮ ਘੋੜਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਡੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਗੀਤ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਪਲੋਡ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਮਤਲਬ ਜ਼ਹਿਰ ਹੁਣ ਘੁੱਟਾ-

ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਕਾ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਹੁਣ ਗੁਣ-ਗੁਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਆਂ ਉਸ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਦੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ- 'ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਬਣਾਉਣ

ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਜੋ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕਿਆ।

ਦਾ ਐਲਾਨ'। ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਤੇ ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਵਜੋਂ ਛਪੀਆਂ। ਬੱਸ, ਸੰਗੀਤ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਤਤਕਾਲੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਦਾ ਸੀ। ਬਿਆਨ ਬੜਾ ਤਿੱਖਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਸਾਰਾ ਗੰਦ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਹਿਰਦ, ਚਿੰਤਕ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹਿਆ ਤੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਭ ਸ਼ਗਨ ਦੱਸਦਿਆਂ ਵਕਤ ਸਿਰ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ ਦੱਸਿਆ। ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਐਲਾਨ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਸੱਦਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ

ਇਹੋ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਗੀਤ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਤੇ ਕੁਝ ਇਕ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਸਖਤ ਰੌਅ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰਵਟ ਜ਼ਰੂਰ ਬੈਠੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਆਪ-ਹੁਦਰਾਪਣ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ। ਉਦੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਦਾ ਨਿਜੀ ਖਿਆਲ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 'ਕੁਤੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ' ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋਸੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀਏ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਉਸੇ ਦੇ ਇਕ ਗੀਤ ਉਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਬਿਆਨ ਸੀ ਕਿ 'ਚੰਨੇ ਦਾ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪੈ ਗਿਆ, ਪਿੰਡ ਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ 'ਚ ਵੈਰ ਪੈ ਗਿਆ' ਵਰਗੇ ਗੀਤ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਵੱਲ ਸਿੱਧੀ ਅੱਖ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ

ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਬਣੇ ਕਿ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਉਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਪੰਮੀ ਬਾਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਧਿਰ ਵਾਂਗ ਅੱਗੇ ਆ ਗਿਆ।

25 ਜੂਨ 2001 ਨੂੰ ਇਸੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਲਈ। ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਭਖਵੀਂ ਬਹਿਸ ਵਾਲੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ

ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਆਏ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਸੀ ਕਿ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਮਲ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇ।

ਲੋਕ ਰਾਏ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਆ ਕੇ ਜੁਆਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੋ-ਅਰਥੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿੰਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਉਦਮ ਲਈ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡੀ.ਜੇ. ਜਾਂ ਨੱਚਣ-ਟੱਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗਵੱਈਏ ਰੱਜ ਕੇ ਪਿੱਟੇ ਵੀ, ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਵਕਤ ਕੈਸੇਟ ਕਲਚਰ ਹੀ ਭਾਰੂ ਸੀ, ਤੇ ਨਵੀਂ-ਨਵੀਂ ਸੀ.ਡੀ. ਜਾਂ ਡੀ.ਵੀ.ਡੀ. ਵੀ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਗੱਲ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਗਈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਖਰੜਾ ਵੀ ਅੱਜ ਹੀ ਸੋਧ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਵੱਡੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਈ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਅੱਗੇ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ...ਜ਼ੀਰੋ! ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਸੋਚ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸੱਪ ਸੁੰਘ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਦੜ ਵੱਟ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਇਹ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਈ 'ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਝੁਕਣਗੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ...? ਖੋਰੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਘੁਰੀ ਵੱਟ ਦਿੱਤੀ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋ ਗਿਆ...ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਰੌਲੇ ਵਾਂਗ ਇਹ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਉਠਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਕੋਈ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਚਲਦਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ਪਰ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਉਥੇ ਦੀ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਾਇਕਾਂ ਅੰਦਰ ਉਸਲ-ਵੱਟ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਬਹੁਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਟਕਾ ਚੌਕ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਧਰਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਖਿਲਾਫ ਜੰਮ ਕੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਹੋਈ, ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਗਾਇਕ ਨੇ ਇਸ ਬੋਰਡ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਅਖਬਾਰੀ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਹੀ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੱਤ ਹੇਠੋਂ ਲੰਘਾਉਣ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਲੋ, ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਾ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇੰਨਾ ਸੁਹਿਰਦ ਮੰਤਰੀ ਪਿਛਾਂਹ ਕਿਉਂ ਹਟ ਗਿਆ? ਕਿਉਂਕਿ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਚੁੰਝ-ਚਰਚਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਦਲਣ ਲਈ

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ
ਫੋਨ: 510-415-3315

ਤਵਾਰੀਖ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗੀ। ਖੈਰ! ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਦੋਂ ਕਿਤੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਮਲ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਰਫਲਾਂ ਨਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਕਾਲਜ ਤੇ ਸਕੂਲ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਆਸ਼ਕੀ ਦੇ ਅੱਡੇ ਨਾ ਬਣਦੇ, ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਠੇ-ਸਿੱਧੇ ਗੀਤ ਨਾ ਵੱਜਦੇ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਜੁਆਨ ਧੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਲਗਦੇ ਹੱਥ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਦੇ 'ਚੱਕ ਲਓ ਰਿਵਾਲਵਰ ਰਫਲਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਏ' ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਉਤੇ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਜ਼ਰਾ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਤਾਂ ਕੀ ਰਹਿਣਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੁੱਟਿਆ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਅੱਥਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਗਾਇਕੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਕੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੀ ਵੱਸੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। 'ਕੋਣ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਖੋ' ਵਾਂਗ ਕੌਣ ਚੁੱਪ ਕਰਾਏਗਾ ਗੁਗਲ ਨੂੰ...ਕੌਣ ਆਖੇਗਾ ਯੂ-ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਪੁੱਠੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਨਾ ਪਾਓ ਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾਂ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਇਸ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਜੇ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਨਿਜੀ ਕਿੱਤਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਇੰਦਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਆਣ ਵੜਿਆ ਹੈ।

ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਖੂਹ-ਖਾਤੇ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੁਰੇ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਮਾੜੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਕਿਵੇਂ ਪਾਉਣੀ ਹੈ! ਇਹਦੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਧਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜੁਆਨੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਦੀਵਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਬੱਚੀਆਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ।

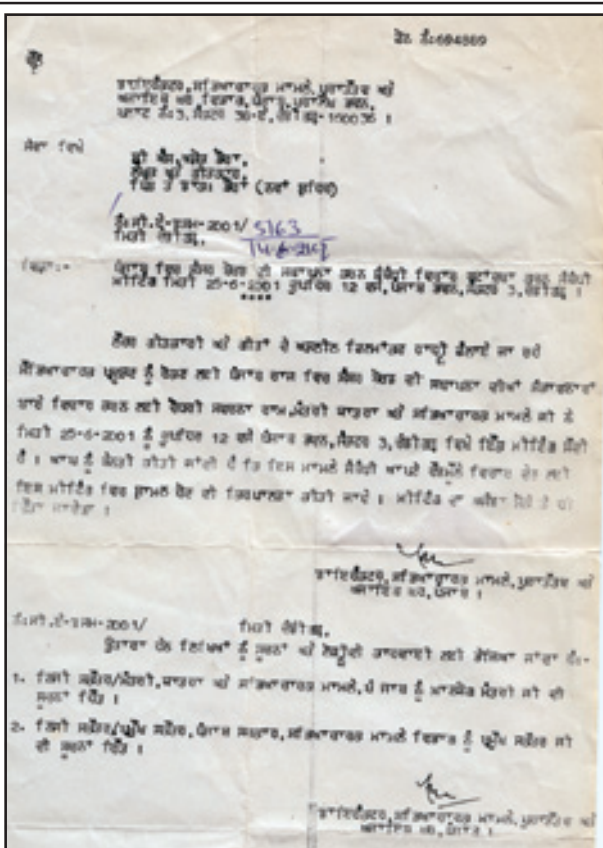
ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ! ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਕੇ ਤਾਂ ਦੀਵਾ ਬਾਲ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਕਤ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਉਧਾਲ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਮਾਡਰਨ ਮਾਹੀਆ

ਐਵੇਂ ਭਰਮ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ, ਦੱਸੋ ਅੱਖ ਕਿਹਦੀ ਰੋਈ ਨਹੀਂ।
ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕ ਖੜ੍ਹਨ, ਦਿਨ ਡੁੱਬਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।
ਇਹ ਧਰਤੀ ਤਾਂ ਤਪਦੀ, ਵੱਤ ਸੁੱਕ ਗਈ ਏ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ।
ਮਿਹਨਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ, ਗੱਲ ਬਣ ਰਹੀ ਏ ਗੈਰਾਂ ਦੀ।
ਦੇਂਦੇ ਨੱਕ ਉਤੇ ਮੱਖੀ ਬਹਿਣ ਨਾ, ਕੋਈ ਕੀ ਦੱਸੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ।
ਉਹਨੂੰ ਲੋਕੀ ਬੰਦਾ ਆਖਦੇ, ਜੋ ਨਹੀਂ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹਿ ਸਕਦਾ।
ਅਸੀਂ ਬੜਾ ਛੜਕਾਓ ਕੀਤਾ, ਕੀੜੇ ਮਰਦੇ ਨਾ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ।
ਤਾਹੀਉਂ ਹੁਣ ਮੁੱਕ ਚੱਲੇ, ਵੇ ਬੰਦੇ ਚੰਗੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦੇ।
ਕਿੱਡੇ ਦੁਖੜੇ ਜਰ-ਜਰ ਕੇ, ਮਾਪੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਣਦੇ ਨੇ।
ਉਹੀ ਹੁਣ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗੇ, ਵੇ ਜਿਹੜੇ ਵਾਰਿਸ ਬਣਦੇ ਨੇ।
ਬਾਵੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕੀ ਬੋਲਣਗੇ, ਗੁੱਡੇ ਚੁੱਪ 'ਭੋਰੇ' ਲੀਰਾਂ ਦੇ।
ਰੱਬ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਾਲੇ 15 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਕਾਪੀ।

ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਚੀੜ ਲਾ ਕੇ ਪੀਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਗਲੋਬਲ ਹੋਣ ਦੇ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਆਹ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਕਰਨਗੇ, ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ-ਚਿੱਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਗਲ, ਯੂ-ਟਿਊਬ, ਫੇਸਬੁੱਕ, ਵਟਸਐੱਪ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ

ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ

ਬੁੱਧ ਪੂਰਨਿਮਾ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਗੋਤਮ ਬੁੱਧ ਦਾ ਜਨਮ 563 ਈਸਾ ਪੂਰਵ (ਬੀ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮੌਤ 483 ਬੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਹੋਈ। ਉਹ ਕੁੱਲ 80 ਸਾਲ ਦਾ ਜੀਵੇ। ਸ਼ਾਕਿਆ ਨਰੇਸ਼ ਸੁਧੋਦਨ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿਧਾਰਥ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਨਵ-ਜੰਮੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਯਸ਼ੋਧਰਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਲਈ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਠਿਨ ਤਪੱਸਿਆ ਉਪਰੰਤ ਬੋਧ ਗਯਾ (ਬਿਹਾਰ) ਵਿਚ ਬੋਧੀ ਦਰਖਤ ਥੱਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਧਾਰਥ ਤੋਂ

ਪ੍ਰੋ. ਐਚ.ਐਲ. ਕਪੂਰ
ਫੋਨ: 916-587-4002

‘ਬੁੱਧ’ ਬਣ ਗਏ।

ਗੋਤਮ ਬੁੱਧ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਸ਼ਾਕਿਆ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਪਲਵਸਤੂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਲੁੰਬਨੀ (ਨੇਪਾਲ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਲੁੰਬਨੀ ਜੰਗਲ, ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਤਰਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਪਲਵਸਤੂ ਤੋਂ ਦੇਵਦਹਿ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਨੌਂਤਨਵਾਂ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮੀਲ ਦੂਰ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਰੁਕਮਨ ਦੇਈ ਕੋਲ ਹੈ। ਕਪਲਵਸਤੂ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇਵਦਹਿ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਪੀੜਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਲਕ ਗੋਤਮ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਧਾਰਥ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਧਾਰਥ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਜੋ ਕੋਲੀ ਵੰਸ਼ 'ਚੋਂ ਸੀ, ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਸਿਧਾਰਥ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਿਧਾਰਥ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਸੀ ਤੇ ਰਾਜਾ ਸੁਧੋਦਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਾਣੀ ਪਾਜਾਪਤੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸਾਧੂ-ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਲਕ ਬਾਰੇ ਜੋਤਿਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਹਾਨ ਰਾਜਾ ਜਾਂ ਲੋਕ-ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ, ਸਾਧੂ-ਸੰਤ ਬਣੇਗਾ।

ਸਿਧਾਰਥ ਦਾ ਮਨ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਬੜਾ ਕਰੁਣਮਈ ਤੇ ਦਇਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਘੋੜ-ਦੌੜ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਝੰਗ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਸਿਧਾਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਕਿਆ ਜਾਣ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਰੋਕ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ। ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਜਾਣਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਤੇ ਦੁਖੀ ਦੇਖਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਿਧਾਰਥ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਹੰਸ ਨੂੰ ਤੀਰ ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿਧਾਰਥ ਨੇ ਉਸ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ।

ਸਿਧਾਰਥ ਨੇ ਵੇਦਾਂ ਤੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਲਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਸ਼ਤੀ, ਘੋੜ-ਦੌੜ, ਤੀਰ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੇ ਰੱਬ ਹੱਕਣ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਬੜੇ ਨਿਪੁੰਨ ਸਨ। ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਿਧਾਰਥ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸ਼ੱਕ ਕੰਨਿਆ ਯਸ਼ੋਧਰਾ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸੁੱਖ-ਆਰਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ ਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਰਾਜਾ ਸੁਧੋਦਨ ਨੇ ਸਿਧਾਰਥ ਦੇ ਐਸੇ-ਆਰਾਮ ਲਈ ਤਿੰਨਾਂ ਰੁੱਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤਿੰਨ ਮਹੱਲ ਬਣਵਾਏ। ਉਥੇ ਨੱਚਣ-ਗਾਉਣ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿਧਾਰਥ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕੀਆਂ।

ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਧਾਰਥ ਇਕ ਦਿਨ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਸੈਰ ਲਈ ਨਿਕਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕ ਉਤੇ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਦਿਸਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦੰਦ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਵਾਲ ਸਫੈਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਾਠੀ ਫੜ ਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕੰਬਦਾ ਹੋਇਆ ਸੜਕ

ਉਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਫਿਰ ਸੈਰ ਲਈ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਗੀ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਹ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਰੀਰ ਬੜਾ ਢਿੱਲਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਲਿਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਜਵਾਨੀ ਐਵੇਂ ਬੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੁੱਕ ਤੇ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨਾ? ਬੁਢਾਪਾ, ਬਿਮਾਰੀ ਤੇ ਮੌਤ, ਕੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ? ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਸਿਧਾਰਥ ਜਦੋਂ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਨਿਆਸੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜਾ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ-ਚਿੱਤ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਨਿਆਸੀ ਨੇ ਸਿਧਾਰਥ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਪਤਨੀ ਯਸ਼ੋਧਰਾ, ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦੇ ਬੱਚੇ ਰਾਹੁਲ ਤੇ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਦਾ ਮੋਹ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਧਾਰਥ ਤਪੱਸਿਆ ਲਈ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਪਏ ਅਤੇ ਰਾਜ ਗ੍ਰਹਿ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਤੇ ਉਥੇ ਭਿਖਿਆ ਮੰਗਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਘੁੰਮਦੇ-ਘੁੰਮਦੇ ਅਲਾਰਾ ਕਾਲਾਮਾ ਤੇ ਉਦਾਕਾ ਰਾਮਪੁੱਤਾ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਣੀ ਸਿੱਖੀ, ਪਰ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਉਹ ਉਰਵੇਲਾ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ ਤਿਲ-ਚੌਲ ਖਾ ਕੇ ਤਪੱਸਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਵੀ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਸਰੀਰ ਸੁੱਕ ਕੇ ਤੀਲੇ ਵਾਂਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਛੇ ਸਾਲ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀਤ ਗਏ।

ਮੱਧ ਮਾਰਗ: ਇਕ ਦਿਨ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੀਆਂ ਉਧਰੋਂ ਲੰਘੀਆਂ। ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਗੀਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ, ‘ਵੀਣਾ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਮੱਤ ਛੱਡੋ, ਢਿੱਲਾ ਛੱਡ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੂਰੀਲਾ ਸੂਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਪਰ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਕੱਸੋ ਵੀ ਨਾ ਕਿ ਟੁੱਟ ਹੀ ਜਾਣ।’ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਧਾਰਥ ਨੂੰ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਮੰਨ ਗਿਆ ਕਿ ਨਿਯਮਿਤ ਭੋਜਨ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ ਸਹੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੀ ਅਤਿ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੱਧ ਮਾਰਗ ਹੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸਾਖੀ ਪੂਰਨਿਮਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਿਧਾਰਥ ਵਟ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਥੱਲੇ ਧਿਆਨ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੁਜਾਤਾ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਵਟ ਦਰਖਤ ਦੀ ਮਨੋਂਤ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨੋਂਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਾਲ ਵਿਚ ਗਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਖੀਰ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਸਿਧਾਰਥ ਉਥੇ ਬੈਠਾ ਧਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦਰੱਖਤ ਦੇਵਤਾ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਰੀਰ ਧਾਰ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਸੁਜਾਤਾ ਨੇ ਬੜੇ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿਧਾਰਥ ਨੂੰ ਖੀਰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ, ‘ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਵੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ।’ ਉਸ ਰਾਤ ਧਿਆਨ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸਿਧਾਰਥ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਸਫਲ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਬੋਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿਧਾਰਥ, ਬੁੱਧ ਬਣ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ

ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਦਰਖਤ ਥੱਲੇ ਸਿਧਾਰਥ ਨੂੰ ਬੋਧ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਦਾ ਦਰੱਖਤ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਗਯਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁਣ ਬੋਧ ਗਯਾ ਹੈ।

ਸਿਧਾਰਥ 80 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਥਾਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੜੀ ਸਰਲ ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾ ‘ਪਾਲੀ’ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਲ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਣ ਲੱਗੀ। ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤੇ ਬੋਧ ਦਰੱਖਤ ਥੱਲੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਨਿਕਲ

ਬੋਧ ਗਯਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਬੋਧੀ ਮੰਦਰ ਦੀ ਝਲਕ

ਪਏ। ਅੱਠਵੇਂ ਦਿਨ ਹੀ ਪੂਰਨਿਮਾ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਸ਼ੀ ਕੋਲ ਮ੍ਰਿਗਦਾਵ (ਹੁਣ ਸਾਰਨਥ) ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੇਲੇ/ਭਿਖਸੂ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

‘ਪਾਲ ਸਿਧਾਂਤ’ ਦੇ ਮਹਾਂ ਪਰ-ਨਿਰਵਾਣ ਸੂਤਰ ਅਨੁਸਾਰ 70 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬੁੱਧ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪਰ-ਨਿਰਵਾਣ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਗੇ। ਬੁੱਧ ਆਖਰੀ ਭੋਜਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੰਡਾ ਨਾਮਕ ਲੁਹਾਰ ਤੋਂ ਭੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਖਾਣ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਚੇਲੇ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁੰਡਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ।

ਉਪਦੇਸ਼: ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੱਧ ਮਾਰਗ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਵਾਣ ਲਈ ਅਸਟਾਂਗ ਮਾਰਗ ਸਮਝਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿੰਸਾ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਯੋਗ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਬਲੀ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ। ਬੁੱਧ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ: ਜੀਵਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪੂਰਨਤਾ ਤੇ ਨਿਰਵਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ। ਕਰਮ ਨੂੰ ਮਾਨਵ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਸਥਾਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਣਾ।

ਅਧਰਮ ਕੀ ਹੈ: ਰੱਬ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਕਰਨਾ ਅਧਰਮ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ, ਕਲਪਨਾ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਵੀ ਅਧਰਮ ਹਨ।

ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ: ਜਿਹੜਾ ਧਰਮ ਪੱਕੇ ਇਰਾਦੇ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰੇ, ਸਭ ਲਈ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦੁਆਰ ਖੋਲ੍ਹੇ, ਇਹ ਦੱਸੇ ਕਿ ਕੇਵਲ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਿੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰੇ, ਸ਼ਾਲੀਨਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਰੁਣਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਨਾ ਦੱਸੇ, ਇਹ ਦੱਸੇ ਕਿ ਕਰੁਣਾ ਨਾਲ ਵੀ ਅਧਿਕ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਮਿਟਾ ਦੇਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਦਮੀ ਤੇ ਆਦਮੀ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਵੀਵਾਰਾਂ ਗਿਰਾ ਦੇਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦਾ ਮੁਲੰਕਣ ਜਨਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਕਰਮ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ-ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰੇ।

ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ‘ਬੁੱਧਵਾਦ’ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਦੁੱਖ ਹਨ ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰਲੇ ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੁੱਧ ਧਰਮ ‘ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ’, ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੱਬ ਵੱਲ ਮੱਤ ਦੇਖੋ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਅਪਨਾਉਣ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਮੱਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਗਿਆਨਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਰੱਬ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਤਾਂ ਹੀ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਹੋ ਕੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੋਵੇ।

ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਚੀਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਸਥਾਈ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ। ਜੇ ਪੁਰਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਮਹਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਪਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸੰਜੋਗ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਜਨਮ ਹੈ, ਉਥੇ ਮਰਨ ਵੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਨ ਲਈ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ।

ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਤਿੰਨ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਪਿਟਕ’ ਭਾਵ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ- ਵਿਨੇ ਪਿਟਕ, ਸੁੱਤ ਪਿਟਕ ਤੇ ਅਭਿਧੰਮ ਪਿਟਕ। ਇਹ ਪਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹਨ।

ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਸਭ ਜਾਤੀਆਂ ਤੇ ਪੰਥਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਚੰਡਾਲ, ਪਾਪੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਆਤਮਾ, ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ, ਸਭ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਰਮ ਵਿਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਉਚ-ਨੀਚ ਦਾ ਕੋਈ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਰੁਤਬਾ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿਚ ਭਿਖਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਵੀ ਚੇਲੇ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸੁਧੋਦਨ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਵੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀ ਦੀਕਸ਼ਾ ਲਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਬੁੱਧ ਨੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਘ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਦੇਸ-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਿਖਸ਼ੂ ਭੇਜੇ। ਅਸ਼ੋਕ ਸਮਰਾਟ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਮੌਰੀਆ ਨਾਲ ਤੱਕ ਆਉਂਦਿਆਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਚੀਨ, ਜਾਪਾਨ, ਕੋਰੀਆ, ਮੰਗੋਲੀਆ, ਬਰਮਾ (ਹੁਣ ਮਿਆਂਮਾਰ), ਥਾਈਲੈਂਡ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਫੈਲ ਚੁਕਾ ਸੀ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਬਨਾਮ ਬੁੱਧਵਾਦ: ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨੇ ਬੁੱਧ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ‘ਬੂਠੇ ਉਪਦੇਸ਼’ ਫੈਲਾ ਕੇ ਅਸੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਵੈਦਿਕ ਧਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸੂਰ (ਦੇਵਤੇ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ; ਮਤਲਬ ਬੁੱਧ ਤਾਂ ਦੇਵਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਬੂਠੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੁੱਧ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟਾ ਹੈ। ਬੋਧੀ ਲੋਕ ਗੋਤਮ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਜਾਂ ਦੇਵਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਤੇ ਸਾਰਥਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ-ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ; ਜਿਵੇਂ ਜੈਦੇਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੁੱਧ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਤਾਂ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨੇ ਇਹ ਅਵਤਾਰ ਬੂਠੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤੇ ਵੈਦਿਕ ਪਸ਼ੂ-ਬਲੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਧਾਰਿਆ।

ਇਉਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੱਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਗਿਆਨ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਤਮ ਬੁੱਧ ਮਹਾਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਨਵ ਕਲਿਆਣ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੀਪਕ, ਖੁਦ ਬਣਨ।

ਇਸਲਾਮ: ਮਿਰਜ਼ਾ ਤਾਹਿਰ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਐਨ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਟੱਡੀ ਆਫ ਇਸਲਾਮ’ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਧੂਲ ਦਾ ਫਲ ਨਾਮਕ ਹਸਤੀ ਬੁੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਹਿਮਦੀਆ ਜਮਾਤ ਨੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਨਬੀ ਦਾ ਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਉਚ-ਨੀਚ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ, ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਨਵਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪੋ ਬਣੇ ਰੱਬ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਵ ਨੂੰ ਕਿਸ ਜਾਤੀ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਬੋਧੀ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਇਸ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨਵ ਲਈ ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਚ-ਨੀਚ ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈ ਕੇ, ਮਾਨਵਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਬੋਧ ਗਯਾ ਦਾ ਉਹ ਦਰੱਖਤ ਜਿਸ ਹੇਠਾਂ ਗੋਤਮ, ਬੋਧੀ ਬਣੇ

ਸਤਿਯੁਗੀ ਬੰਦੇ-4

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-11425-02364

bhullarg@gmail.com

ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦਾ ਮਾਸਤ ਭਾਵ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਉਹਦਾ ਸਾਡੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜਿਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਮਟੀ ਕਲਾਂ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਘੱਟ ਹੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਉਮਰਾਈ ਲੈਂਦੇ ਜੋ ਉਹਦੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਨਾਲ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ 'ਉਮਰਾਈ ਬੁੜਾ' ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਅੰਬੋ, ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੀ ਮਾਸੀ ਕਿਸ਼ਨੋ ਨੇ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਭੋਗੀ। ਉਹਦਾ ਸਵਰਗਵਾਸ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ, ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ 1967 ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਹੋਇਆ। ਅੰਬੋ ਸਾਨੂੰ ਬਾਬੇ ਉਮਰਾਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਜਾਂ ਫੇਰ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲ ਗੁਮਟੀ ਬੀਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ ਕਿ ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੰਬੋ ਕਿਸ਼ਨੋ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਇਕੱਠੇ ਦੋ ਕਿਵੇਂ ਪਾਲੇਗੀ, ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਲੈ ਜਾਨੀ ਆਂ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਸੰਭਲਿਆ, ਬਾਬਾ ਉਮਰਾਈ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਖੇਤ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਇਉਂ ਉਹਨੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਉਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਮਨ ਉਤੇ ਕੱਚੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਬਾਬੇ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਛਾਪ ਬੜੀ ਡੂੰਘੀ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਉਮਰਾਈ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ-ਜਰਵਾਣਾ ਬੰਦਾ ਸੀ, ਮਹਾਂ-ਮਾਨਵ! ਉਚਾ-ਲੰਮਾ ਕੱਦ, ਨਰੋਈ-ਨਿੰਗਰ ਦੇਹ ਅਤੇ ਭਾਰੀ-ਗੌਰੀ ਕਾਇਆ ਅਤੇ ਠਰ੍ਹਮੇ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਂਤ-ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਲੱਸੀ ਤੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਥਾਂ ਘਿਓ ਪੀਂਦਾ। ਜੁੱਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਏ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੁੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਉਹ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਖੋਸੜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕੰਡਿਆਂ ਵਗ਼ੈਰਾ ਕਰਕੇ ਪਾਉਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਜਾਂ ਫੇਰ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਗਰਮੀ ਜਾਂ ਸਰਦੀ ਵਿਚ ਮਚਦੇ ਜਾਂ ਠਰਦੇ ਪੈਰਾਂ ਕਰਕੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਨਵੇਂ ਜੁੱਤੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ-ਸਾਹੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਹੀ

ਸਾਡਾ ਉਮਰਾਈ ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ !

ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਵਰਤਮਾਨ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਗੱਲ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੈ ਵੀ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚ। ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਇੰਨਾ ਹਾਵੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਅਤੇ ਲੋਭ-ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਭਾਈਚਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ 'ਸਤਿਯੁਗੀ' ਬੰਦੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਯਾਦ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਇਲਾਹੀ ਵਿਸਮਾਦ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਲਪਕਾਰ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ 'ਸਤਿਯੁਗੀ ਬੰਦੇ' ਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਲੇਖ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਾਪ ਚੁਕੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਣਵਾਉਂਦੇ। ਜੇ ਬਾਬੇ ਨਾਲ ਖੇਤ ਗਏ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਵਿਚ ਕੰਡਾ ਚੁਭ ਜਾਂਦਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੀਕ ਮਾਰਦਾ ਤੇ ਕੰਡਾ ਲੱਭਣ-ਕੱਢਣ ਲਈ ਪੈਰ ਫੜ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਬਾ ਉਹਦਾ ਸਿਰ ਪਲੋਸ ਕੇ ਪੁਚਕਾਰਦਾ, "ਪੁੱਤ, ਮਰਦ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦੇ! ਨਾਲੇ ਕੰਡਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪੈਰ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਮਲ ਦੇਈਏ। ਕੰਡਾ ਆਪੇ ਵਿਚੋਂ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਐ ਤੇ ਇਉਂ ਪੈਰ ਅਗਾਂਹ ਵਾਸਤੇ ਪੱਕੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਐ।"

ਇਥੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕਿੱਸਾ ਵੀ ਸੁਣ ਲਵੋ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੁੱਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਬਾ ਉਮਰਾਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, "ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿਆਂ, ਮੇਰੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦਾ ਮੋਚ ਹੀ ਦੇ ਆਈਏ।" ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਰਵੀਦਾਸੀਆਂ ਤੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਦੋ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਲਵੇਂ ਬਿਰਫ਼, ਇਕ ਨਿੰਮ ਤੇ ਇਕ ਪਿੱਪਲ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਬੀਤੇ ਦਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਚਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਿੱਪਲ ਤੇ ਨਿੰਮ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਘਰ ਭੀਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਆ ਬੈਠਦੇ। ਜਿਸ ਵਿਰਲੇ-ਟਾਂਵੇਂ ਦੇ ਘਰ ਕੋਈ ਪਸ਼ੂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਵੀ ਉਥੇ ਲਿਆ ਬੰਨ੍ਹਦਾ। ਕਈ ਰਵੀਦਾਸੀਏ ਆਪਣੀ ਪਥਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸੰਦ-ਵਲੇਵਾ ਲਿਆ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਥਾਂ ਪਿੱਪਲ ਹੇਠ ਆ ਬੈਠਦੇ। ਸਾਡੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੁੱਤੇ ਸਿਉਣ ਵਾਲਾ ਜੱਗਰ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠਦਾ।

ਕੱਪੜੇ ਸਿਉਣ ਜਾਂ ਜੁੱਤੇ ਸਿਉਣ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਂਦਾ ਕਿ ਹਰ ਆਏ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪੈੜਚਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਕੌਣ ਹੈ, ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ। ਜੱਗਰ ਨੇ ਵੀ ਸਰਸਰੀ ਦੇਖਿਆ, ਜੀਤ ਸਿਉਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲੱਗ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿਵੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ?" ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਮੇਰਾ ਸਾਂਝੂ ਹੈ ਗੁਮਟੀ ਤੋਂ। ਤੇਰੇ ਸਿਉਂਤੇ ਸਾਡੇ ਟੱਬਰ ਦੇ

ਜੋੜੇ ਇਹਨੂੰ ਬੜੇ ਪਸਿੰਦ ਨੇ। ਇਹਦਾ ਮੋਚ ਦੇਣ ਆਏ ਹਾਂ।" ਜੱਗਰ ਨੇ ਪਥਰੀ ਤੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਹੱਥ ਲੰਮਾ ਤੇ ਪੰਜੇਰੀ ਪੱਕਾ ਪੈਰ ਪਥਰੀ ਉਤੇ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਜੱਗਰ ਨੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਹਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੱਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਠੀਕ ਐ, ਸਰਦਾਰ ਜੀਤ ਸਿਆਂ, ਆਬੇ ਸਾਂਝੂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂ।" ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਜੱਗਰਾ, ਤੂੰ ਜੋੜੇ ਕਿਵੇਂ ਸਿਉਂ ਦੇਵੇਂਗਾ, ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਇਹਦਾ ਮੋਚਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਲਿਆ ਨਹੀਂ!"

ਜੱਗਰ ਠਰ੍ਹਮੇ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, "ਗੱਲ ਇਹ ਐ, ਜੀਤ ਸਿਆਂ, ਇਹਦੇ ਜੁੱਤਿਆਂ ਜਿੰਨਾ ਚਮੜਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਜੇ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਦਾ ਲਿਆ ਮੋਚਾ ਮੇਰੇ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੋਤਾ ਮਰਿਆ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਕੇ ਇਹਦਾ ਮੋਚਾ ਵੀ ਲੈ ਲਵਾਂ ਤੇ ਜੁੱਤੇ ਵੀ ਸਿਉਂ ਦੇਵਾਂ। ਇਹਦੇ ਜੁੱਤੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਬੋਤੇ ਦਾ ਚੰਮ ਲੱਗੇ।" ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦੋਵਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਸਮੇਤ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ।

ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਬਾ ਆਇਆ। ਉਹਨੇ ਆਬੇ ਸਾਂਝੂ, ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ ਕਹਿੰਦਾ, "ਭਾਈ ਉਮਰਾ ਸਿਆਂ, ਪੰਜ-ਸੱਤ ਦਿਨ ਠਹਿਰ ਕੇ ਚੱਲਾਂਗੇ। ਸੀਰੀ ਵੀ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਐ। ਘਰੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪੱਠੇ-ਦੱਬੇ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਉ। ਖੇਤਾਂ ਹਰਾ ਕੌਣ ਲੈ ਕੇ ਆਉ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਜੋ ਖੇਤਾਂ ਦੇ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹਰੇ ਪੱਠੇ ਲੈ ਆਵਾਂ।" ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਸੀ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਖੇਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਕੰਮ ਕਰ, ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।" ਉਹਨੇ ਦੋੜਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਤਰ ਵਾਪਾ ਇਹ ਕਿ ਉਹਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਕੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਮੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈਆਂ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਕਣਕ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਕਮਲੀ ਸਰ੍ਹੋਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਖਿੱਚ ਕੇ ਦੋੜੇ ਉਤੇ ਢੇਰ ਲਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। (ਕਣਕ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਤੀਬ ਤੋਂ ਬੀ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਦੇ ਕੇ ਬੀਜੀ ਹੋਈ ਸਰ੍ਹੋਂ ਨੂੰ ਕਮਲੀ ਸਰ੍ਹੋਂ ਆਖਦੇ ਸਨ।) ਉਹਨੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦੇ-ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਬੁਲਾਏ ਤੇ ਪੰਡ ਬੰਨ੍ਹਵਾ ਕੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਰਖਵਾ ਲਈ। ਬਾਹਰੋਂ ਮੁੜੇ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ

ਨੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪਿਆ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਢੇਰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ, "ਓ ਭਾਈ ਉਮਰਾ ਸਿਆਂ, ਇਹ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਸਾਰਾ ਖੇਤ ਪੱਟ ਲਿਆਇਆ!" ਬਾਬਾ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, "ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗਏ ਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਨਾ ਰਹੇ।"

ਪੰਜ ਕਲਿਆਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਲਿਆਣ ਲੋਢਾ-ਘਰ ਮੇਰੀਆਂ ਦੇ ਭੂਆ ਵਿਆਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਗੁਮਟੀ ਤੇ ਕਲਿਆਣਾਂ ਦਾ ਚਾਰ ਕੁ ਕੋਹ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਵਿਚਾਲੇ, ਲਗਭਗ ਅੱਧ ਵਿਚ ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਮਿਰਜ਼ੇ ਕਾ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਬਾ ਉਮਰਾਈ ਕਲਿਆਣੀ ਮਿਲਣ ਗਿਆ। ਅੱਗੇ ਉਹ ਸਣ ਦੇ ਰੱਸੇ-ਲਾਸਾਂ ਵੱਟਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੁੜਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਬਾ ਇਕ ਲਾਸ ਲੈ ਆਇਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਲੰਘਿਆ, ਸੂਰਜ ਦਾ ਛਿਪਣ-ਵੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਘਰੇ ਪੱਠੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹਦਾ ਖੇਤ ਗੁਮਟੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਖਾਸਾ ਦੂਰ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਘਰ ਨਾ ਵੀ ਰੁਕੇ, ਖੇਤ ਜਾਂਦਿਆਂ ਪੂਰਾ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਇਕ ਵਾਹੇ ਹੋਏ ਖੇਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਛੱਲੀਆਂ ਤੋੜ ਕੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਟਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਛੋਰੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਪੂਰੀ ਛੋਰੀ ਦੇ ਉਤਰ ਦੀ ਲਾਸ ਵਲੀ ਅਤੇ ਖਿੱਚ ਖਿੱਚ ਕੇ, ਕਸ ਕਸ ਕੇ ਸਾਰੇ ਟਾਂਡੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ। ਉਹਨੇ ਕੋਡਾ ਹੋ ਕੇ ਸਿਰ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰ ਕੇ ਇਕੱਲੇ ਨੇ ਹੀ ਪੰਡ ਸਿਰ ਉਤੇ ਰੱਖ ਲਈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਾਲਕ ਖੇਤ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ! ਇਹ ਕੋਈ ਚੋਰ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੋਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਉਹਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੀ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਸੱਜਰੇ ਵਾਹੇ ਹੋਏ ਖੇਤ ਵਿਚ ਛੋਰੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਘੁੰਮ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੱਡੇ ਦੀ ਲੀਹ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬੋਤੇ ਦੀ ਪੇੜ। ਬੱਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪੇੜ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਇਕੋ। ਨਾ ਬਹੁਤੇ ਬੰਦੇ ਆਏ ਤੇ ਨਾ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੇ ਬਹੁਤੇ ਗੇੜੇ ਲਾਏ! ਉਹ ਹੈਰਾਨ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ, ਇਕ ਬੰਦਾ ਇਕੋ ਵਾਰ ਵਿਚ ਟਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਛੋਰੀ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਉਹ ਪਿੱਛੋਂ ਪੈੜ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਖੋਜੀ ਬੁਲਾ ਲਿਆਇਆ। ਖੋਜੀ ਪੈੜ ਨਪਦਾ ਨਪਦਾ ਗੁਮਟੀ ਤਾਂ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਪਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਫਿਰਨੀ

ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੈੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਵੇਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਪੈੜਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਈ।

ਕਿਸਾਨ ਸੱਥ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਉਮਰਾਈ ਵੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਪੰਚਾਇਤੇ ਮੈਂ ਦਿਆਲਪੁਰੇ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੈੜ-ਕੱਢ ਖੋਜੀ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਹੋਵੇਗੇ। ਮੇਰੇ ਹੋ ਗਈ ਚੋਰੀ ਤੇ ਪੈੜ ਬੋਡੇ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਫਿਰਨੀ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਈ।" ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨੇ ਸਾਰਾ ਮਾਜਰਾ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ, "ਪੰਚਾਇਤੇ, ਮੈਂ ਟਾਂਡੇ ਮੁੜਵਾਉਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਚੋਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ!" ਲੋਕ ਸਾਰਾ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮਝ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁਸਕੜੀਏਂ ਹਸਦੇ ਟੇਢੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਉਮਰਾਈ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ।

ਏਨੇ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਓ ਭਾਈ, ਐਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਚੋਰ ਚੋਰ ਨਾ ਕਹੀਂ ਜਾ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਚੋਰੀ-ਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕਲਿਆਣੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਗਏ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਵੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਘਰੇ ਪੱਠੇ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲੈ, ਮੇਰਾ ਖੇਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਐ। ਮੈਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਖਾਤਰ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਭਰੀ ਟਾਂਡੇ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆਇਆ।" ਕਿਸਾਨ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, "ਬੱਸ ਭਰੀ ਟਾਂਡੇ? ਓ ਭਾਈ, ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਖੇਤ ਚੱਕ ਲਿਆਇਐ। ਉਤਰ ਆਖਦੇ, ਭਰੀ ਟਾਂਡੇ!" ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਹੱਸੇ, "ਬਈ ਗੱਲ ਸੁਣ। ਸਾਡਾ ਉਮਰਾਈ ਹੋਰ ਕੁਛ ਹੋਵੇ, ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।"

ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਰੁਪਈਏ ਕੱਢੇ ਤੇ ਉਮਰਾਈ ਦੇ ਮੋਢੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਲੈ ਬਈ ਜੁਆਨਾਂ, ਘਿਓ ਖਾ ਲਈ। ਜਿਉਂਦਾ-ਵਸਦਾ ਰਹਿ!" ਉਹ ਪੈਸੇ ਫੜਦਾ ਝਿਜਕੇ। ਲੋਕ ਬੋਲੇ, "ਲੈ ਲੈ, ਭਲਿਆ ਲੋਕਾ, ਫੜ ਲੈ, ਸੰਗ ਨਾ। ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਘਿਓ ਵਾਸਤੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।" ਇਹ ਇਨਾਮ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਨਵੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਰੁਪਈਏ ਦੀ ਕਦਰ-ਕੀਮਤ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ, ਸੰਭਵ ਹੈ, ਘਰ ਦਾ ਕੁੰਦਨ ਵਰਗਾ ਖਰਾ ਘਿਓ ਇਕ ਰੁਪਈਏ ਦਾ ਪੰਜੇਰੀ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਰੁਪਈਏ ਦਾ ਸਵਾ ਮੇਰ ਘਿਓ ਵਿਕਦਾ ਤਾਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ!

ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਜੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਏ

ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜੋ ਜੱਗੋਂ ਤੋਰਵੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦੇ ਕੁਝ ਦਿਮਾਗ ਜਿਹਾ ਵਰਤ ਕੇ, ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਫੁੱਫੜ ਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ 'ਚੋਂ

ਗੁਰਨਾਮ ਸੁਖਮਿੰਦਰ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ)
ਫੋਨ: 91-99151-06449

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਨਤਾਰਨੀਆ ਮਝੈਲ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ ਵਰਤ ਬੈਠਾ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਸੀ ਭਲਿੰਦਰ ਸਿੰਹ (ਫਰਜ਼ੀ ਨਾਮ) ਪਰ ਉਹ 'ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ' ਔਲ ਪੁਆ ਬੈਠਾ। ਸਾਰੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਆ ਗਿਆ ਬਈ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ, ਜਾ ਰਿਹਾ ਬਈ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ...। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਣ ਕੇ ਵੱਟ ਜਿਹਾ ਖਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇ, ਫੇਰ ਉਹ ਗੁੱਸਾ ਕਰਨੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ

ਉਹ ਮਰ ਕੇ ਅੱਠ-ਨੌਂ ਜਮਾਤਾਂ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਿਤਾਬੀ ਕੀਤਾ। ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਥੱਲੇ ਨਹੀਂ ਡਿਗਣ ਦਿੰਦਾ, ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੋਲੀ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰੁਕਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮਗਜ਼ ਚੱਟ ਜਾਂਦੇ, ਵਾਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖਕ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਹੀ ਸਨ, ਗੋਰਕੀ, ਟਾਲਸਟਾਏ, ਸ਼ੈਲਕੋਵ, ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਮਾਰੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਡੇ ਮੁਰਗੇ ਖਾਣ ਸਮੇਤ ਟਿਕਾ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਤ 'ਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਆਈ ਕਿ ਉਹ ਦਾਰੂ-ਦੱਪਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਦਾੜ੍ਹੀ-ਮੁੱਛਾਂ ਵਧਾ ਲਈਆਂ। ਘਰੇ ਆਡੇ-ਮੀਟ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾ ਦਿਤੀਆਂ। ਫੇਰ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ ਬੇਦ-ਕਤੇਬ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹ ਮਾਰੇ। ਬਾਬੇ ਰਾਮਦੇਵ ਦਾ ਯੁਗ ਜਿਹਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਸਾਹ ਦੀ ਧੌਂਕਣੀ ਜਿਹੀ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਐਸੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਾ। ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਏ, ਬਈ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਹੈ

ਨੂੰ, ਇਹ ਤਾਂ ਜੁਆਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖੇ ਮਾਰ ਦਾ।

ਮੇਰਾ ਮਲੰਗ! ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਬਈ ਇਥੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਦਿਨ-ਬਦਿਨ ਗੰਦਾ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਦੁਧ 'ਚ ਉਹ ਸ਼ੁਧਤਾ ਨਹੀਂ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਯੂਰੀਆ। ਸਬਜ਼ੀ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲੀ ਹੀ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਕੱਦੂਆਂ ਦੇ ਟੀਕੇ, ਕਰੇਲੇ ਭਿੰਡੀਆਂ ਸਪਰੇ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਲਗਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੁਆਈ ਭੁੱਕੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕੋਈ ਫਲ ਫਰੂਟ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦਾ। ਆਲੂ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਵੈਰੀ ਹੋਏ ਪਏ ਨੇ, ਹਵਾ ਜ਼ਹਿਰੀ-ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਔਖਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਬਾਝਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੇ 'ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ' ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਵੀਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਠਾਣ ਲਈ। ਉਸ ਨੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤਾਂ ਵਾਚੀਆਂ ਨਾ। ਨਾ ਹੀ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤਜਰਬਾ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਲਿਆ, ਬਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਉਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਵੀ ਘਰੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਆਵੇ, ਉਹ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ,

ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕੈਮੀਕਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜੀ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਮਨ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਸੰਕਲਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਬਈ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ, ਕੋਈ ਦੁਆਈ ਨਹੀਂ ਛਿੜਕਣੀ। ਨਾ ਬੀਜਣ ਵੇਲੇ ਤੇ ਨਾ ਮੁੜ ਕੇ ਹੀ ਯੂਰੀਏ ਦਾ ਛੱਟਾ ਦੇਣਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਾਥੇ ਕੁ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲੋ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸਲਫੇਟ-ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਥਾਂ ਹਰੀ ਖਾਦ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਨਿਆਈਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਘਾਹ-ਘੱਪਾ ਸੀ, ਦਿਹਾੜੀਏ ਲਾ ਕੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਸੁਟਾ ਲਿਆ। ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਜਿਥੇ ਬਾਬੂ, ਹਰਮਲ, ਚਲਾਈ, ਮੁਰਕ, ਭੱਖਤਾ ਆਦਿ ਦੀ ਦੱਸ ਪਈ, ਵਢਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰਤੇ ਵਾਹਣ ਵਿਚ ਖਿਲਾਰ ਲਿਆ। ਗੋਰੇ ਦੀ ਦੇਸੀ ਰੂੜੀ, ਵਾਹਣ ਵਿਚ ਖਿਲਾਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਤਵੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਪੈਲੀ ਵਹਾ ਕੇ ਮਲਾਈ ਵਰਗੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਸੀਲ ਬੰਦ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ। ਦਸਾਂ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਿਸਣਾ

ਵਿਅੰਗ

ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਦਿਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਸਾਰੀ ਪੈਲੀ ਵਿਚ ਨਦੀਨ ਹੀ ਨਦੀਨ, ਹੋਰ ਈ ਕੁਝ ਮੱਛਰ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਗੁੱਲੀ ਡੰਡਾ ਬੀਜਿਆ ਹੋਵੇ।

ਕਣਕ ਦੀ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਤੂਈ ਦਿਸਦੀ ਸੀ। ਜੋ ਉਗਣ ਲਈ ਬੀਜਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਗਿਆ ਹੀ ਨਾ, ਹੋਰ ਹੀ ਕੁਝ ਸਿਰ ਕੱਢੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਗੱਲ ਕੀ ਕਿਸਾ-ਕੋਤਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਰੀ ਪੈਲੀ ਭੱਸ-ਖੋਹ ਨਦੀਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਜਦ ਵਾਢੀ ਵੇਲੇ ਫੁੱਫੜ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਬਈ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਦੇ ਤਾਂ ਕਣਕ ਦਸ ਸੇਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਜੁਆਕ ਕੀ ਖਾਣਗੇ? ਤਾਂ ਉਹ ਦਸ ਬੋਰੀਆਂ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤੇ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨਾਲ ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਕਹਿ ਬੈਠੀ, "ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਖਾਣ ਜੋਗੀ ਘੱਲ ਕੇ ਬਚਾ ਦਿੱਤਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਆਰਗੈਨਿਕ ਖੇਤੀਆਂ ਨੇ ਰਤੇ ਰੱਖ ਤਾ ਸੀ।" ਤਾਂ ਉਹ 'ਅਗਾਂਹਵਧੂ' ਅੱਗੇ ਬਣਾ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਆਂਹਦਾ, "ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਫਿਰ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦੇ ਆ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਚਾਰ ਪੌਣਾ ਜੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਕੰਮ ਹੀ ਨਾ ਆਏ।"

ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਪ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਅਵਚੇਤਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਲੋਚਕ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਢਲ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਬਹੁਤੇ ਕਵੀ ਐਸੇ ਨੇ ਜੋ ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਮਾਂ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਭੱਜਦੇ ਰਹੇ। ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਬਾਪ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਐਸਾ ਹੈ।

ਨੀਤੂ ਅਰੋੜਾ

ਫੋਨ: 91-94630-46219

ਪਰ ਬਾਪ ਬੰਦੇ ਅੰਦਰ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਬੈਠੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਈ ਸੁਆਲ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹਾਂ? ਕਿਸ ਲਈ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹਾਂ? ਕਦੇ ਲੱਗਦੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਲਈ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ। ਫਿਰ ਲੱਗਦਾ ਮੈਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਵਾਂਗੂ ਬਾਪ ਵੀ ਬੈਠਾ ਹੋਣਾ। ਕਦੇ ਲੱਗਦਾ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਪਿਉਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖ ਸਕਾਂ...ਪਿਉ ਹਰ ਬੰਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਬੋਝਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ।

ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਬਿੰਬ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਬਨੈਣ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੰਬ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਧੜ ਹੈ, ਬਨੈਣ ਤੇ ਵਾਰੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਉਮਰ ਦੇ ਇਕੱਤੀਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤੀ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਯਾਦ ਵੱਲ ਪਰਤਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇਕੋ-ਇਕ ਇਮੇਜ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਮੈਂ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਮਰ ਦੇ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਧੜ ਤੇ ਉਹ ਬਨੈਣ ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਹਾਂ।

ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਬਾਪ

ਨੀਤੂ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਲੋਚਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਹਾਸ ਰਸੀ, ਕਦੇ ਬੀਰ ਰਸੀ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਰਸੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਰੁਣਾ ਰਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਫਰ ਕਦੀ ਸਾਂਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਦੀ ਇਹ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੀ ਨੀਵਾਂ, ਕਦੀ ਸੁਖਾਵਾਂ ਤੇ ਕਦੀ ਕੌੜਾ-ਕਸੈਲਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਕਵਿਤਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਵਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦਰਅਸਲ ਮਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਬਨੈਣ ਮੈਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਮਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਖਾਂਦੀ-ਪੀਂਦੀ। ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਮੈਂ ਬੁੱਕ ਦਿੰਦੀ। ਮਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਦੇ ਮਿਰਚਾਂ ਲਾਉਂਦੀ, ਕਦੇ ਕੋਤਰੇ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਾ ਛੁਡਦੀ। ਉਹ ਸ਼ੁੱਕ ਕੇ ਤੀਲਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਫੈਲ ਕੇ ਕੁੱਪਾ। ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚੋਂ ਉਹ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬਨੈਣ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਲੱਗੀ ਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਇਆ।

ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਘੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਅਜੀਬ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਘਰ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਨਰੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਜਾ ਠਹਿਰਦੀ ਹਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਫਰਤ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਿਆ ਵਿਰੋਧ ਮੈਨੂੰ ਘੋੜਿਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਘਰ ਆ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਬੱਸ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਮੇਰੀ ਨਿਗਾਹ ਇਕ ਸੀਨਰੀ 'ਤੇ ਪਈ। ਸਰਪਟ ਦੌੜਦਾ ਘੋੜਾ ਤੇ ਇਕ ਲੜਕੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ। ਬੱਸ ਅੱਗੇ ਚਲੀ ਗਈ ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਸੀਨਰੀ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਥੇ ਆ ਕੇ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰ ਗਈ। ਉਸ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਗਈ। ਉਹ ਸੀਨਰੀ ਮੰਗੀ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਮੇਡਮ ਇਹ ਤਾਂ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਬਾੜ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੇਖ ਲਵੋ।” ਮੈਂ ਜਿਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਠੀਕ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸੀਨਰੀ ਵਿਚ ਲੜਕੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲਾ ਗੁੱਸਾ ਘੋੜੇ ਦੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਲੱਗਦਾ। ਇਹ ਘੋੜਾ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਬਾਪ

ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸੀਨਰੀ ਵਿਚਲੀ ਕੁੜੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੁੱਸਾ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ‘ਪੀਚਕ’ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਤੇ ਕਦੇ ਪੁਲਿਸ। ਪੀਚਕ ਦੇ ਅਰਥ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਬਿਲਕੁਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੀਚੀ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਇਹ ਦੋ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਰੱਖੇ ਜੋ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਐਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ।

ਮੈਂ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸੁਖਸੀਮਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੈਨੂੰ ਠਾਣੇਦਾਰ ਆਖਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਖੁਦ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਨਾ ਮੇਰਾ ਕ੍ਰੋਧ ਘੱਟਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਾ।

ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੌਰਾਨ ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਕਈ ਮਾਡਲ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖੇ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਦੇ ਕੇ ਸੌਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਲ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਕ੍ਰੋਧ ਸਾਰੀਆਂ ਰਜਾਈਆਂ ਨੂੰ ਚੀਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੇਰੀਆਂ ਬੰਦ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਪ ਵਰਗੀ ਕਰ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਇਆ ਹੋਣਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ

ਬਾਪ ਤੋਂ ਇਕ ਪੈਨ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਉਤੇ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮੇਖਾਂ ਵਾਲੀ ਫੱਟੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ। ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਮੇਖ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਵੀ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹੋਣਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿੱਕੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਬਾਪ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਉਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਥੋਂ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪੈਨ ਗੁਆਚ ਗਿਆ। ਉਸ ਪੈਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ ਨਵਾਂ ਪੈਨ ਖਰੀਦ ਲਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਰੁਪਏ ਫੜ ਲਏ। ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਉਹ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਡੈਡੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਕਤ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਘਰ ਸਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਮਤ ਆ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਪੈਸੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਥੋਂ ਨੱਕ ਨਾਲ ਲਕੀਰਾਂ ਕਢਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਖਾਹਮਖਾਹ ਫੁਸ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਲੀ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਪ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਪਿਆ ਮੇਖ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਦਿਖਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਜੁਆਲਾ ਜਗਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮਾਂ ਅਕਸਰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਆਖਦੀ ਹੈ, “ਜਮਾਂ ਆਵਦੇ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ

ਪਿਉ ਵਰਗੀ ਹੈ...।”

ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਲਗਦਾ ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਵਰਗੀ ਹੋਣ ਉਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਦੇ ਲੱਗਦਾ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਨੇ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸਤਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਪਿਉ ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਮਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਿਉ ਵਰਗੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਵਾਲੇ ਤੇਵਰ ਦੇਖ ਕਦੇ ਮਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਦੇ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋੜਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਮੇਰਾ ਪਿਉ ਮੈਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਿਦ ਛੱਡਣ ਲਈ ਆਖਦੀ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਖਦੀ। ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਂ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈਤੀ ਲੱਗਦੀ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਲੜਨ ਲਈ। ਇਕ ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਤੂੰ ਉਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹ ਲਵੇਂਗੀ!” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਦੀ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਵਾਂਗੀ।” ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਹੱਸ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਹੱਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਬਸੂਰਤ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਲੱਗਦੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਹੀ ਜੁਆਬ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਹਤਾਂ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਪੂਰ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਨਾ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੜਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਬਾਪ ਦੇ ਬਾਪ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਨੇ। ਉਸ ਅੰਦਰਲਾ ਬਾਪ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਢੈਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਸਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਸਕੂਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇੰਜ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਸਾਂ, ਹੁਣ ਉਹ ਚੁਰਾਉਂਦੇ। ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਬਾਪ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੇ। ਮੈਂ ਮਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ, ਬਾਪ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦੇ।

ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੀਂ ਕਿ ਸੜਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ

ਟੋਰਾਂਟੋ ਖੇਤਰ ਦਾ ਬਰੈਂਪਟਨ ਸ਼ਹਿਰ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਿੱਖ ਐਮ.ਪੀ. ਤੇ ਐਮ.ਪੀ.ਪੀ. ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਓਟਾਵਾ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ/ਰਸਾਲੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ/ਟੀ. ਵੀ. ਚਲਦੇ ਨੇ ਇਥੇ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵੀ ਦਰਜਨਾਂ ਵਿਚ ਹਨ ਇਹ ਮਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਜਾਪਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਵੱਡੀ ਖ਼ਬਰ ਇਥੇ ਛੱਜ ਵਾਂਗ ਛੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਉਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਓਨੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੇਠ ਵੀ ਸੋਟਾ ਫੇਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦੇ। ਉਹ ਜਿਥੇ ਵੱਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪਲ ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੁਆਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਧਰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦੇ।

ਮੈਂ ਇਕ ਐਸੀ ਘਟਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਜੋ ਨਮੂਨੇ ਮਾਤਰ ਹੈ। ਜਾਪਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਰਨੀਂ ਥਾਈਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਇਧਰ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। 6 ਮਈ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1-30 ਦਾ। ਧੁੱਪ ਖਿਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਮੌਸਮ ਸੁਖਾਵਾਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਘਰੇ ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ 'ਚ ਮਗਨ ਸਾਂ। ਸਾਡਾ ਘਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ

ਪਿਛਵਾੜੇ ਟ੍ਰੇਲ ਹੈ। ਉਸ ਟ੍ਰੇਲ ਉਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਕਾਫੀ ਸੈਲਾਨੀ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਟਾਵੇਂ ਟਾਵੇਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਕੂਲ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਸੁੰਨ ਸਰਾਂ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਰਗਾ ਜੁਰਮ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਇੰਜ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇ।

ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਤੇ ਲਿਖਦਾ-ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਕਿਚਨ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਬਾਰ ਵਿਚੋਂ ਘਰ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸਕੂਨ ਮਿਲਦੇ। ਪਿਛਵਾੜੇ ਘਾਹ ਦਾ ਪਲਾਟ ਹੈ, ਟ੍ਰੇਲ ਹੈ, ਰੁੱਖ ਹਨ, ਨਾਲਾ ਹੈ, ਭੂਸਲੀਆਂ ਝਾਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪੁੰਗਰ ਰਹੀ ਹਰਿਆਵਲ ਹੈ। ਇਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਵੇਸ ਵਟਾ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਬਖਸ਼ਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਫੁੱਲ ਵੀ ਖਿੜਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅੱਗੇ ਉਠਿਆ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਅਜਬ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੇਖਿਆ। ਦੋ ਟੀਨੇਜ਼ਰ-ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਇਕ ਕੁੜੀ ਟ੍ਰੇਲ ਉਤੇ ਉਲਝੇ ਪਏ ਸਨ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਲੰਮੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਾਲ ਸਨ ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਪੜੇ ਲੰਬੇ ਤੇ ਘੁੱਟਵੇਂ। ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸਾਂ ਉਥੋਂ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਕੇਵਲ ਸੱਤਰ ਅੱਸੀ ਫੁੱਟ ਦੂਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਾਰ ਦਾ ਜਾਲੀ ਵਾਲਾ ਦਰ ਵੀ ਪਾਸੇ ਹਟਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਦਿਸ ਸਕਾਂ ਤੇ ਉਹ ਸੰਭਲ ਜਾਣ। ਉਹ ਅੱਧੇ ਕੁ ਸੜਕ ਉਤੇ ਤੇ ਅੱਧੇ ਕੁ ਘਾਹ ਉਤੇ ਲਿਟੇ ਘੁਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਦੇ ਇਕ ਹੋਰਾਂ ਕਦੇ ਦੂਜਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੀ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਕੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਖਰਮਸਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹੋਣਗੇ। ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

ਕਾਮ ਕਲੋਲਾਂ ਆਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨੀਝ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਗ਼ਲਤ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਖਰਮਸਤੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਖਿੱਚਾ-ਧੂਹੀ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਰਗਾ ਜੁਰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਗੋਰਾ/ਕਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਅਕਸਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਆਮ ਅਸਲੀਲ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਕਣਕਵੰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ। ਲੜਕਾ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਢਾਹੀ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਲੜਕੀ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਟ੍ਰੇਲ 'ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਵਾਜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਾਹਮਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਬਾਰੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿਸਦਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਪਲ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਾਲ ਪੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਧੂਹ-ਘੜੀਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁੰਡਾ ਤਕੜਾ ਸੀ ਤੇ ਕੁੜੀ ਮਾੜੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕੁੜੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਹੇਠਾਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਉਹ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ 'ਫਰੈਡ' ਵੀ ਹੋਣ ਪਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਵਿਟਰ ਗਏ ਹੋਣ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ। ਵਧੀਕੀ ਵੀ ਸਿਰੇ ਦੀ, ਰੇਪ ਕਰਨ ਵਰਗੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਹ ਹਰਕਤਾਂ ਅਸਹਿ ਸਨ। ਕੁੜੀ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਗਈ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਖੌਲਿਆ ਕਿ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਜਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਗਿੱਚੀਓਂ ਫੜਾਂ ਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਚਾਵਾਂ। ਜਦੋਂ ਖ਼ਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਕੁੜੀ ਦੋਹੋਂ

ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਪੈ ਜਾਣ! ਆਖਣ ਤੇਰਾ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਕੀ ਕੰਮ? ਮੈਂ ਪਝੰਤਰ ਸਾਲ ਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਪੰਦਰਾਂ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟ ਜਾਣ!

ਮੈਂ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਕਲਜੁਗ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਦੋਹੋਂ ਬਾਹਾਂ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚੱਕ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਹੱਥ ਤੇ ਬਾਹਾਂ ਕਾਬੂ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਉਹਦੇ ਜੁੰਡੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਟ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਕੰਨਿਆਂ ਵਿਚਾਰੀ ਹੱਥਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਤਦੇ ਮੈਨੂੰ ਟ੍ਰੇਲ ਉਤੇ ਇਕ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਦਿਸਿਆ ਪਰ ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਂਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ!

ਕੁੜੀ ਛਟਪਟਾ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਰੌਲਾ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾ ਰਹੀ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਬਦਨਾਮੀ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਕਪੜੇ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਤੇ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ, “ਖੜ੍ਹ-ਜੋ ਆਇਆ। ਸਟਾਪ ਦਿੱਸ ਨਾਨਸੈਸ। ਆਈ ਐਮ ਕਾਲਿੰਗ ਪੁਲਿਸ।” ਮੇਰੇ ਉਚਾ ਬੋਲਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਕੁੜੀ ਮੁੰਡੇ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਨੱਠ ਪਈ। ਉਸ ਦਾ ਨੱਠਦੀ ਦਾ ਕੁਝ ਡਿੱਗਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਵੇਖ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸੜਕ ਉਤੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਲੋਟਣੀਆਂ ਲਈਆਂ ਤੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਡਿੱਗੀ ਵਸਤ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੌੜਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿਤੇ ਮੁੰਡਾ ਮੈਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਆ ਕੇ ਕਹੇ ਕਿ ਤੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿਚ ਦਖਲ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ? ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲਾ ਸਿੰਘ ਭਬਕ ਪਿਆ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਉਦਮ ਨੇ ਉਸ ਕੁਆਰੀ ਕੰਨਿਆਂ ਦਾ

ਸਤ ਭੰਗ ਹੋਣੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਭੈਣ ਸੀ। ਉਦਣ ਦਾ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਨੂੰ ਚੱਲੀ ਔਰਬਿਟ ਦੀ ਜਿਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਕਈ ਸਵਾਰੀਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਸਵਾਰੀ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੱਸਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਕਿ ਮਾਂ ਧੀ ਨਾਲ ਇਹ ਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਥ ਦੇ ਦੇਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਸੀ ਮਸੂਮ ਬੱਚੀ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਜਾਂਦੀ। ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕੀ ਅਜੋਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ 'ਸਿੰਘ' ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ? ਕੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੰਘ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਜ਼ਾਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਸਨ?

ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਹੈ। ਪਾਰਕਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੀਡੀਏ ਤਕ ਸਭ ਨਿੱਘਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਸੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਆਂਢ-ਮੱਥੇ ਜੋ ਹੋ ਰਿਹੇ, ਦਰਗੁਜ਼ਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਗਰਜ਼ ਮੁੰਡਿਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਟੋਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਜੋ ਪਾਰਕਾਂ, ਟ੍ਰੇਲਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਲਾਗੇ ਤੇ ਪਲਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਡਰੱਗਾਂ ਦੇ ਸੂਟੇ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਰੇਪ ਵਰਗੇ ਕਾਰੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਕਢਾ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਹਾਰਨ ਵਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਤੇ ਸੱਚੀ ਵਰਗੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਨਸੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ ਨਾ ਜੁਰਮ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਸੱਚੇਆਮ ਅਸਲੀਲ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਉਤੇ ਜੂੜੇ ਵੀ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਟਕੇ ਸਜਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੂੰਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬੱਤੀਆਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਵਾਸੀ ਵੀਰੋ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਹੀ ਨਾ ਪਾਈ ਜਾਓ, ਨੇੜੇ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਵੀ ਬੁਝਾਓ।

-ਅੱਗ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੈ ਪਾਗਲ ਹੈ ਮੂੰਹਜ਼ੋਰ ਹੈ ਇਹ ਨਾ ਸੋਚੀ ਕਿ ਸੜਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ ਲਾਂਬੂ ਏਧਰ ਦੀ ਲੰਘੇ ਜਦੋਂ ਦਹਿਕਦੇ ਖੌਰੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਬਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਣਗੇ?

ਐਕਸਕਯੂਜ਼ ਮੀ! ਵੁਡ ਯੂ ਮਾਈਡ ਡਾਸਿੰਗ ਵਿਦ ਮੀ? ਲੰਮੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵਾਲਾ ਫੈਲਾਦੀ ਹਥ ਫੈਲਾਏ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਸੀ, ਸਫੇਦ ਕਮੀਜ ਅਤੇ ਗਰੇ ਪੈਂਟ ਪਾਈ ਫੌਜੀ ਕਟ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਲੰਮਾ-ਲੰਬਾ ਨੌਜਵਾਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਿਕਨਾਤੀਸੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਅਸੀਂ ਡਾਂਸ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਸਾਂ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਬਿਰਕਣ ਅਤੇ ਲੈਅ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ। ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਛਾਉਣੀ ਦੀ ਆਫੀਸਰ ਮੈਸ ਵਿਚ ਨਚਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਮੰਤਰਮੁਗਧ ਜਿਹੀ ਹੋਈ।

ਫਿਰ 'ਸਿਲਸਿਲਾ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬੁਧ ਜਯੰਤੀ ਤੋਂ ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ ਤਕ, ਕੁਤਬ ਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਗਾਂਧੀ ਸਮਾਰਕ ਤਕ ਅਤੇ ਮੌਰੀਆ ਸ਼ੇਰੋਟਾਨ ਦੇ ਘੁੰਗਰੂ ਡਿਸਕੋਥੀਕ ਤੋਂ ਮੈਰਿਡੀਅਨ ਦੇ ਸਵਿਮਿੰਗ ਪੁਲ ਤਕ ਕਦੀ ਨਸਦੇ ਕਦੀ, ਸਾਈਕਲ ਰੇਸ ਲਾਉਂਦੇ, ਕਦੀ ਆਈਸ ਕਰੀਮ ਖਾਂਦੇ ਅਤੇ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ

(ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ)

ਕਦੀ ਜਾਮਨੂਆਂ ਦੇ ਰੁਖਾਂ ਹੇਠ ਖੜੇ ਜਾਮਨੂ ਚੁਕ ਚੁਕ ਖਾਂਦੇ, ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਦੀ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਜਦੋਂ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦਾ ਦੌਰ ਇਕ ਹਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਨਾਸ਼ਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਮੈਂ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੰਮੀ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਜੋਗੀ ਹੋਈ ਏਂ, ਜੇ ਸਾਡਾ ਲਭਿਆ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਆਪੇ ਲਭ ਲੈ, ਮੈਂ ਲਭ ਲਿਆ ਦੀ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਰਾਜਕੁਮਾਰ।”

“ਕੌਣ ਏ, ਕੌਣ ਏ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਸਾਡੀ ਧੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਲਭਾ ਏ,” ਮੰਮੀ ਇਕ ਦਮ ਉਤਸੁਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

“ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਏ ਭਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਤੇ ਉਹ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਵਿਚ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਪਾਇਲਟ ਏ,” ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਸੀ।

ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਮੰਮੀ ਚੌਂਕ ਉਠੀ ਸੀ, “ਯੂ ਮੀਨ ਹੀ ਇਜ਼ ਐਨ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਆਫੀਸਰ? ਤੈਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਭਾ ਕੋਈ। ਪੰਮੀ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ? ਹੁਣ ਹੈ ਘੜੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਛੱਡੋ, ਕਦੀ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਇੰਜਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਦੀ ਕੋਈ ਇਲ ਟਕਰਾ ਜਾਏ, ਪਲ ਝਟ ਵਿਚ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ ਖਤਮ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਇਲਟ ਵੀ। ਕੋਈ ਆਈ ਏ ਐਸ, ਕੋਈ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਲਭ ਲੈਂਦੀ, ਨਹੀਂ ਤੇ ਕੋਈ ਆਈ ਐਫ ਐਸ ਹੀ ਲਭ ਲੈਂਦੀ, ਰੋਅਬ ਨਾ ਸਹੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੈਰ ਤਾਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਕੀ ਲਭਿਆ, ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਬੀਵੀ ਅਜ ਵੀ ਬੇਵਾ ਕਲ ਵੀ ਬੇਵਾ,” ਮੰਮੀ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਾਰਾ ਲੈਕਚਰ ਝਾੜ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਬੇਟੀ ਲਈ ਚੰਗੇ ਵਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।

ਮੈਂ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਮੰਮੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ? ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਟਰੱਕ ਸਿਧਾ ਮਾਰੂਤੀ ਵਿਚ ਆ ਵਜੇ, ਬੰਦੇ ਦਾ ਕਖ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ, ਬਜਾਰੋਂ ਕੁਝ ਖਾ ਕੇ ਆਓ, ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਬੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਬੰਦਾ ਝਟ ਘੜੀ ਵਿਚ ਹੀ...ਮੰਮੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਬਲੈਕ ਐਂਡ ਵਾਈਟ ਦੇ ਗੀਤ ਭੁਲ ਗਏ “ਕੇ ਸੈਰਾ ਸੈਰਾ! ਵਾਟ ਐਵਰ ਵਿਲ ਬੀ, ਵਿਲ ਬੀ, ਫਿਊਚਰ ਇਜ਼ ਨਾਟ ਆਵਰਜ਼।”

“ਚੰਗਾ! ਚੰਗਾ! ਵਡੀ ਦਾਨੀ ਤੂੰ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਹਾਂਗੀ, ਸੋਚ ਲੈ ਅਜੇ ਵੀ,” ਮੰਮੀ ਨੇ ਹਾਰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਪਾਪਾ ਨੇ ਵੀ ਬੜਾ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਿਦ ‘ਤੇ ਅੜੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਾਪਾ ਨੇ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਹੋਟਲ ਮੌਰੀਆ ਸ਼ੇਰੋਟਨ ਵਿਚ। ਹਨੀਮੂਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੋਆ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ ਅਸੀਂ ਗੋਆ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਸੁਟ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦਮ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ ਸਾਂ ਬੀਚ ਵਲ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ

ਭਾਨੂੰਪ੍ਰਿਅ

ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਥੇਰਾ ਕਿਹਾ, ਫੌਜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ? ਅਜ ਹੈ ਕਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਬਜਿੰਦ ਰਹੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਚਾਵਾਂ-ਮਲੂਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਪਾਇਲਟ ਭਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹਨੀਮੂਨ ‘ਤੇ ਗਏ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪੀਂਘ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨੀ ਉਡ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਚ ਜੰਗ ਲਗ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਭਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ‘ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਹੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਭਾਨੂੰ ਮੌਤ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਵਰਨ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪਤੀ ਦੇ ਇਸ ਜਹਾਨੇਂ ਤੁਰ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਪੰਮੀ ਉਪਰ ਜੋ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਕਹਿਰ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਰਹੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਰਮਿਕ ਚਿੱਤਰਣ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਹਾਂ ਪਾਈ। ਚੋਹਲ-ਮੋਹਲ ਕਰਦੇ।

ਪੁਰਾਣੇ ਚਰਚਾਂ ਵਿਚ ਗਏ, ਪੁਰਾਣਾ ਕਿਲਾ ਦੇਖਿਆ, ਬੀਚ ਤੇ ਬਿਕਨੀ ਪਾਈ ਧੁਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗੋਰੀ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਟੈਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਰੇਤ ਵਿਚ ਲੇਟੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ, ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਮਸ ਮਸ ਮਵਾਈ ਅਤੇ “ਏ ਮੇਰੀ ਮੁੰਨੀ” ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਤੇ ਲਕ ਮਟਕਾ-ਮਟਕਾ ਨਚਦੀਆਂ ਗੋਆ ਦੀਆਂ ਸੌਲੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ, ਫੈਨੀ ਦੀ ਲੋਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਰਿਦਮਿਕ ਨ੍ਰਿਤ ਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਿਆ-ਮਾਣਿਆ ਅਸਾਂ ਦੋਹਾਂ, ਇਕ ਇਕ ਪਲ ਸੁਰਗ ਦਾ ਝੂਟਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਸੰਝ ਦੀ ਲਾਲੀ ਵੰਡਦਾ ਸੂਰਜ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਨੀਲੀ ਹਿਕ ਵਿਚ ਅਹਿਸਾਸ-ਅਹਿਸਾਸ ਸਮਾਉਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਲਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ। ਤੇ ਭਾਨੂੰ ਨੇ ਇਸ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਓਂ ਜਾਪਦੈ, ਸੂਰਜ ਤੇਰੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਉਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਰਕੀਬ।” ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਸਰਸਾਰ ਹੋਈ ਉਹਦੀ ਚੌੜੀ ਚਕਲੀ ਹਿਕ ਵਿਚ ਮੁੱਕੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲਗ ਪਈ ਸੀ, “ਯੂ ਨਾਟੀ...।”

ਸੂਰਜ ਦੂਰ ਦੁਮੇਲ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਨੀਲੀ ਹਿਕ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਗਿੱਲੀ ਰੇਤ ‘ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ-ਬੈਠਿਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁਝਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਚੁਕ ਉਹ ਇਕ ਦਮ ਨੱਠ ਤੁਰਿਆ, “ਛੱਡੋ ਮੈਨੂੰ, ਛੱਡੋ ਮੈਨੂੰ” ਮੈਂ ਉਤੋਂ-ਉਤੋਂ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਪਈ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਝੂਲ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਦਿਲ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਝੂਲੇ ਵਿਚ ਲਈ ਫਿਰਿਆ ਕਰੇ।

ਹੋਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਾਂ। ਸਵਿਮਿੰਗ ਪੁਲ ਵਲ ਖੁਲਦੀ ਖਿੜਕੀ ਭਾਨੂੰ ਨੇ ਖੋਲ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਖਿੱਤੇ ਚਮੇਲੀ ਦੇ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਨੇ ਹੋਟਲ ਦਾ ਉਹ ਕਮਰਾ ਲਬਾਲਬ ਭਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਭਾਨੂੰ ਨੇ ਹੋਟਲ ਦੇ ਇੰਟਰਨਲ ਟੀ ਵੀ ਸਰਕਿਟ ਦਾ ਰਿਮੋਟ ਬਟਨ ਦਬਾ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸਕਰੀਨ ‘ਤੇ ਫਿਲਮ “ਮੁਗਲੇਆਜ਼ਮ” ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਬਾਗ ਵਿਚ ਬੂਟਿਆਂ ਤੋਂ ਫੁਲ ਝਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਲੀਮ ਅਨਾਰਕਲੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਪਖੇ ਨਾਲ ਛੇੜਦਾ ਹੈ ਪਿਛੇ ਤਾਨਸੈਨ ਗੀਤ ਛੇੜ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਮੈਂ ਤੇ ਜੋਗਨ ਬਨ ਚਲੀ...“ ਭਾਨੂੰ ਜੋਰ ਦੀ ਠਹਾਕਾ ਲਾ ਕੇ ਹਸਿਆ ਸੀ। “ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ, ਅਜ ਦੀ ਰਾਤ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸਲੀਮ ਅਤੇ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਅਨਾਰਕਲੀ।”

“ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਉਹ ਅਨਾਰਕਲੀ ਬਣਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਬਰ ਨੇ ਜਿੰਦਾ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣਵਾ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਲਿਕਾ ਏ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਹਾਂ। ਜੇ ਰਾਜ ਕਰੇਗੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ‘ਤੇ।”

“ਅਛਾ ਇਹ ਗੱਲ ਐ! ਜਰਾ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਦੇਖੀਏ ਆਪਣੀ ਮਲਿਕਾ ਨੂੰ।” ਅਤੇ ਇਹ ਆਖ ਉਸ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਭਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੇਠ ਰਖ ਦਿਤੇ ਸਨ ਮੇਰੇ ਹੇਠਾਂ ‘ਤੇ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਹਨੇਰੀ ਝੁਲੀ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਸਮਾਉਂਦੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ ਸਾਂ ਅਸੀਂ। ਬਸ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਿਆ ਮੈਂ ਮੈਂ ਨਾ ਰਹੀ, ਤੂੰ ਤੂੰ ਨਾ ਰਿਹਾ।”

ਦਿਨ ਗੁਜਰਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਜੀਬ

ਸੁਪਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਜਾਦੇ ਬਣੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹੇ।

ਇਕ ਰਾਤ ਉਸ ਦੀ ਬਾਹ ‘ਤੇ ਲੇਟੀ ਨੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਡਾਰਲਿੰਗ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁਤਰ ਨੂੰ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਵਿਚ ਜਾਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣਾ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।”

“ਵਾਹ-ਵਾਹ ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਦੇ, ਪੁਤਰ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜੇ ਜਨਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਏਨਾ ਫਿਕਰ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।”

“ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ,” ਮੈਂ ਰਿਹਾੜ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭੇਜਣਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ ਐਫ ਐਸ ਕਰਵਾਂਗੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਵਧੇ ਵਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿਆ ਕਰੇਗਾ ਮੇਰਾ ਪੁਤਰ।” ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਰੇਡੀਓ ‘ਤੇ ਚਲ ਰਹੇ ਉਸ ਗੀਤ ਵਲ ਦਿਵਾਉਂਦਿਆਂ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਘੁਟ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ, “ਆਗੇ ਭੀ ਜਾਨੇ ਨਾ ਤੂ ਪੀਛੇ ਭੀ ਜਾਨੇ ਨਾ ਤੂ, ਜੇ ਭੀ ਹੈ ਬਸ ਯਹੀ ਇਕ ਪਲ ਹੈ।”

ਅਸੀਂ ਇਕ ਦਿਨ ਸੇਂਟ ਪਾਲ ਚਰਚ ਵਿਚ ਗਏ। ਲਾਰਡ ਜੀਸਸ ਦੇ ਆਦਮ ਕਦ ਬੁੜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ, “ਹੇ ਯਸੂ ਮਸੀਹ! ਮੇਰੇ ਭਾਨੂੰ ਦੀ ਹਰ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਰਾਖੀ ਕਰੀਂ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਹੈ। ਡੂ ਯੂ ਹੀਅਰ ਮੀ ਜੀਸਸ,” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਜਰਾ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਭਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾ ਪਿਆ ਸੀ। “ਕੀ ਪਈ ਮੰਗਦੀ ਸੀ। ਬਸ, ਔਰਤਾਂ ਜਦ ਵੀ ਮੰਦਿਰ, ਮਸਜਿਦ, ਚਰਚ ਜਾਣਗੀਆਂ ਰਬ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ,” ਉਸ ਆਖਿਆ ਸੀ।

ਰਾਸਤੇ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਬਣੀ ਇਕ ਬਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਭਾਨੂੰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਅਜ ਖਾਣਾ ਇਥੇ ਖਾਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਬਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਲੋਕ ਖਾ ਪੀ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ।

ਹੋਟਲ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਮਰੇ ਦੀ ਚਾਬੀ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਥੇ ਭਾਨੂੰ ਦੇ ਨਾਂ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਲਿਫਾਫਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਭਾਨੂੰ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਲਿਫਾਫਾ ਖੋਲਿਆ, ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਰਿਟਰਨ ਇਮੀਜ਼ਿਏਟਲੀ, ਦੇਅਰ ਇਜ਼ ਐਕਸ਼ਨ ਇਨ ਕਾਰਗਿਲ। ਯੂ ਮਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਐਟ ਏਅਰ ਹੈਡ ਕਵਾਰਟਰਜ਼ ਟੁਮਾਰੇ ਬਾਈ ਟੈਨ।”

ਤਾਰ ਪੜਦਿਆਂ ਹੀ ਭਾਨੂੰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਕਠੋਰਤਾ, ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਉਤਰ ਆਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰਾ ਕਾਲਜਾ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਏਗਾ। ਭੁਖ ਕਿਤੇ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਗਈ ਸੀ।

ਉਸ ਦਾ ਮੋਚਾ ਫੜ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਤੁਹਾਡੀ ਡਿਊਟੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਅਜੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਏ ਸਾਡੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ। ਹਨੀਮੂਨ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਪਰਤੇ।”

“ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈ ਏਂ, ਮੈਂ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਹਾਂ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਟਰੇਡ ਪਾਇਲਟ ਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤਭੂਮੀ ਦਾ

ਕਰਜਾ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਵੀ,” ਉਸ ਨੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਆਂ ਬਰਫਾਂ ਜਿਹੀ ਠੰਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬਾਤ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ੈਅ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

“ਪਰ ਪਰ...ਮੇਰਾ ਕੀ ਹੋਏਗਾ। ਸਾਡੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੀ ਹੋਏਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਸੁਪਨੇ ਬੁਣੇ ਹਨ,” ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਸਕੀ, ਉਸ ਦੇ ਭਾਵਹੀਨ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਤਕ ਕੇ। ਉਸ ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਵਹੀ ਹੋਗਾ ਮਾਈ ਡੀਅਰ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰੇ ਖੁਦਾ ਹੋਗਾ। ਤੂੰ ਹੀ ਤਾਂ ਆਖਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਕੇ ਸੈਰਾ ਸੈਰਾ ਵਟ ਐਵਰ ਵਿਲ, ਵਿਲ ਬੀ।”

ਓਥੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਉਤੇ ਖੜੇ ਨੇ ਹੀ ਭਾਨੂੰ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸਤ ਵਜੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਲਾਈਟ ਦੀਆਂ ਦੋ ਟਿਕਟਾਂ ਬੁਕ ਕਰਾਈਆਂ ਕਿਉਂ ਕਿ ਰਾਤ ਦੀ ਕੋਈ ਫਲਾਈਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਲੀ ਲਈ।

ਫਿਰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਭਾਨੂੰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ ਨਈਅਰ ਦਾ ਫੋਨ ਸੀ। ਹਨੀਮੂਨ ਤੋਂ ਸਿਧਾ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਝੋਕ ਦੇਣ ਲਈ ਅਫਸੋਸ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਯੂ ਨੋ, ਭਾਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦੋ ਬੀਵੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਅਸਲ ਬੀਵੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਉਸ ਦੀ ਸੌਕਣ ਸਾਡੀ ਡਿਊਟੀ।” ਸੌਰੀ, ਮਾਈ ਬੁਆਏ! ਡਿਊਟੀ ਇਜ਼ ਡਿਊਟੀ।”

ਭਾਨੂੰ ਨੇ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਹੀ ਸਾਵਧਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਲੂਟ ਮਾਰਦਿਆਂ ਬੜੇ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਯਸ ਸਰ।”

ਉਸ ਰਾਤ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਸਕੀ ਮੈਂ। ਭਾਨੂੰ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਪਟੀ ਰਹੀ, ਸਹਿਮੀ ਜਿਹੀ। ਭਾਨੂੰ ਕਦੀ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਫੇਰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦਾ। ਕਦੀ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮ ਲੈਂਦਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਸੀ, ਭਾਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਗਿਲ ਕਿਥੇ ਹੈ?” ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੌੜੀ ਚਕਲੀ ਛਾਤੀ ਉਤੇ ਹੀ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਨਕਸ਼ਾ ਜਿਹਾ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਉਂਗਲ ਉਥੇ ਰਖ ਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਇਥੇ ਹੈ, ਕਾਰਗਿਲ।”

“ਇਹ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਸਰਹਦ ਦੇ ਐਨ ਕਰੀਬ ਹੈ, ਓਧਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਅਤੇ ਇਧਰ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਛਿਪੇ ਘੁਸਪੈਟੀਆਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਓਗੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ,” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ।

“ਡੱਟ ਵਰੀ ਬੇਬੀ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ ਮੈਨੂੰ। ਜਿੱਤ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ। ਵੇਖ ਲਵੀਂ।”

ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਆਈ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਚੀਚੀ ਦੇ ਤਿਥੇ ਨਹੁੰ ਨਾਲ ਇਕ ਹੀ ਅਖ ਪਲਕਾਰੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ‘ਤੇ ਲਿਖ ਦਿਤਾ, “ਭਾਨੂੰਪ੍ਰਿਅ।” ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਨਹੁੰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗਾ ਉਥੇ ਖੂਨ ਸਿੱਮ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੀੜ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਚੀਕ ਜਿਹੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀ, “ਕਮਲੀ ਹੋ ਗਈ ਏਂ।” ਉਸ ਜਰਾ ਕੁ ਖਿੜ ਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ।

ਬਾਬਰੂਮ ਵਿਚੋਂ ਡਿਟੋਲ ਦਾ ਫੰਬਾ ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ‘ਤੇ ਵਹੀਆਂ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਉਤੇ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਵਿਸ਼ ਕੰਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਮੈਂ। ਸਵੇਰ ਤਾਈਂ ਇਥੇ ਖਰੀਡ ਆ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਉਤਰ ਜਾਏਗਾ। ਫਿਰ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ ਤੇਰੇ ਸੀਨੇ ‘ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਦੀ ਨੇਮ ਪਲੇਟ,” ਮੈਂ ਜਰਾ ਕੁ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਏ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ? ਇਕ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਭੁਲ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਵਲ ਵੇਖੋਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਖੜੀ ਪਾਓਗੇ ਸਾਲਮ ਸਬੂਤ। ਫਿਰ ਜੇ ਕਦੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਦੀ ਨੇਮ ਪਲੇਟ ਵੇਖ ਕੇ ਭਜ ਉਠੋਗੀ ਉਹ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਣਾਓ ਭਰੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਇਕ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਤੈਰ ਗਈ ਸੀ, “ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਸੋਚਦੀ ਏਂ ਤੂੰ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਦਸਾਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਰਹਦ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼ ਉਤਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਨਾ, ਇਕ ਹੀ ਸੁੰਦਰੀ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਮੰਡਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਮੌਤ।”

ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਹਥ ਰਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਜੇ ਉਹ ਵੀ ਆਈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਦੀ ਨੇਮ ਪਲੇਟ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਜਾਏਗੀ।” ਮੈਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵਡੀਆਂ-ਵਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਡੀਆਂ-ਵਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖੋਫ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?” ਫਿਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਚੁੰਬਨ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਭਾਨੂੰ ਪਤਾ ਏ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੁੜੀ ਹੁੰਦੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਡੀਆਂ-

ਵਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਨੇ ਕੁ ਨੌਜਵਾਨ ਗਵਾਚ ਜਾਂਦੇ?”

“ਸ਼ੁਕਰੀਆ! ਇਸ ਜਨਮ ਲਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਲਈ ਖਿਆਲ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ,” ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਅਠ ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਨਹਾ ਧੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਦਮ ਚੁਸਤ-ਦਰੁਸਤ। ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਗਮ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।”

ਮੰਮੀ ਨੇ ਆਰਤੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਤਿਲਕ ਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੱਥਾ ਚੁਮਦਿਆਂ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਪਾਪਾ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕੇ। ਬਸ ਭਾਨੂੰ ਦੀ ਕੰਡ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਅਤੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਅਸੀਸ ਦੇ ਕੇ ਪਿਛੇ ਹਟ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ।

“ਬੀਮੇ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਮੈਂ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਲੋੜ ਪਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਲੈਣਾ।” ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਝਾਕਦਿਆਂ ਉਸ ਆਖਿਆ ਸੀ, ਸੱਚੀਂ ਤੈਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।” ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਸ ਮਸ਼ੀਨੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨਮੀ ਦੀ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਲਕੀਰ ਵੇਖੀ।

ਮੈਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਫਸਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਗੁਡ ਲਕ ਭਾਨੂੰ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰਾਂਗੀ।” ਅਤੇ ਅੱਖ-ਪਲਕਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਨਾ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੀਪ ਵਿਚ ਬੈਠ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਮੈਂ ਪੂਜਾ ਦੀ ਬਾਲੀ ਲੈ ਬਿਰਲਾ ਮੰਦਿਰ ਗਈ ਸਾਂ। ਹਰ ਹਰ ਮਹਾਦੇਵ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਸੀ ਤੋਂ ਕਾਰਗਿਲ ਦੁਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਜਰੂਰ ਰਾਖੀ ਕਰੇਗਾ ਮੇਰੇ ਸੁਹਾਗ ਦੀ। ਪਵਨ ਪੁਤਰ ਹਨੁਮਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੁਹਾਗ ਦੀ ਰਾਖੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਸ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਹੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੇਰੇ ਸੁਹਾਗ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੀਂ। ਮਨ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਮੌਲਾਨਾ ਚਿਸ਼ਤੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵੀ ਗਈ।

ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਭਾਨੂੰ ਨੂੰ ਗਿਆ। ਟੀ ਵੀ ਅਗੇ ਬੈਠੀ ਸਾਂ ਤਾਂ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਖਬਰਾਂ ਆਉਣ ਲਗੀਆਂ। ਅਨਾਉਂਸਰ ਦਸ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਾਰਗਿਲ ਬਾਰਡਰ ‘ਤੇ ਸਾਡੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਦੋ ਜਹਾਜ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਜਹਾਜ਼ ਤਾਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਅੱਗ ਦਾ ਗੋਲਾ ਬਣ ਕੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪਾਇਲਟ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਪੈਰਾਸ਼ੂਟ ਨਾਲ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿਤੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪੈਰਾਸ਼ੂਟ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼। ਸ਼ਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗਾ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨੀ ਵਿਹਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਕਾਲਜਾ ਜਿਵੇਂ ਹਥ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਝਟ ਏਅਰ ਹੈਡਕਵਾਰਟਰ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਨਾਂ ਪੁਛਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਓਥੇ ਖਬਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲਾਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਇਲਟ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨੀ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

ਏਅਰ ਕਮੇਂਡੋਰ ਨਈਅਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, “ਸਰ ਤੁਸੀਂ ਦਸਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਭਾਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੈਨ ਯੂ ਕਨਫਰਮ ਇਟ ਦੈਟ ਇਟਸ ਨਾਟ ਭਾਨੂੰ ਸਰਮਾ।”

“ਸੌਰੀ ਮਿਸਿਜ਼ ਸਰਮਾ! ਐਟ ਦਿਸ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣੇ

ਵਿਅੰਗ

ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵਾਹੀ-ਜੋਤੀ ਦੇ ਸਿਰੋਂ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਂਹ ਖਤੀ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਭੋਇ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਮਰਲਾ ਗਵਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਮੋਹਤਬਰ ਬਣ ਕੇ ਸੱਬ 'ਚ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਖੂਹ 'ਤੇ ਫੇਰਾ ਮਾਰਦਾ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀ ਫਾਲ ਮਾਰੀ ਉਹ ਆਉਂਦੀ ਸਰਪੰਚੀ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ 'ਚ ਖਤਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਹਨੇ ਸਕੀਮ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਦੱਸੀ ਜੇ ਕਿਤੇ ਪਰੇ ਜੁੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੈਂ ਐਤਕਾਂ ਸਰਪੰਚੀ ਲੜਾਂ। ਘਰਵਾਲੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਤੇਰੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ, ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬਹਿ ਜਾ, ਆਪਾਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਕੰਜਰਖਾਨੇ ‘ਚੋਂ।”

ਪਰ ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਸੁਪਨਿਆਂ 'ਚ ਗਵਾਚਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਬਾਣੇਦਾਰ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ

ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਫੋਨ: 91-98155-34653

ਬਰਾਬਰ ਕੁਰਸੀ ਡਾਹ ਕੇ ਬੈਠ ਸਕੇਗਾ। ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਤੁਰਨਗੇ। ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਦਾਰੂ-ਸ਼ਾਰੂ ਪੀਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਚਲੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਏਸੇ ਬਹਾਨੇ ਰੌਣਕ ਮੇਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਹਵੇਲੀ 'ਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਡਰੰਮ ਚੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਪੰਜ-ਸੱਤ ਮੰਜਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਰ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ। ਵਾਹਵਾ ਖਰਚ-ਖਰਚਾ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ 'ਤੇ ਤੋੜਾ ਝਾੜਦੇ। ਘਰਵਾਲੀ ਕਹਿੰਦੀ, “ਆ ਗਿਆ ਸਰਪੰਚ ਸਹਿਬ, ਬਹਿ ਗਿਆ ਨਾ ਗੋਡੇ ਭੰਨਵਾ ਕੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੀਹਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਏਨੀ ਕੁ ਕਰਤੂਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਆਂ।”

ਏਨੇ ਨੂੰ ਨੂੰਹ ਕਹਿ ਉਠਦੀ, “ਦੱਸੋ ਖਾਂ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਆਇਆ ਏਨਾ ਖਰਚ ਲਾਉਣ ਦਾ, ਸੁਖੇ ਹੁਣ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਭਲਕ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣੀ ਆ ਇਹੋ ਖਰਚ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜ 'ਤੇ ਲਾਉਂਦੇ।”

ਕੁਝ ਦਿਨ ਤਾਂ ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੁੰਡਾ ਦਾਰੂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਕਹਿੰਨਾ ਸਾਂ ਤੈਨੂੰ ਏਨੀ ਅਕਲ ਨਹੀਂ, ਭਈ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ 'ਚ ਬਹਿ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਆ, ਹੁਣ ਵੇਖੀ 'ਸਾਹਨ ਜੱਟ' ਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜਦਾ, ਜਮਾਨਤਾਂ ਨਾ ਜਬਤ ਕਰਾ'ਤੀਆਂ ਤੇ ਆਖੀਂ।”

ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਵਿਚਾਰਾ ਠਿੱਠ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਪਰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਅਹੁੜਦਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ ਐਵੇਂ ਕਮਲੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਹੱਥ ਗੱਲ ਆ ਗਈ। ਆਪਾਂ ਜਰੂਰ ਬੇਇਜ਼ਤੀ

ਕਰਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਹਵੇਲੀ ਹੀ ਪਏ ਰਿਹਾ ਕਰੀਏ। ਉਹਨੇ ਤਲਾਈ ਤੇ ਖੋਸ ਕੱਢੇ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, “ਬੁਰੀ ਮੈਂਹ ਸੁਣ ਵਾਲੀ ਆ, ਮੈਂ ਉਥੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖੂੰ ਜੇ ਵੇਲੇ-ਕੁਵੇਲੇ ਸੂਆ ਪਈ।”

ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰਦਾ ਏ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਹਰ ਕੋਈ ਦੂਜੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਬਹੁਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਕੋਈ ਹਮਾਤਤ ਕੋਈ ਕਮਰਾ-ਕੋਠਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਪੈਦਲ ਲੰਘਣ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਸਲਾਹ ਦੇ ਕੇ ਜਾਊਗਾ ਹੀ, ਬਲਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਾਇਕਲ 'ਤੇ ਪੱਥੇ ਲੱਦ ਕੇ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੋਊਗਾ, ਉਹ ਵੀ ਜਾਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਕੁਝ ਕਹਿ ਕੇ ਜਾਊਗਾ, “ਮਿਸਤਰੀ ਇਹਨੂੰ ਲੈਂਟਰ ਪਾ ਦੇ ਇੱਕੋ ਵਰਾਂ ਹੀ ਜੱਬ ਮੁੱਕੇ, ਨਾ ਘਾਣੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇ ਨਾ ਲਿੱਬਣੇ ਪੈਣ।”

ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਆਣ ਕੇ ਖਲੋ ਜਾਊ, “ਪਰਨਾਲਾ ਐਂ ਨੂੰ ਲੁਆ ਦਿਓ, ਏਧਰ ਬੂਹੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕਾਹੜੇ ਲਾਉਣਾ ਜੋ।” ਗੱਲ ਕੀ ਹਰ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਦੇ ਕੇ ਜਾਊ।

ਬੋੜ੍ਹਾ ਪਰ੍ਹਾਂ ਖਲੋਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ, “ਇਹਨੇ ਭਲਾ ਆੜਤੀਏ ਤੋਂ ਫੜੇ ਨੇ ਕਿ ਕੋਲੋਂ ਡਿਗਾ ਕੋਠੇ ਪਾਉਣ?”

ਦੂਜਾ ਕਹੁ, “ਲੱਗ ਜਾਊ ਪਤਾ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਮਹੀਨੇ ਤਾਈਂ ਆਣ ਗੱਡੀ ਖਲਿਆਰੀ ਆੜਤੀਏ ਨੇ।”

ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕੱਢੇ ਤਲਾਈ ਅਤੇ ਖੋਸ ਵਲੋਂ ਕੇ, ਅੱਗੋਂ ਆਉਂਦਾ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਟੱਕਰ ਗਿਆ, “ਕੀ ਗੱਲ ਘਰੋਂ ਕੱਢ 'ਤਾ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ?”

“ਨਈਂ ਨਈਂ ਮੈਂਹ ਸੁਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਧਿਆਨ ਰੱਖਾਂਗੇ”, ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਹੁਣ ਉਹ ਜਿਆਦਾ ਹਵੇਲੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਘਰ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਹੀ ਆਉਂਦਾ। ਘਰਵਾਲੀ ਆ ਕੇ ਰੋਟੀ-ਚਾਹ ਫੜਾ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਆਣੇ ਦੇ ਹੱਥ ਘੁਲਾ ਦਿੰਦੇ। ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਵੇਖ ਦੇ-ਚਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਹਵੇਲੀ ਆਣ ਵੜਦੇ ਤੇ ਐਵੇਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਦਖੋਈ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਸਮਾਂ ਵਾਹਵਾ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਹਵੇਲੀਉਂ ਅੱਕ ਗਿਆ ਪਰ ਘਰੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਘਰਵਾਲੀ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਮੂੰਹ ਲਾਉਂਦੀ।

ਕਈ ਵਾਰ ਰੋਟੀ ਵੀ ਵੇਲੇ-ਕੁਵੇਲੇ ਆਉਂਦੀ ਜਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਨਾ।

ਉਹਨੇ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਕਿ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਹਿਣਾ, “ਜਾ ਕੇ ਖਾ ਆਉਨੋਂ ਮੈਂ ਬਾਬੇ ਪੀਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਗਈ

ਸਾਂ।”

ਪਰ ਜੇ ਜਾਂਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਨੂੰਹਾਂ ਅੰਦਰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ ਕੋਲ ਹਵੇਲੀ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਬੰਦੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੱਝ ਨੇ ਮੂੜ ਵਾਲੀ ਲਿਬੜੀ ਪੁਛ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਛਿੱਟੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੀੜਿਆਂ 'ਤੇ ਪੈ ਗਏ। ਇੱਕ ਜਣਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਇਹ ਸਰਪੰਚਾਂ ਮੋਹਰ ਰੱਖੀ ਉ ਸਰਪੰਚੀ ਦੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲੀੜਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਲਈ।”

ਉਹ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢ ਛੱਡਦਾ।

ਇਹ ਬਹੁਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਰੁਲਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ। ਕੋਈ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਹਰ ਕੋਈ ਘਰੇ ਟਿੱਚ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵਿਚਾਰਾ ਕਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਈ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਰੱਬਾ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ 'ਵਾਜ ਮਾਰ ਲਈਂ।

ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਆਉਣੇ ਡਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਦੀ ਲਾਡ ਲਡਾਏ ਤੇ ਮਰ-ਮਰ ਕੇ ਪਾਲਿਆ। ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਲੀ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਜਾਣ ਕੇ ਛੇੜ ਕੇ ਲੰਘਦੇ, “ਬੈਠੇ ਓ ਸਰਪੰਚ ਸਾਬੂ।” ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਜੇ ਆਪਣੇ ਜੀਅ ਚੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮੱਝ ਸੂਈ ਤਾਂ ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਨੂੰ ਜਾਗਣਾ ਪਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਪੋਤਰੇ ਆ ਗਏ। ਇੱਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਉਏ ਘੋਨਿਆ, ਵੇਖ ਸਾਲਾ ਆਪਣਾ ਬੁੜਾ ਲੰਮੀਆਂ ਤਾਣ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਈ, ਹੈ ਏਹਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਰਤ ਕਿ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।”

ਦੂਜਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਉਏ ਹਲਾਅ ਕੇ ਵੇਖ ਭੈਣੀ ਯਾਵਾ ਗੱਡੀ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।”

ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਏਨੇ ਨੂੰ ਉਠ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, “ਕੰਜਰੇ ਲਿਆਉ ਭਕਾਨੇ ਬੈਠੇ ਤੇ ਲੈ ਚੱਲੇ ਏਦਾਂ ਈ, ਕਿੱਦਾਂ ਸੁੱਖਣਾ-ਸੁੱਖਣ ਡਰੇ ਆ, ਗੰਦੀਆਂ ਔਲਦਾਂ।”

ਮੁੰਡੇ ਅੱਗੋਂ ਆਂਹਦੇ, “ਹੈਗਾ ਆਂ! ਆਹ ਫੜ ਚਾਹ ਪੀ ਲਾ ਨਾਲੇ ਬੀਬੀ ਆਂਹਦੀ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਆਖੋ ਸਾਗ ਤੋੜ ਕੇ ਫੜਾ ਜਾਏ।”

“ਨਾ ਬੀਬੀ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਮਹਿੰਦੀ ਲੱਭ ਚੱਲੀ ਆ ਸਾਗ ਤੋੜਦੀ ਦੀ,” ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ ਪਰ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਚੱਲਦੀ। ਟੱਬਰ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਬੇਰੁਖੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਬੇਬਸੀ ਦਾ ਅੱਬਰੂ ਉਹਦੀ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿੱਮ ਜਾਂਦਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇੱਕ ਚਲਾਕ-ਚੁਸਤ ਬੰਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਹਵੇਲੀਉਂ ਲੰਘਿਆ

ਤਾਂ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਖਲੋਆ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਮਹਿਣਾ ਸਿਉਂ ਨੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਚਾਰ ਛੱਡੇ ਸਨ। ਮਹਿਣਾ ਸਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ, “ਵੇਖੀਂ ਅਨੋਖ ਸਿਆ ਤੇਰੇ ਘਰਦੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਦੇ, ਪਰ ਜਿੱਦਾਂ ਮੈਂ ਆਖੂੰ ਕਰੀਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ।”

ਜਥੇਦਾਰ ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਕਾਪੀ ਘਰੇ ਗਵਾਚ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੈਂਕ 'ਚੋਂ ਨਵੀਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਪੀ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਲਾਹ ਕੇ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਗੇ ਦੇ ਲੱਖ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਝੁਠੀ ਐਂਟਰੀ ਵੀ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਨਾਮ ਭਾਵੇਂ ਉਹਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਾਣਾ ਏਨਾ ਸਿਆਣਾ ਨਹੀਂ ਭਈ ਨਾਮ ਪੜ੍ਹਦਾ ਫਿਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦਿੱਸਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਦੇ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇਲੀ ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਸਾਂਝਾ ਸੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨੇ ਗੱਲ ਜਰੂਰ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਕਰ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਝੁਠੀ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਝੁਠੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ, “ਉਏ ਜੱਸਿਆ ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਈਂ ਕਿ ਆ ਕੇ ਬੈਂਕ ਵਾਲੀ ਕਾਪੀ ਲੈ ਜਾਵੇ, ਮੈਂ ਵਿਆਜ ਲਵਾ ਦਿੱਤਾ ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ 'ਸਾਬ ਕਰਕੇ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਨੇ ਕਾਪੀ ਫੜਾਈ ਸੀ ਬੈਂਕ ਦੀ, ਆਂਹਦਾ ਸੀ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਲਵਾ ਦਈਂ, ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਜੋੜ ਕੇ ਏਨੇ ਕੁ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਨੇ ਪਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਜੋੜੇ ਆ।”

ਜੱਸੇ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਿਆਂ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਪੀ ਤਾਂ ਬੁੜੇ ਦੀ ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੇ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਤੇ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਆਂ, ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਆਜ ਵੀ ਬਣਿਆ।

ਜਥੇਦਾਰ ਮਹਿਣਾ ਸਿਉਂ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੰਮ ਕਰ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੂੰਹ ਆ ਗਈ, “ਪਾਪਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਅਈਬੇ-ਕਿੱਥੇ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਜੇ ਕੱਲੇ ਜਿਹੇ, ਘਰੇ ਜੀਆਂ 'ਚ ਰਿਹਾ ਕਰੋ, ਸਿਆਣਾ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਬੈਠਾ ਹੀ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।”

ਅਨੋਖ ਸਿਉਂ ਕੁਝ ਭਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪੈਣ ਲੱਗਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਘਰਵਾਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਨੂੰਹ ਵੀ ਆ ਗਈਆਂ। ਘਰਵਾਲੀ ਕਹਿੰਦੀ, “ਨਾ ਤੂੰ ਤਾਂ ਹਵੇਲੀ

ਪਿਆ ਰਹਿੰਨਾ ਮਜੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਈ ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਗਲਿਆਂ ਤੈਨੂੰ ਤੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਨਈਂ, ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸਾਂਭਦੇ ਨਈਂ।”

ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਨੂੰਹ ਵੀ ਬੋਲ ਪਈ, “ਨਾਲੇ ਘਰੇ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਘਾਟਾ ਆ, ਭਈ ਤੁਹਾਡੇ ਜੋਗਾ ਮੰਜਾ ਹੈ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਮਰਾ ਹੈ ਨੂੰ? ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸਭ ਕੁਝ ਆ, ਬੰਦਾਂ ਘਰੇ ਬੈਠਾ ਹੀ ਫੱਬਦਾ।”

ਜਥੇਦਾਰ ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਸਵਾ ਦੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਝੁਠੀ ਗੱਲ ਧੁਮਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਘਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਖੜਾ ਹੁੱਪ ਸੇਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਲੰਘਿਆ। ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗੱਲ ਫੇਰਨ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਉਚੀ ਸਾਰੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ, ਕਹਿੰਦਾ, “ਭਈ ਅਨੋਖ ਸਿਆ ਉਦਣ ਜਿਹੜੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਤੂੰ 'ਗੁਠਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਆ। ਮੈਨੇਜਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਹੁਣ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਣੇ ਮਿਲਣਗੇ ਪੂਰਾ ਪੰਜ ਲੱਖ, ਤੂੰ ਆਂਹਦਾ ਸੈਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਐਫ.ਡੀ. ਦੀ ਰਸੀਦ ਘਰ ਨਈਂ ਫੜਾਉਣ ਆਇਆ। ਨਾਲੇ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਵੀ ਠੀਕ ਆ, ਉਸੇ ਨੂੰਹ-ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਦੇਈ ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰੁਗਾ।”

ਜਥੇਦਾਰ ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕਹੀ ਤਾਂ ਕਿ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੇ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾਹ ਕੋਈ ਐਫ.ਡੀ. ਸੀ।

ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਹੌਲੇ ਜਿਹੀ ਜਥੇਦਾਰ ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਉਂਜ ਤੇਰਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਬੜਾ ਕੰਮ ਆਇਆ ਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਨਈਂ ਸੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੁਣ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ 'ਪਾਪਾ ਜੀ, ਪਾਪਾ ਜੀ' ਹੁੰਦੀ ਐ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੇਸੀ ਨਹਾ ਕੇ ਹੱਟਦਾਂ ਤਾਂ ਘਰਵਾਲੀ ਵੀ ਕਹੁ, ਲਿਆਉ ਸਿਰ 'ਚ ਘਿਉ ਝੱਸ ਦਿਆਂ ਡਮਾਗ ਤਰ ਰਹਿੰਦਾ ਆ।”

ਮਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਹੁਣ ਤਾਂ ਘਿਉ ਝਸਾ ਖਾਂ ਸਿਰ 'ਚ ਮੁੜ ਕੇ ਮਰੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਉਣਾ ਕਿ ਨਈਂ।”

ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਰ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਆ ਕਿ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੇ-ਥੋੜ੍ਹੇ ਪੈਸੇ ਬੁਢਾਪੇ ਲਈ ਜੋੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਉ। ਇਹ ਜਾਅਲੀ ਬੈਂਕ ਕਾਪੀਆਂ ਤੇ ਐਫ.ਡੀ. ਵਾਲੇ ਫਾਰਮੂਲਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਈਂ ਚੱਲਣੇ।

ਭਾਨੂੰਪ੍ਰਿਅ

ਪੁਆਇੰਟ ਮੈਂ ਕੁਛ ਰੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮਾ ਹੈ ਯਾ ਕੋਈ ਹੋਰ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਇਲਟ ਗੁਮ ਹੈ। ਐਜ ਸੂਨ ਐਜ ਵੀ ਹੀਅਰ ਐਨੀ ਥਿੰਗ ਵੀ ਵਿਲ ਸਰਟੇਨਲੀ ਲੈਟ ਯੂ ਨੋ। ਆਈ ਐਮ ਸੋ ਸੌਰੀ, ਵੀ ਆਰ ਨਾਟ ਏਬਲ ਟੂ ਟੈਲ ਯੂ ਮਚ। ਆਲ ਦਾ ਬੈਸਟ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਫਤਾ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਰੇਡੀਓ ਸੁਣਦੀ, ਟੀ ਵੀ ਤੇ ਖਬਰਾਂ ਸੁਣਦੀ। ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਧਕ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਭਾਨੂੰ ਦਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫੋਨ ਹੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਵੇਰ ਏਅਰ ਹੈਡਕਵਾਟਰ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਲਾਪਤਾ ਪਾਇਲਟ ਭਾਨੂੰ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਪੈਰਾਸ਼ੂਟ ਰਾਹੀਂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਛਾਲ ਤਾਂ ਮਾਰ ਗਿਆ ਪਰ ਜਾ ਡਿੱਗਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਫਾਰਤਖਾਨੇ ਰਾਹੀਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨੀ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਿਫਾਰਤਖਾਨੇ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਮੈਂ, ਮੰਮੀ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਨੇ ਏਅਰ ਹੈਡਕਵਾਟਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਫਾਰਤਖਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਫੋਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਕੈਸਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਹਾਊ ਹੀ ਇਜ਼ ਕੋਪਿੰਗ ਵਿਚ ਦਾ ਆਰਡੀਅਲ? ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਤੇ ਭਾਨੂੰ ਨੂੰ...ਇਹ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਕੰਬ ਉਠਦੀ ਸੀ।

ਫਿਰ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਦ ਏਅਰ ਹੈਡ ਕਵਾਟਰ ਤੋਂ ਸੱਦਾ ਆਇਆ ਮੇਰੇ ਲਈ। ਸੋਚਿਆ, ਭਾਨੂੰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਖਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਝਟ-ਪਟ ਹੀ ਮੈਂ ਏਅਰ ਹੈਡ ਕਵਾਟਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਪਰ ਉਥੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਮ ਸੰਨਾਟਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਏਅਰ ਕਮਾਂਡਰ ਨਈਅਰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰਖਦਿਆਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਬੰਨਿਆਂ ਬੜੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, “ਵੀ ਆਰ ਵੈਰੀ ਸੌਰੀ ਮਿਸਿਜ਼ ਸ਼ਰਮਾ! ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਭਾਨੂੰ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਤਾਂ ਮੋੜਿਆ ਪਰ ਜਿੰਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਰਿਹਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਸੁਟਿਆ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਜਰੂਰ ਲਵਾਂਗੇ।” “ਓ, ਨੋ! ਓ ਨੋ! ਭਾਨੂੰ ਯੂ ਕੈਨ ਨਾਟ ਲੀਵ ਮੀ ਲਾਈਕ ਦਿਸ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾਂ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੀ ਕਿਓਂ?” ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਰੋਣ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

“ਪਲੀਜ਼! ਪਲੀਜ਼ ਮਿਸਿਜ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ। ਯੂ ਆਰ ਵਾਈਫ ਆਫ ਏ ਡੈਕੋਰੇਟਿਵ ਆਫੀਸਰ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸੋਝਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਦੇਖੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਚਾਰ ਹੋਰ ਤਾਬੂਤ ਵੀ ਤਾਂ ਰਖੇ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ। ਦਿਸ ਇਜ਼ ਪਾਰਟ ਆਫ ਲਾਈਫ ਆਫ ਦ ਮੈਨ ਇਨ ਯੂਨੀਫਾਰਮ।” ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਰਖੇ ਤਾਬੂਤਾਂ ਵਲ ਲੈ ਗਏ।

ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸਲੂਟ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਤਾਬੂਤ ਦਾ ਢਕਣ ਚੁਕ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤਾਬੂਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਗਸੀ ਜਿਹੀ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਨੂੰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਹੀ ਸਨ। ਉਹ ਵਡੀਆਂ ਵਡੀਆਂ ਅਖਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਖੋ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਲਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਗਾਇਬ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਕਾਲੇ ਟੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ-ਲੰਮੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਜ਼ਕ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾਈ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੋਆ ਵਿਚ ਘੰਟਿਆਂ ਬਧੀ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਚਿਥੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ

ਬਸ ਉਹ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਡ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਈਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਉਸ ਦਾ ਉਹ ਚੌੜਾ ਸੀਨਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਮੈਨੂੰ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਦਸੀ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਤੇਜ਼ ਪਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਕਈ ਡਬਲਰੋਟੀ ਦੇ ਸਲਾਈਸਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਟਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਖੂਨ ਦੇ ਧਬਿਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਲਿਖਿਆ ਭਾਨੂੰਪ੍ਰਿਅ-ਭਾਨੂੰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਅ ਦੇ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਹੋ ਕੇ ਮਧਮ ਜਿਹਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਾਦ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਵੇਖ ਮੈਂ ਮਾਈ ਗਾਡ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਬੇਹੋਸ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਹਫਤੇ ਪਿਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਲਖ ਯਤਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਬਾਨੂਮ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਫੌਜੀ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤਿਰੰਗੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਬੈਡਰੂਮ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਡਰੈਸਿੰਗ ਟੇਬਲ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਆਫੀਸਰ ਦੀ ਬੜੀ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿਲਵਰਪਲੇਟਿਡ ਫਰੇਮ ਵਿਚ ਮੜੀ ਤਸਵੀਰ ਰਖੀ ਪਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਤੇ ਸੁਕੇ ਫੁਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਾਰ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਲਸ਼ ਪਿਆ ਸੀ ਜੋ ਤਿਰੰਗੇ ਝੰਡੇ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਮੈਂ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਲ, ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਮੇਰਾ ਉਸ ਸ਼ਖਸ ਨਾਲ ਕਦੀ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ

ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਮੰਮੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਰੀਬ ਖਿਚ ਕੇ ਲੈ ਆਈ ਸੀ। ਫੋਟੋ ਦੀ ਤਰਫ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ ਸੀ, “ਇਹ ਹੈ ਤੇਰਾ ਭਾਨੂੰ। ਇਸ ਕਲਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਫੁਲ। ਪੰਮੀ ਤੇਰਾ ਭਾਨੂੰ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ,” ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਖਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਆਈਆਂ।

“ਭਾਨੂੰ! ਭਾਨੂੰ! ਭਾਨੂੰ! ਕੌਣ ਭਾਨੂੰ?” ਇੱਕ ਜੋਰ ਦਾ ਠਹਾਕਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਮੈਂ। ਮੰਮੀ ਸਹਿਮ ਗਈ ਸੀ।

ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਬਾਦ ਮੈਂ ਉਸ ਤਿਰੰਗੇ ਵਿਚ ਲਿਪਟੇ ਕਲਸ਼ ਦੇ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟਕ ਉਸ ਵਲ ਵੇਖਦੀ ਹੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਜਿਓਂ ਹੀ ਉਸ ਕਲਸ਼ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਤਿਰੰਗਾ ਕਪੜਾ ਕੁਝ ਹਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਕਰੀਬ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, “ਭਾਨੂੰਪ੍ਰਿਅ, ਭਾਨੂੰਪ੍ਰਿਅ।” ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਥ ਉਸ ਕਲਸ਼ ਤੋਂ ਪਰਾਂ ਹਟਾ ਲਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਜੋਰ ਜੋਰ ਦੀ ਚੀਖਣ ਲੱਗੀ, “ਭਾਨੂੰਪ੍ਰਿਅ, ਭਾਨੂੰਪ੍ਰਿਅ।” ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕਮਰਾ ਗੂੰਜਣ ਲਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਮੰਮੀ ਵੀ।

ਭਾਨੂੰ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਕਮਰਾ ਭਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਭਾਨੂੰਪ੍ਰਿਅ ਉਥੇ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਵਕਤ ਫਾਸਲਾ ਕਿੰਨਾ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੋਣ ਵਿਚ।

ਪਿੰਡ ਪਹਿਰਾ ਲੱਗਦੈ-ਠੀਕਰੀ ਪਹਿਰਾ

ਫਤ ਲਓ ਓਏ, ਆ ਗਏ ਓਏ, ਭੱਜ ਗਏ ਓਏ, ਦਾ ਰੋਲਾ ਰੱਪਾ ਪਿੰਡਾ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਉਦੋਂ ਪੈਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਨੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਕੋਈ ਚੋਰ-ਉਚੱਕਾ ਆ ਵੜਦਾ। ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਹਰਾਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਚੋਰ-ਚੋਰ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪੈਂਦਾ, ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਭਾਂਗਾਂ ਸੋਟੇ ਚੁੱਕੀ ਉਧਰ ਨੂੰ ਭੱਜ ਪੈਂਦਾ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ‘ਆ ਗਏ ਓਏ ਚੋਰ, ਫਤ ਲਓ ਓਏ’ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ ਭਾਂਗਾਂ ਸੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਜ਼ੂਮ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਦਗੜ ਦਗੜ ਕਰਦਾ ਉਧਰ ਨੂੰ ਭੱਜ ਤੁਰਦਾ

ਹਰਮੰਦਰ ਕੰਗ (ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ)
ਫੋਨ:006-143-428-8301

ਪਰ ਹੱਥ ਪੱਲੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਕਦੀ ਕੋਈ ਚੋਰ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ ਪਰ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਜਗਰਾਤੇ ਕੱਟਦੇ ਅਤੇ ਬੈਟਰੀਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਰੋਲੇ ਰੱਪੇ ਕਰਕੇ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਰਕਸ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਮੁੰਡੀਹਰ ਨੇ ਗੰਡਾਸੇ ਤਿੱਖੇ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੋਨਾਲੀ ਰੋਜ਼ ‘ਫੁਲਤਰੂ’ ਫੇਰ ਫੇਰ ਘਸਾ ਛੱਡੀ। ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਭਾਂਗਾਂ, ਸੋਟੀਆਂ, ਬਰਫਿਆਂ, ਗੰਡਾਸਿਆਂ, ਟਕੁਇਆਂ ਦਾ ਵੇਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ‘ਤੇ ਮੰਜੇ ਡਾਹ ਕੇ ਸੌਂਦੇ ਪਰ ਅੱਧੀ ਕੁ ਰਾਤ ਚੋਰ ਚੋਰ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਪੀਕਰ ‘ਤੇ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦਾ, ਭਾਈ ਫਲਾਣਿਆਂ ਦੇ ਘਰੇ ਚੋਰ ਆ ਵੜੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਉਧਰ ਨੂੰ ਭੱਜ ਤੁਰਦੇ।

ਚੋਰੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਲੋਕਾਂ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ-ਗੱਟੇ ਕਿਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੱਬ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪੈਸੇ-ਪੋਲੇ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰੇ ਮਾਰ ਕੇ ਪੂਰੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਰੱਖਦੇ। ਇਹ ਚੋਰ ਚੋਰ ਦੀ ਛੁੱਪਾ-ਛੁੱਪੀ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਸੱਥਾਂ, ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਚੋਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਖੁੰਢ-ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਪਿੰਡ ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸੰਨ ਲਾ ਲਈ, ਫਲਾਣੇ ਪਿੰਡ ਚੋਰ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਬੁੜੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਹ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਡਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕੀਤੀ ਪਈ ਸੀ। ਕੋਠਿਆਂ ‘ਤੇ ਮੰਜੇ ਡਾਹ ਕੇ ਪਏ ਲੋਕ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੋਠਿਆਂ ‘ਤੇ ਪਏ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, “ਓਏ ਕੇਸਰਾ, ਮਖਿਆ ਜਾਗਦੇ ਕਿ ਸੌਂ ਗਿਐਂ ਭਲਾ?” ਅਗਲਾ ਭਾਵੇਂ ਅੱਗੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਚੋਰ-ਉਚੱਕੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਭਈ ਲੋਕ ਜਾਗਦੇ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕੁੱਤਾ ਭੌਂਕਦਾ ਜਾਂ ਖੜਕਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਝੱਟ ਕੰਨ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਬਿੜਕਾ ਲੈਣ ਲੱਗਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਓਪਰਾ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਵੜਿਆ

ਪਿੰਡ ਵਿਚ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਮੰਜੇ ਡਾਹ ਕੇ ਪਈਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਖੀ ਝੱਲਦੀਆਂ ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ।

ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਭੈਅ ਇੰਨਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦੀ ਕਰਦਾ। ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਾਤ ਰੁਕਣਾ ਪੈ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਭਾਈ ਹਨੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿੱਕਲਣਾ ਮਤੇ ਓਪਰਾ ਸਮਝ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਭਾਂਗ ਨਾ ਫੇਰ ਦੇਣ। ਸਾਉਣ ਮਹੀਨੇ ਛੱਰਾਟਿਆਂ ਨਾਲ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਤਾਂ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਇਆ ਪਰ ਮੱਛਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿਨ ਛਿਪਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਛਕ ਕੇ ਕੋਠਿਆਂ ‘ਤੇ ਮੰਜਿਆਂ ‘ਤੇ ਮੱਛਰਦਾਨੀਆਂ ਗੱਡ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਲੋਕ ਟਿਕੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੋਕਾ ਦਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਤੇਜਾ ਸਿਓਂ ਦੇ ਘਰ ਚੋਰ ਆ ਪਏ ਹਨ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਪੈ ਗਿਆ ਘਸਮਾਣ। ਜੀਹਦੇ ਹੱਥ ਜੋ ਆਇਆ, ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੋਕ ਤੇਜਾ ਸਿਓਂ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਭੱਜ ਪਏ। “ਕਿੱਥੇ ਐ ਚੋਰ, ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ, ਚੱਕ ਲਓ ਓਏ, ਵੱਢ ਦਿਆਂਗੇ” ਕਹਿੰਦੇ ਲੋਕ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤੇਜਾ ਸਿਓਂ ਦੇ ਘਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਘਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕਪਾਹ ਦੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਫਰੋਲ ਛੱਡਿਆ ਮਤੇ ਚੋਰ ਨਰਮੇ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਨਾ ਲੁਕ ਗਏ ਹੋਣ। ਘਰ ਦੀ ਸੁਆਣੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ ਬੰਦੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਬੰਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਜੇ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਵਿਹੜੇ ‘ਚ ਆਏ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰੋਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹ ਮੁੜ ਉਸੇ ਕੰਧ ਉਤਰੇ ਦੀ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜ ਗਏ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਕੰਧ ਤੋਂ ਉਖੜ ਕੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਇੱਟਾਂ ਬਾਹਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਡਿੱਗੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਅਜੇ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਚੱਲ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰੋਲਾ ਪੈ ਗਿਆ, ‘ਚੋਰ ਆ ਗਏ, ਫੜੋ ਫੜੋ’ ਹਜ਼ੂਮ ਅਲੀ-ਅਲੀ ਕਰਦਾ ਉਧਰ ਨੂੰ ਭਜ ਤੁਰਿਆ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਭਿੰਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਕੇ ਘਰ ਚੋਰ ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਲਾਹ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੋਬਰਾ ਟਾਰਚਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਚੋਰ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਨਿੱਕਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਸਵੇਰੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸੱਦੇ ‘ਤੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸੱਥ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਪਿਛੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਠੀਕਰੀ ਪਹਿਰਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ। ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਅੱਠ ਬੰਦੇ ਪਹਿਰੇ ‘ਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨਗੇ। ਗੱਲ ਤੁਰੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਰਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਤਾਤਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਚੋਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਖੈਰ, ਠੀਕਰੀ ਪਹਿਰਾ ਲੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਇਆ, ਚਲੇ ਹੁਣ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਰਾਮ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤਾਂ ਸੌਂ ਜਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਂਜ ਲੋਕ ਐਨੇ ਅਵੇਸਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ। ਵਸੋਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਚੌਤੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਘਰ ਦੀ ਪਹਿਰੇ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ। ਇਕੱਲੇ-ਕਹਿਰੇ ਜਾਂ ਬਹੁਤੇ ਸਰਦੇ-ਪੁਜਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਸੀਰੀ-ਸਾਂਝੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ।

ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਮੁੰਡੇ ਉਡੀਕਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿ ਕਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਵੇ। ਤੇ ਇੰਜ ਅੱਠ ਬੰਦੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ। ਕਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਧਰਲੇ ਤੇ ਕਦੇ ਉਧਰਲੇ ਪਾਸੇ ਚਾਰ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਕੋਈ ਘਰੋਂ ਚਾਹ ਬਣਵਾ ਲਿਆਉਂਦਾ, ਕਦੇ ਸਰਦੀ ਰੁੱਤੇ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਛਿਟੀਆਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਬਾਲ ਲੈਂਦੇ ਸੇਕਣ ਲਈ। ਪਹਿਰਾ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕੀਲ ਨਾਲ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਛਡਦੀ। ਜੇਗਿੰਦਰ ਸਿਓਂ ਨੇ ਪਹਿਰੇ ਦੀ ਵਾਰੀ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੀਰੀ ਨੂੰ ਦੋਨਾਲੀ ਫੜਾ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪ ਦੋ ਪੈਗ ਲਾ ਕੇ ਹਵਾ-ਪਿਆਜੀ ਹੋਇਆ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਜਿੱਡਾ ਕੁ ਕੱਦ ਸੀਰੀ ਮੱਘਰੀ ਦਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਡੇਢ ਗਿੱਠ ਲੰਬੀ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਰਾਈਫਲ ਸੀ। ਮੱਘਰੀ ਵੀ ਫੁੱਲਿਆ ਨਾ ਸਮਾਏ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਸੋਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਰਾਈਫਲ ਫੜ ਉਹ ਬਾਕੀ ਪਹਿਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰੇ। ਮੱਘਰੀ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਛੇੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਡਾ ਆਪ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਫਲ ਚੁਕੀ ਫਿਰਦੈ, ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਰਫਲ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਚੱਲਣੀ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਦਾ। ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸਿਰਫ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੀ ਮੱਘਰੀ ਤੋਂ ਰਫਲ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਝੱਟ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੰਡਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਉਏ ਤੈਨੂੰ ਚਲਾਉਣੀ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਐ ਇਹ, ਐਵੀਂ ਟੰਬਾ ਚੱਕੀ ਫਿਰਦੈ?” ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਿੱਝਿਆ ਮੱਘਰੀ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਬੋਲਿਆ, “ਉਏ ਟੰਬਾ-ਟੰਬਾ ਨਾ ਕਹਿ ਏਹਨੂੰ, ਫੈਰ ਮਾਰ ਕੇ ਭਰਿਆੜ ਕਰਦੂੰ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ।”

ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਫਿਰਨੀ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੂੰ-ਤੂੰ ਮੈਂ-ਮੈਂ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਰੋਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਚੋਰ ਆ ਗਏ। ਇੰਜ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਚੋਰ-ਉਚੱਕਾ ਵੜਦਾ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਪਰ ਪਹਿਰੇ ਵਾਲੇ ਨਿੱਤ ਕੋਈ ਭਸੂੜੀ ਪਾਈ ਰੱਖਦੇ।

ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਸਰਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਾਤ ਭੋਲਾ ਡਾਕਟਰ ਕੰਬਲ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰੋਂ

ਬਿਮਾਰ ਬੁੜੇ ਨੂੰ ਟੀਕਾ ਲਾ ਕੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗਲੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਨੁੱਕਰੋਂ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਕੰਬਲ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਚੋਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਭੋਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਦਬੋਚ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੇ ਬਗੈਰ ਹੀ ਉਪਰ ਲਏ ਕੰਬਲ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਅਨਾਉਸਮੈਂਟ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਚੋਰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੜੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਨੰਢ ਵਿਚ ਪਈ ਕੁੱਟ ਕਾਰਨ ਭੋਲੇ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਬੋਲਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾ ਲਈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਵਾਈ-ਬੂਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣ ਜਾਣਾ, ਕੋਈ ਮਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਰੇ ਪਿਆ।

ਏਦਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਸਾਧ ਵੀ ਕੁੱਟੇ ਜਾਂਦੇ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੰਘਦਾ ਤਾਂ ਛੱਤਾਂ ‘ਤੇ ਪਏ ਲੋਕ ਸ਼ੱਕ ਵਜੋਂ ਹੀ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰਦੇ। ਕਣਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਰੁੱਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੁੱਖਾ ਵੀ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਕਹੀ ਰੱਖ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮ ਪੈਂਦੇ ਹੀ ਖੇਤ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਘਰੇ ਪਤਨੀ ਤੇ ਮਾਂ ਇਕੱਲੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਰਖਣ ਲਈ ਕਹਿ ਗਿਆ। ਅਜੇ ਅੱਧੀ ਕੁ ਰਾਤ ਹੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚੋਂ ਠੱਕ ਠੱਕ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਭਿਣਕ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਸੱਸ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਬੇਬੇ ਚੋਰ ਵੜ ਆਏ ਹਨ। ਨੂੰਹ-ਸੱਸ ਇਕੱਲੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਡਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਬੁੜੀ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਜਿਹੀ ਕਰਕੇ ਖੰਗੂਰਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਕਿ ਕੋਈ ਚੋਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਜਾਗਦੇ ਪਏ ਨੇ। ਠੱਕ ਠੱਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਕੁੱਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਡਰੀਆਂ ਨੂੰਹ-ਸੱਸ ਨੇ ਚੋਰ-ਚੋਰ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਰੋਲਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਮਿੱਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਂਗਾਂ ਸੋਟੇ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਭਾਂਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਸੋਟੀਆਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਧੇ ਭਾਂਡੇ ਚਿੱਬੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਦ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਰ ਕੇ ਚੋਰ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਇੱਕ ਘਸਮੈਲੇ ਜਿਹੇ ਰੰਗ ਦੀ ਬਿੱਲੀ ਨੇ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਇੱਕ ਭੀਤੇ ਜਿਹੇ ਮੂੰਹ ਵਾਲੀ ਗੜਵੀ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਫਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੜਵੀ ਵਿਚੋਂ ਫਸਿਆ ਸਿਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜਦ ਉਹ ਇੱਧਰ-ਉਧਰ ਦੌੜਦੀ ਤਾਂ ਖੜਕਾ ਹੁੰਦਾ।

ਬੁੜੀ ਨੂੰ ਡਰਦੀ ਨੂੰ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਲੱਗ ਪਈ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ, “ਨੀਂ ਏਨੂੰ ਵੀਹ ਆਰੀ ਕਿਹੋ ਮਿੱਢੇ ਜੀ ਨੂੰ ਬਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜ-ਸਵਾਰ ਕੇ ਪਿਆ ਕਰ, ਜੂਠੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਚ ਕੁਤੇ ਬਿੱਲੇ ਨੇ ਮੂੰਹ ਮਾਰਨਾ ਈ ਹੋਇਆ, ਉਈ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਕੱਠਾ ਕਰਾ’ਤਾ ਭਰਾਵਾਂ ਪਿੱਟੀ ਨੇ।”

ਰੋਲੇ ਰੱਪੇ ਤੋਂ ਘਬਰਾਈ ਅਤੇ ਸੱਸ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਨੂੰਹ ਵਿਚਾਰੀ ਰੋਣ ਹਾਕੀ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਅਖੇ “ਜੇ ਜਾਣਦੀ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈਣੈ, ਗੋਹਾ ਕੁੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਦੀ।”

ਚੋਰ-ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਇਹ ਖੇਡ ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਰਹੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤਾਂਈ ਕੋਈ ਚੋਰ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਕੁ ਚਾਰ ਵਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਠਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਚਲੇ ਅਜ ਦੀ ਰਾਤ ਗੁਜਰ ਗਈ। ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਹੀ ਉਠ ਕੇ ਲੋਕ ਕੰਮ-ਧੰਦੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ।

ਕਈ ਰਾਤਾਂ ਚੁਪ-ਚਾਨ ਲੰਘਣ ਪਿਛੋਂ ਇੱਕ ਰਾਤ ਚੱਕੀ ਵਾਲੇ ਭਾਨੇ ਕੀ ਬੁੜੀ ਨੇ ‘ਚੋਰ-ਚੋਰ’ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚੋਰ ਵੜਦਾ ਦੇਖਿਆ। ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨੇ ਭਾਂਗਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁੱਕੜਾਂ ਵਾਲਾ ਖੁੰਡਾ ਹੀ ਭੰਨ ਸੁੱਟਿਆ। ਖੁੰਡੇ ਵਿਚ ਤਾੜੇ ਕੁੱਕੜਾਂ ਦੀ ਕੁੱਕੜ-ਕੈਂ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੁੰਡੀਹਰ ਨੇ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਤ ਕੁੱਕੜ-ਕੁੱਕੜੀਆਂ ਹੀ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਤਤਕਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਭਾਈ ਨੇ ਅਨਾਉਸਮੈਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਤੀਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪਏ ਬਰਤਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਦਿਨ ਚੜਦੇ ਹੀ ਲੋਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਬਰਤਨ ਚੁਰਾ ਕੇ ਲਏ ਸਨ। ਪਤੜਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। “ਲੱਡੂ ਖਾ ਕੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਲੀ ਤੇ ਮੱਖੀਆਂ ਨੇ ਪੈੜ ਦੱਬ ਲਈ” ਕਹਾਵਤ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਬਿਰਜੇ ਅਮਲੀ ਨੇ ਇਸ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਬਰਤਨ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਏ ਸਨ ਕਿ ਵੇਚ ਕੇ ਹਫਤੇ ਭਰ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਆ ਜਾਉ ਤੇ ਉਹ ਮੌਜਾਂ ਲਊ। ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਬਿਰਜੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਲੋਕ ਬਿਰਜੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲੇ ਸਨ। ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਬਿਰਜੇ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ, “ਲੈ ਬਈ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲੈ ਪੰਚੇਤੋ। ਰੱਬ ਸਭ ਦੇ ਢਿੱਡ ਭਰਦੈ, ਨਸੇ ਪੱਤੇ ਦੀ ਵੀ ਮਤਬਲ ਤੋਟ ਸੀ, ਬੇਨੂੰ ਪਤੈ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਮਖਿਆ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਚੜਾਵਾ ਚੜਾਉਨੋ ਓ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਨੀ। ਨਾ ਫੇਰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਜੇ ਭਾਂਡੇ ਚੱਕ ਲੇ ਤਾਂ, ਹੈ? ਐਥੈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਚੋਰ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਡਕਾਰ ‘ਗੇ। ਆਹ ਚੱਕੇ ਭਾਂਡੇ ਤੇ ਗੱਲ ਨਿਬੇੜੇ ਪਰੇ, ਹੋਰ ਕੀ?” ਇੰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬੋਰੀ ਬਿਰਜੇ ਅਮਲੀ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ। ਅਮਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਹੁੜ ਰਹੀ।

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੰਬੀ ਦਾ ਬੂਟਾ

(ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ)

ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਕਈ ਸੌਣਾਂ ਮਗਰੋਂ,
ਅੱਜ ਫੇਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਪਿਆ ਆਵੇ,
ਅੰਬੀ ਦਾ ਬੂਟਾ।
ਬੂਟੇ ਦੇ ਪੀਘੇ ਤੇ ਸੁਰਗ ਦਾ ਬੂਟਾ।

ਜਿਸ ਥੱਲੇ ਬਹਿ ਕੇ, ਤਕਰਾਰ ਸੀ ਹੁੰਦੇ,
ਅਨ-ਮਿਣਵੇਂ ਰੋਸੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਸੀ ਹੁੰਦੇ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀਂ ਮਾਹੀ ਪਰਦੇਸੋਂ ਆਇਆ,
ਤੇ ਟੁਰਨ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਕਜੀਆ ਪਾਇਆ।

ਚੰਨਾਂ ਵੇ ਸੁਣ ਲੈ, ਮੈਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦੇਣਾ।
ਕਿਉਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦੇਣਾ?
ਮੇਰੀ ਵੀ ਜਿੰਦ ਹੈ, ਮੈਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦੇਣਾ।

ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤੇਰੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ।
ਲੈ ਤਰਲੇ ਕਰਦੀ, ਆਹ ਹੱਥ ਮੈਂ ਜੋੜਾਂ।

ਮੈਂ ਖੰਨੀ ਖਾ ਕੇ ਕਰ ਲਊਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ।
ਦੱਸ ਸਾਡਾ ਕਿਹੜਾ ਏ ਟੱਬਰ ਭਾਰਾ।

ਇਹ ਅਲੁੜ ਜਵਾਨੀ ਐਵੇਂ ਹੀ ਕਿਰ ਗਈ।
ਫਿਕਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਇਸ ਰੂਪ ‘ਤੇ ਫਿਰ ਗਈ।

ਆਪਣੀ ਜਿੰਦੜੀ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਬੇ-ਮੁੱਲੀਆਂ।
ਤੇਰੇ ਪਰਦੇਸਾਂ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਲੀਆਂ।

ਕਈ ਸਾਲ ਤਾਂ ਲੱਗੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਲੇਖੇ।
ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਹ ਲੱਗ ਗਏ ਦੁਬਈ ਦੇ ਲੇਖੇ।

ਮੁੱਕਣ ਵਿਚ ਆਏ ਨਾ ਤੇਰੇ ਠੇਕੇ।
ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਾਂਭਣ ਦੱਸ ਮੈਨੂੰ ਪੇਕੇ?

ਤੂੰ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸਾਂ, ਜੀ ਪਰਚਾ ਲੈਂਦਾ।
ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਲਾ ਲੈਂਦਾ।

ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੂਰਤੀ, ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਰਹਿੰਦੀ।
ਦਿਲ ਦੀ ਹਰ ਧੜਕਣ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦੀ।

ਇਹ ਬਾਲ ਇੰਜਾਣੇ, ਇਹ ਰੁੜ੍ਹ ਪੁੜ੍ਹ ਜਾਣੇ,
ਨਾ ਵੇਲਾ ਵੇਂਹਦੇ।
ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਪੁੱਛਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਦੱਸ ਸਾਡਾ ਬਾਪੂ ਕਦ ਔਣੈਂ ਅੰਮੀ?
ਚਾਨਣ ਇਸ ਵਿਹੜੇ ਕਦ ਹੋਣੈਂ ਅੰਮੀ?

ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਦੱਸ ਖਾਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਵਰਾਵਾਂ?

ਕਦ ਤਾਈਂ ਝੂਠੇ ਮੈਂ ਲਾਰੇ ਲਾਵਾਂ?

ਇਹ ਭੋਲੀਆਂ ਪੁੱਛਾਂ, ਕਿੰਜ ਕਰਾਂ ਪੂਰੀਆਂ?
ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਲਵਾਂ ਲੂਰੀਆਂ।

ਮੈਂ ਕੀਕਣ ਕੱਟੀਆਂ, ਉਹ ਰਾਤਾਂ ਕੱਲੀਆਂ।
ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰਿਝ ਰਿਝ ਕੇ ਝੱਲੀਆਂ।

ਜਦ ਹਾਣ ਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਹੱਸਦੀ ਤੱਕਾਂ,
ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਮੈਂ ਰੋਕ ਨਾ ਸੱਕਾਂ।

ਵੇ ਤੂੰ ਕੀ ਜਾਣੇ ਕੀ ਹੋਏ ਵਿਛੋੜਾ?
ਜਦ ਪਲ ਪਲ ਹੁੰਦਾ, ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਬੋੜਾ।

ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਾ ਮੈਥੋਂ ਇਹ ਜਰਿਆ ਜਾਂਦਾ।
ਤੇਰੀ ਸੌਂਹ ਤਿਲ ਤਿਲ ਨਹੀਂ ਮਰਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਅੱਜ ਇਹ ਨਾ ਪੁੱਛੀਂ, ਕਿਉਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦੇਣਾ।
ਬੱਸ ਮੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ, ਮੈਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦੇਣਾ।

-ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ
ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ।

ਮਾਂ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ
ਆਪਣੀ ਮਾਂ

ਚਾਚੀਆਂ, ਮਾਸੀਆਂ ਚਾਹੇ
ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਵਿਹਾਰ।

ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾ
ਕੋਈ ਕਰ ਨਾ ਸਕੇ ਪਿਆਰ।

ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ ਹੁੰਦੀ ਜਦ
ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮਾਂ,
ਸੁੱਕੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ,
ਖੁਦ ਪੈਂਦੀ ਗਿੱਲੀ ਥਾਂ।
ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਨੂੰ
ਸਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ।

ਪੁੱਪਾਂ ਸਹਿ ਕੇ ਅਕਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛਾਵਾਂ,
ਮਾਂ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਗੋਦ ‘ਚ ਹੁੰਦਾ
ਜੰਨਤ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ।
ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ
ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ।
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾ
ਕੋਈ ਕਰ ਨਾ ਸਕੇ ਪਿਆਰ।

ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੇ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ
ਮੰਗਦੀ ਸਦਾ ਦੁਆ,
ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਨਾਲ
ਮਾਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਸਾਹ।
ਔਖੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਹ,
ਜੇ ਬੱਚੇ ਲੱਗ ਜਾਣ ਕਰਨ ਖੁਆਰ।
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾ
ਕੋਈ ਕਰ ਨਾ ਸਕੇ ਪਿਆਰ।

ਆਪ ਮਾਂ ਰਹਿ ਲਏ ਭੁੱਖੀ ਭਾਵੇਂ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਜਾਵੇ,
ਖਾਂਦੀ ਖਾਂਦੀ ਕੱਢ ਕੇ
ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਪਾਵੇ।
ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੁੱਖ ਦੇਵੇ
ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਵਾਰ।
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾ
ਕੋਈ ਕਰ ਨਾ ਸਕੇ ਪਿਆਰ।

ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੋਰ ਪਿਆਰੇ ਪਰ
ਮਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰੀ,
ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਸਮਝ ਕੇ ਜਾਂਦੀ
ਜਗ ਦੇ ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰੀ।
ਪੀਰ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵੀ ਕੀਤਾ
ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ।
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾ
ਕੋਈ ਕਰ ਨਾ ਸਕੇ ਪਿਆਰ।

ਕਹਿਣ ਸਿਆਣੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓਂ
ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮਾਂ,
ਚਾਚੀ-ਤਾਈ ਲੈ ਨਾ ਸਕਦੀ
ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ।
‘ਚੋਹਲੇ’ ਵਾਲਾ ‘ਬੱਗਾ’ ਲਿਖਦਾ
ਕਰਕੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ।
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾ
ਕੋਈ ਕਰ ਨਾ ਸਕੇ ਪਿਆਰ।

-ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ

The Anu Attorney Immigration Law Firm Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability
*Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

- *Green Cards (Investor, Employment)
- *E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
- *Family Green Card, Fiancee Visa
- *Deportation Defense, VAWA, U Visa
- *Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
- *H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ,
ਹਿੰਦੀ ਤੇ
ਉਰਦੂ ਵਿਚ
ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ
ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com

www.anuattorney.com

Weekends &
Evening
Appointments
Available

FAMILY LAW

- *Divorce *Annulment
- *International Custody

INCORPORATIONS

- *International Contracts, Mergers
- *Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538

801, Pine Street, # 24 C, Seattle, Washington 98101

Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

US Business Brokers Inc. American Financing Group LLC

101 W 22nd St, Suite 111, Lombard, IL 60148
23280 Pacific Highway South, Suite 307, Kent, WA 98032

Financing - Loans

- We do all kinds of SBA & Conventional loans.
- We are specialized in Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Convenience Stores, Motels, Apartment Buildings, Strip Plazas, Commercial Buildings, Food Franchise.
- We can get your Loan approved within few days.

Contact us for any
Financing Need Nationwide.

- FAST APPROVAL
- QUICK CLOSINGS
- SBA 504 & 7A
- CONVENTIONAL LOANS
- HOTELS, MOTELS
- GAS STATIONS, TRUCK STOPS
- SUBWAY, DUNKIN DONUTS
- LIQUOR STORES, C-STORES

ਬਿਜਨਸ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Contact us Buy or Sell business

AJ Sandhu (MBA)

Managing Broker/Realtor/Consultant
Licensed in IL, IN, WA

916-995-0783 (Cell)

206-941-0792 (DIR)

630-206-2467 (Fax)

www.ubbchicago.com

aj@ubbchicago.com

FuelMaster Truck Stop

I-70 Exit 137

1534 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327

(Ph: 765-478-5555)

1. Brand new showers and bathroom
2. Truck repair shop
3. 20 Cents cheaper reefer fuel
4. Free Scale with 100 gallons fuel purchase
5. Fully Paved truck parking,
6. Free Wi-Fi & Driver lounge
7. Pizza & Arby's Restaurant

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ

Indian Restaurant Coming Soon.

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel.
100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10 ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

Ph: 317-291-2300, ext. 22

30ਵਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ

ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਿਨੇਮਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਪੱਖੋਂ ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ, ਸਮਾਜਕ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਏ। 1913 ਵਿਚ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਰਾਜਾ ਹਰੀਸ਼ਚੰਦਰ' ਜਿੱਥੇ ਮਾਨਵੀ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਬਣੀ, ਉਥੇ 1925 ਵਿਚ ਬਾਬੂ ਰਾਏ ਪੇਂਟਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਾਵਕਾਰੀ ਪਾਸ' ਨੇ ਸਿਨੇਮਾ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਜੀ ਰਹੇ ਮਿਹਨਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੈਮਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਉਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਟੈਕਸਾਂ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਦੂਹਰੀ-ਤੀਹਰੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਬੰਗਲਾ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸਰਤਚੰਦਰ ਚੈਟਰਜੀ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਦੇਵਦਾਸ' ਉੱਤੇ ਇਸੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਬਣੀ ਫਿਲਮ ਨੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬੇਹੱਦ ਸਤਹੀ ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਜਿਵੇਂ 'ਸਿਨੇਮਾ ਕੁਈਨ', 'ਬੰਬਈ ਕੀ ਮੋਹਣੀ', 'ਬੁਲਬੁਲੇ ਪਰੀਸਤਾਨ' ਵੀ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਮਰੱਥ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਤਰੱਦਦ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

1932 ਵਿਚ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਨੇ 'ਪ੍ਰਭਾਤ ਸਟੂਡੀਓ' ਦੇ ਬੈਨਰ ਥੱਲੇ 'ਅਯੁਧਿਆ ਕਾ ਰਾਜਾ' ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਕੌਮੀ ਪੁਨਰ-ਜਾਗਰਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਤਿੱਖੇ ਰੰਜ ਦਾ ਦੌਰ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਪੁਨਰ-ਜਾਗਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਗ ਸੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਹਾਲਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਘੜਨਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ (ਭਗਤ ਪਹਿਲਾਦ, ਸੰਤ ਤੁਕਾਰਾਮ, ਰਾਜਰਾਣੀ ਮੀਰਾ, ਸੰਤ ਤੁਲਸੀਦਾਸ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ) ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿਆਗ, ਸੇਵਾ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ, ਸਦਭਾਵਨਾ, ਮਾਨਵੀ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ

ਸਮਾਜਕ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੋਲ-ਮਾਡਲਾਂ ਵਜੋਂ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀਪੁਣੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਫਿਲਮਾਂ (ਜਿਵੇਂ 'ਸਿਕੰਦਰ' ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਤੇ 'ਸੋਹਰਾਬ ਮੋਦੀ') ਵੀ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਡਰ, ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਵਧੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਉਹਲੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1934 ਵਿਚ 'ਚੰਦੀਦਾਸ' ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ 'ਨਿਉ ਥਿਏਟਰਜ਼' ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉੱਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਛੁਆਛਾਤ ਵਿਰੋਧੀ

ਬਾਬੂ ਰਾਏ ਪੇਂਟਰ, ਧੀਰੇਨ ਗਾਂਗੁਲੀ, ਪੀ.ਸੀ. ਬਰੂਆ, ਦੇਵਕੀ ਬੋਸ, ਸੇਠ ਦਵਾਰਕਾ ਦਾਸ, ਬੀ.ਐਨ. ਸਰਕਾਰ, ਸੋਹਰਾਬ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਨਿਤਿਨ ਬੋਸ ਵਰਗੇ ਨੌਜਵਾਨ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਇਸੇ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ।

ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਰਾਏ ਅਤੇ ਦੇਵਿਕਾ ਰਾਣੀ ਨੇ 'ਬੰਬੇ ਟਾਕੀਜ਼' ਦੇ ਬੈਨਰ ਥੱਲੇ 'ਅਛੂਤ ਕੰਨਿਆ' ਬਣਾ ਕੇ ਛੁਆਛਾਤ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਆਲਮੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ। 1936 ਵਿਚ ਮੋਹਣ ਭਵਨਾਨੀ ਨੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ 'ਜਾਗਰਨ' ਬਣਾਈ। ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਆਦਮੀ' ਅਤੇ 'ਦੁਨੀਆ ਨਾ ਮਾਨੇ' ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਥਾ-ਬੁਣਤਰ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹੀਆਂ

ਮੁਨਸ਼ੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਮਿਲ ਮਜ਼ਦੂਰ' ਦੀ ਝਲਕ।

ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲਦਿਆਂ 1935 ਵਿਚ ਦੇਵਕੀ ਬੋਸ ਨੇ ਇਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਅਣਛੋਹੇ ਪਹਿਲੂ 'ਇਨਕਲਾਬ' ਰਾਹੀਂ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸਮਝਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਤਰਕ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁੱਲਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਉ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵਰਗ ਨਸ਼ਿਆਂ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਰ ਹੋ ਕੇ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਲਈ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਟੇਕ ਲਗਾਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ,

ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਮਿੱਥਾਂ, ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਵੱਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਹੱਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ 1935 ਵਿਚ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ 'ਪ੍ਰਭਾਤ ਸਟੂਡੀਓ' ਦੇ ਬੈਨਰ ਥੱਲੇ ਬਣਾਈ 'ਧਰਮਾਤਮਾ' ਉੱਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਈ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰੂੜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਜ਼ਿਹਨੀਅਤ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੱਸਦਿਆਂ ਮੂਲਵਾਦ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮਹਿਬੂਬ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਚਣੌਤੀ ਭਰਪੂਰ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ 1937 ਵਿਚ 'ਜਾਗੀਰਦਾਰ' ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਮੰਤਵਾਦ ਤੇ ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਤਤਕਾਲੀਨ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 1940 ਵਿਚ 'ਔਰਤ' ਰਾਹੀਂ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। 1934 ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਲੇਖਕ ਮੁਨਸ਼ੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ '(ਮਿਲ) ਮਜ਼ਦੂਰ' ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤਬਕੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਕੈਮਰਾ ਫੋਕਸ ਕੀਤਾ। 1940 ਵਿਚ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਅਪਨੀ ਨਗਰੀਆ ਕੀ ਕਥਾ' ਦੀ

ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ 1935 ਵਿਚ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ 'ਪ੍ਰਭਾਤ ਸਟੂਡੀਓ' ਦੇ ਬੈਨਰ ਥੱਲੇ ਬਣਾਈ ਫਿਲਮ 'ਧਰਮਾਤਮਾ' ਉੱਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰੂੜੀਵਾਦ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਜ਼ਿਹਨੀਅਤ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੱਸਦਿਆਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੂਲਵਾਦ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ।

ਪਟਕਥਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਫਸਾਨਾਨਿਗਾਰ ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਨੇ ਲਿਖੀ ਸੀ।

ਇਹ ਦੌਰ ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਧੜਾਧੜ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੁਹਜ ਤੇ ਕਲਾ ਪੱਖੋਂ ਕੋਰੀਆ ਸਨ ਸਗੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਾਲਿਮ ਜਵਾਨੀ, ਪੀਆ ਪਿਆਰੇ, ਫੈਸ਼ਨੇਬਲ, ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ, ਜਵਾਲਾ ਫਿਲਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਰਸ਼ਕ ਵਰਗ, ਨਾਦੀਆ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੱਟਰਵਾਲੀ, ਡੈਕਨ ਕੁਈਨ, ਮਿਸ ਫਰੰਟੀਅਰ ਮੇਲ ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਹਾਂ ਹੈ

1

ਸਿਨੇਮਾ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ

ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਲੇਖ ਲੜੀ ਇਸ ਅੰਕ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੌਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪੀਐਚ.ਡੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਾਇਕਾ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮਰਦਾਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਹੱਥ ਤਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਜੱਗ-ਜਾਹਿਰ ਸੀ। ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਬਾਲ ਵਿਆਹ, ਪਰਦਾ ਪ੍ਰਥਾ, ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਪਰ ਵਾਡੀਆ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਫੈਂਟਸੀ ਤੇ ਸਟੇਟਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਭਰਮ ਸਿਰਜਦੀਆਂ ਸਨ।

(ਚਲਦਾ)

‘ਚੌਥੀ ਕੂਟ’ ਵਾਲਾ ਗੁਰਵਿੰਦਰ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਸੁਣਾਈ ਦਾਸਤਾਂ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਫਿਲਮ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਉਹ ਘੜੀ ਬੜੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਪਰਿਕਰਮਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਮੌਲ ਰਹੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹੀ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕਾਨ ਆਲਮੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦਾ ਬੁਹਾ ਖੜਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਇਸ ਵਾਰ 86ਵੇਂ ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ (13 ਤੋਂ 24 ਮਈ) ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਣ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕਾਨ ਤੱਕ ਦੇ ਇਸ ਸਫਰ ਦੇ ਕਈ ਪੜਾਅ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਜ ਝਲਕਾਰੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮਣੀ ਕੌਲ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਅਛੋਪਲੇ ਜਿਹੇ ਆ ਕੇ ਬੈਠਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਣੇ ਐਫ.ਟੀ.ਆਈ.ਆਈ. (ਫਿਲਮ ਐਂਡ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ) ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਮਿੱਟੀ ਫਰੇਲਣ ਗਏ 22-23 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਹੱਲੇ ਸਾਧਾਰਨ ਜਾਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਣੀ ਕੌਲ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਅੰਦਰ ਡੇਰੇ ਲਾ ਲੈਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਦੀ ਘੁੰਡੀ ਇਸੇ ਸਹਿਜ ਤੇ ਸੰਜਮ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹਣੀ ਹੈ। ਪੁਣੇ ਵਿਚ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਣੀ ਕੌਲ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਉਸਕੀ ਰੋਟੀ' (1969) ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਹਿਲਜੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਸਗੋਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਧੀਮੀ ਚਾਲ ਨੇ ਉਹਦੇ ਸਬਰ

ਨੂੰ ਖੂਬ ਹੁੱਝਾ ਮਾਰੀਆਂ। ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਹੀ ਫਿਲਮ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਸਬਰ ਦੂਣ-ਸਵਾਇਆ ਹੋ ਕੇ ਟੱਕਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਕਿਤੇ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਮੋਕਲੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਦਰਿਆ ਵਾਂਗ ਵਗਦੀਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈਆਂ। ਉਹਦੀ ਪਲੇਠੀ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ 'ਅੰਨ੍ਹੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਦਾਨ' ਜੋ ਨਾਵਲਕਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸੇ ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਵਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖ ਕੇ

ਉਹਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਿਨੇਮੇ ਦਾ ਫਰਕ ਸਮਝ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦਾ ਮੋਢਾ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਫੁੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਅੰਨ੍ਹੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਦਾਨ' ਵਿਚ ਜਾਤ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਬੜੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਚੁਲ ਉਜਾੜੇ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਕੋਲੋਂ ਖਹਿ ਕੇ ਲੰਘਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਅਹਿਸਾਸ ਇਹ ਵੀ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਅੰਨ੍ਹੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਦਾਨ' ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਬੈਠ ਕੇ

ਚਿਤਵਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਬੈਠ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕਦੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਚਿਤਵਿਆ, ਉਸ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਜਾਨ ਸੀ ਕਿ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਮੜ੍ਹਕ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰੀ।

'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ- 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਤੇ 'ਮੈਂ ਹੁਣ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹਾਂ', ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ। 1980ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਬਾਬਤ ਲਿਖੀ ਕਹਾਣੀ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਵਿਚ ਦਰਜ

ਹੋਈ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਅਤੇ 'ਮੈਂ' ਹੁਣ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਕੈਮਰੇ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਿਉਤੋਂ ਨਾਲ ਜੋ ਹੋਈ-ਬੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲਾਸਾਂ ਬੰਦੇ ਦੇ ਜਿਹਨ ਉੱਤੇ ਪਾਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਦਸਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਸਾਕਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਿਉਤੋਂ ਦੇ ਜਿਸਮੋ-ਜਾਨ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਛਿੱਲਤਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਵੱਸਦੇ ਹਰ ਸੰਜੀਦਾ ਜੀਅ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਧਾਰ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ, ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ। ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਪਾਲਾ' ਤੇ 'ਲੈਂਗਜ਼ ਅਬੱਵ ਮਾਈ ਫੀਟ' ਵਰਗੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਵੀ ਅਰੰਭ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਉਹਦੀ ਇਹ ਨਵੀਂ ਉਡਾਰੀ ਵੀ ਕਾਨ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਹ ਯਕੀਨ ਉਹਦੀ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਹੀ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਲੋਕ ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਦੇ ਗਲੈਮਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਣਗੇ। ਕਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਦਾ ਇਹ ਸਫਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਕਰ ਕੇ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ।

-ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ

(ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ 'ਚੋਂ ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

GET DISH FOR THE BEST
PUNJABI TV PROGRAMMING

PUNJABI MEGA PACK

\$14⁹⁹
MO
FOR 12 MONTHS

~~\$24⁹⁹~~
MO
REGULAR PRICE

jus
punjabi

PTC
PUNJABI

WILLOW
HD

GLOBAL
PUNJAB

mh
MILANO

OX
TASHAN

jus
24x7

PTC
NEWS

PTC
chak de

Requires 24-month commitment, credit qualification and subscription to qualifying American programming. Early Termination Fee applies. Cannot be combined with other International offers.

Order now and **SAVE \$120!**

1-888-626-0801

Use Offer Code **SAVEBIG**

dish

International programming requires additional \$10/mo. International Basic Package or any America's Top Package.

Important Terms and Conditions: \$10/mo. Credit for 12 Months Offer: Valid for activation and installation of qualifying new DISH service. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to Punjabi Mega Pack. Must provide Offer Code at time of order. Receive a monthly credit of \$10 for the first 12 months.

Promotional Offers: All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After any applicable promotional period, then-current everyday monthly price applies and is subject to change. **ETF:** If you cancel service during first 24 months, early termination fee of \$20 for each month remaining applies.

Additional Requirements: Installation/Equipment Requirements: A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. **Miscellaneous:** Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. Taxes or reimbursement charges for state gross earnings taxes may apply. Additional restrictions and taxes may apply. **Offer ends 8/13/15.**

© 2015 DISH Network L.L.C. All rights reserved.

0801-Q2R2-PUNJABI BSE Promo MAY

Sikh Religious Society of North West Indiana

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 65ਵੀਂ ਬਰਸੀ

ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੇ ਪੁੰਜ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 65ਵੀਂ ਬਰਸੀ 7 ਜੂਨ 2015 ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲੇ ਕਰੋ ਜੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ:

5 ਜੂਨ 2015, ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ

ਅਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

6 ਜੂਨ 2015, ਸਨਿਚਰਵਾਰ

ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ: ਸ਼ਾਮੀਂ 7:30 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰਥਲੇ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਾਥੀ

7 ਜੂਨ 2015, ਐਤਵਾਰ

ਭੋਗ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ, ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ

ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ: ਭਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰਥਲੇ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਵਾਕਾ, ਭਾਈ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਊਥਬੈਂਡ।

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ 7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗਲੋਬਲ ਟੀ.ਵੀ. ਉਤੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ 219-775-5903

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਸਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੁਲਬਾੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ: ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ
ਐਸ. ਆਰ. ਐਸ. ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446